

H. E.
40
Jef. 145.

<36613585460011

<36613585460011

Bayer. Staatsbibliothek

DESCRIPTIO APPARATVS QVO IN FESTO SANCTI IGNATII

Societatis IESV Fundatoris

ANNVM MDCXXX.

EIVSDEM SOCIETATIS

CENTESIMVM

CELEBRAVIT COLLEGIVM ROMANVM :

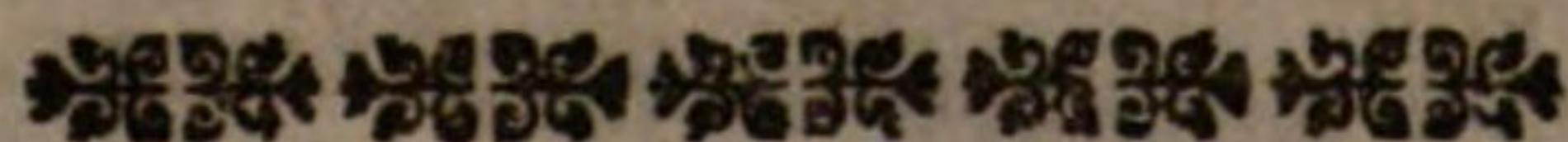
PER FR. FRANCISCVM DE LONGOBARDIS
Ordinis Minorum

Tunc ibidem secularem Discipulum

Exposita, & nunc in lucem edita,

AC REVERENDISSIMO PATRI
CAROLO DE NOYELLE

SOCIETATIS PRAEPOSITO GENERALI
Dicata.

ROMÆ, Ex Typographia Varesij. MDCLXXXIII.

SUPERIORVM PERMISSV.

DESCRIPTIO

LIBRARATVS

QVO INVENTO

SANCTI GNAATI

Societatis 1825 Fundatoris

ANNVM 1800

ENIDEM SOCIETATIS

OF THEIRIAM

CELEBRANT COLLEGIUM ROMANVM

PER AL. FR. W. CLAVN. DE LONGOBARDIS

Quintus

Tunc ibidem secundum Dispositionem

Adoptat & inchoat inchoat

AC REVERENDISSIMO PATRI

CAROLO DE NOYELLE

SOCIETATIS PRÆPOSITO GENERALI

Dicitur

Quintus

Quintus

Quintus

Quintus

Bayerische
Staats-
Münze

REVERENDISSIMO PATRI
CAROLO DE NOYELLE
SOCIETATIS IESV
PRAEPOSITO GENERALI

Fr. Franciscus de Longobardis Ordinis Minimorum F.P.

AS (REVERENDISSIME
PATER) sub IGNATIO
prius Milite, mox Duce, seu
Laureas triumphales, siue
Humani Generis Ciuicas, ne
diutius exarescerent, ad Ca-
pitolijs radices tandem col-
lectas operæpretium duxi, Romæ iterum su-
percilio suspiciendas exponere. Vltor scili-
cet eiusdem seculi rapientis, ac profugi, quod
tamen illas, dum perit, parit, dum enititur,
deuorat; ac dum in se redit, non minus
Æternitatem quam Coronas, atque Orbes
reflexo capite reddit. Emergere tot domesti-
ca lumina, seu publica sidera ab umbris ad
lucem, cum quadragesimo huius seculi anno
anniuersariam, sed natalitiam, & immorta-
lem diem clauderet, ac panderet eo Sep-

Epistola

Hebraei
apud Ly
ran. &
Toft.

tembris mense , quo natus creditur Orbis ;
Iano tamen fui similis , qui in ipso mortis oc-
casu ad vitam renascitur , & quasi postlimi-
nij iure posthabitis è penetralibus novas pu-
gnas , ac victorias , reparatis viribus , referat .
An non , si ita eidem IGNATIO tuo tota
Vrna , omnibusque calculis Vaticanum iudi-
cium , atque oraculum suffragia tulit , natum
scilicet parentem , ac filiam Societatem cum
ab Aquilone omnium malorum furia , & à
Septentrione in septem Romæ Colles Hy-
dra multiplex plusquam lernæis capitibus pul-
lularet . Sed præsto suo cum ferro , atque
igne IGNATIVS ille fuit , qui Hercule for-
tior , vel in cunis Hydras extingueret : nec
eo contentus igne , quem nomine præferebat ,
in Pampelonensi propugnatione altero Pente-
costes die igneo ictu percussus , totas illas fa-
ces , ac linguas ad animarum rudimentum
cælitus hausisse visus est ac si diceret : *immisit*
ignem in ossibus meis , & erudiuit me , Leone me-
lior cuius ex ossibus ignis erumpit .

Ecclesi. in
2. Leth.
Jerem. 1.
16.

An. 1521
20. Maij
Orland.
in Vita.

Thren.
1. 13.

Iuven.
Sat. 3.

At parum etiam hoc , nisi tunc simul
temporis novus Orbis Oceani ab aquis , vt-
pote Baptismi inhians fontibus enataffet , ac
si cum Alexandro quoque diceret : *Unus non*
sufficit Orbis , quem hic Hispanus Hercules
Atlan-

Dedicatoria.

Atlanticum post mare suis humeris suffulci-
ret : cuique conceptas iam flammās , non
Phaëron , sed Sol ad salutem infunderet , ut
nimirum veluti post acceptas tanto ab in-
cendio linguas , cum Socios , uti Apostolicos
Præcones vndeque dimitteret , dici meri-
tò posset : *In omnem terram exiuit sonus eorum ,*
& in fines Orbis terræ verba eorum . Sic ab igne ,
ut Phoenix tunc exorta Societas , cum Co-
lumbus Christophorus , nouum illi ab aquis
peperit Orbem . Nec sine arcano , ac miracu-
lo fuit , quod ab igne claudus IGNATIVS
tantum terrarum excurreret , filiosque edo-
ceret , & uti Aquila ad volatum instrueret .
Quod si Adami costa ab Hebræo claudicatio
dicitur ; quis neget illum noui Orbis paren-
tem , qui Societatem , alteram quasi Euam ,
exacto ab Offe , siue claudicatione ædificare
incepit ? Societas , quam prius Manresano in
antro plusquam vnius tridui somno , ni mor-
te defunctus , vel in extasi cum Adam , vel
cum Paulo in Cælis conceperat , tum caput
extulit , cum eam veluti cum Christo totidem
diebus è tumultu vocauit ad vitam . Quidni ,
si illius quoque per vestigia XAVERIVS
ipse , & *ut Gigas exultauit ad currendam viam* ,
& ut Sol totum Orientem non minùs aquis ,
quàm

Pf. 18. 5.
Manil.
Bartol.
in Vit.
lib. 1. n. 2.

Pereir.
in Gen.
c. 2. lib. 4.
q. 3.

Bart. ib.
n. 14.

Pf. 18. 6.

Epistola

Bartold
in eius
Vita fol.
7a

Niceph.
lib 14.
e 15.
10: Me-
tell.

Bart. ib.
fol 81.

Bart. ib.
fol 5.

Natus
1497.

Bart. vbi
sup. l 1.
n 3.

Eodem
aa. 1495.

quàm radijs perlustravit. Cæperat hic etiam
tunc elaudicare, cùm, vt saltus corrigeret
iam præteritos, ipso in itinere comes, quasi
compede constringere voluit. Sed quid in-
de (quod de velocissimo Cursore ab Theo-
dosio dictum est) angustum sibi fecit Or-
bem Terrarum: si paucorum annorum cur-
riculo plura passuum millia, quàm Victoria
Nauis totum Orbem complexa, confecit,
ipso aditurus Antipodas: si pluries Tropici
Zonam emensus, incertum fecit, velocior
nè XAVERIVS cùm diuinum Solem cruci
affixum marino accepit à Canero, an cùm
in cælesti nullum visus est habere solsti-
tium.

Neque XAVERIO quoque præfagia, ac
præludia defuere, cuius penè sub oculis, at-
que inter primordia audax ille, nescio Typhis,
an Dædalus VASQVIVS GAMMA, torrida
per Antartici sidera, atque horrida Ocea-
ni itinera, Europa, Africaque posthabitis,
in Asiam, ad ipsa nimirum Solis incunabula
vela, ac volatum intendit: Lusitanus scilicet,
cuius Regis sub auspicijs, vt FRANCI-
SCVS vtramque Orbis partem Christo subi-
geret, debuit ille vti Præcursor, ac Prodro-
mus viam sternere; ni dicendum potius fit,
Solis

Dedicatoria.

Solis in curru sua Naui aurigam se gerere.
Et quia Regio Lusitaniæ in Stemmate quin-
que barbarorum Regum clypei hætenus di-
micant, vnus reliquis XAVERIVS erat, qui
sub Fidei scuto religiosa tot Regum capita
coronaret, ac tegeret; nisi quod à Mauricis,
Turcisque capitibus plures Lunas lustrali fon-
te dilueret. Ita Cælo temporum ordines dis-
ponente, vt vndequaque, vel Ligur CO-
LVMBVS, vel Etruscus AMERICVS, vel
Lusitanus GAMMA inter eadem annorum
spatia IGNATII filijs bella, ac victorias præ-
pararent; ac si dato signo omnes simul ad
vnius Societatis cursum, metamque concur-
rerent, dicerentque cum Alexandro: *dà Re-*
ges, ut curram. Ni præstantius illud nomen
sit, quod in Lusitania pertransiens XAVE-
RIVS omnibus Socijs, nempe Apostolorum,
reliquit; vt vbi in Regio Stemmate trigesi-
mus numerus per scuta, ac vulnera radiat;
indè Apostoli ad redimendam suo sanguine
Christi Fidem, emergerent. Quid quod Pam-
pilonensi in Arce cadens, ac prostratus IGNA-
TIVS, nescias alter Adam, an Paulus fuerit,
qui Damasceno in campo vtrique Orbi no-
uum Apostolum parturiret. Et quidem tot
palmarum semina, seu potius noua Capito-

Ephes. 6.
16.

Plutarch.
in Apop-
hteg.

Epistola

lij rudera Parisijs iacta, non modò, quod sapientissimo illo è Lycæo tot vtriusque Palladis capita prodire, sed quod in monte Martyrum, præmisso votorum Sacramento, ac iurata inter Gallos in Petrum fide, Romæ non minùs, quàm Vrbi illi maximæ vitam pro pignore, atque obside dederant: & quia ille sub FERDINANDO Rege Catholico miles prima stipendia fecerat, hac quoque sub tessera dux, & scripta iam cohors, flu-
duit sese bellis, ac victorijs despondere. Sumpto tamen à Martyrum nomine omine, quos plures aliquando hostium inter fulmina fortasse gigneret laureatos; ac si vel tunc de his Aquilæ filijs in Petra nidificantibus Iob
C. 39. 33 prædiceret: *Pulli eius lambent sanguinem.*

Sed parum etiam hoc, nisi hoc eodem Sacramento Romæ, & in Templo Diui Pauli renouato ab Apostoli gladio sibimet inau-
gurata Martyrium ostenderet: nisi sibi in-
votis antiquior, quàm ab ipso lacte spargen-
di sanguinem sitis, ipsoque vitæ in vestibulo mortis fames. Nec voto fraudata, sed
aucta Societas cùm Hierosolymæ iter repe-
tere, atque arripere nequijt, vtpotè quæ non
in vnius Asiæ, sed in omnes Orbis partes
destinata, eò iam oculos, ac pedes intenderat:

nec

Bart. ib.
l. 3. n. 49.

Idem ib.
n. 33. &
l. 1. n. 24.

Dedicatoria.

nec solum æterni Solis sepulcrum, & urnam optabat inuisere, sed calcatis etiam fractisque eiusdem Lunæ cornibus de Meridie, deque Hespero suo lumine triumphare.

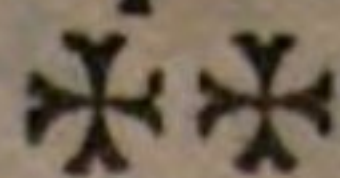
Huius tandem, ut voti compos foret **IGNATIVS**, ex varijs nationibus composito Militari manipulo, Romæ, ubi Christus crucem baiulans vadem se illis verbis exhibuerat: *Ego Vobis Romæ propitius ero*: potuit, & ipso Regio canere cum Propheta: *Euntes ibant, & flebant mittentes semina sua: Venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos*; illius nimirum Crucis sub vomere excolens, quæ prius ad extirpanda lolia coacta Parisijs Aceruus videri poterant Tritici vallatus lilijs. Etenim qui modò sese Diui Pauli in Templo pro victimis libenter obtulerant, alium bono omine, rectoque itinere offenderunt in **PAVLVM** scilicet **TER-**
TIVM, qui Petri vices gerens selectos socios ad piscium, idest Hominum capturam annuens, in Nauim alliceret, & ad retia admitteret eo edito, cum oblatas cælitus leges videret, Oraculo: *Verè digitus Dei est hic*; qui pro liberando Dei populo ubique obduratos hostes in Rubrum demergeret, eodem nimirum sanguine, quem pro Agno ipsi pro-

1938.
Ricciol.
Bare. ib.
l. 2. n. 39.
Psal. 125
7. 8.

Cant. 7. 2

Luc. 5.
10. & 7.

In viuz
vocis o-
raculo.
Exod. 8.
19. & c.
15. 4.

fun.

Epistola

Incip.
Regimi-
ni ann.
1540.
Exod. 3.

funderent. Eratque tunc quadragesimus mi-
sterio non carens, utpote nouo quasi è Sina
daturus suis militibus vno sub nomine tabu-
las: & qui Pentecostes die ardenti, quasi in
Rubo ignem expertus cælestem Pampelonensi
in Arce tuenda ceciderat, in quadragesimo
ipso nouam nactus Pentecostem, eandem,
quam tunc concipere cæperat Societatem in
lucem, sed letitiæ cum lacrymis, parturiret:
experimento doctus in homine prima die
fletum, nonnisi quadragesimo risum erum-
pere. Sed illud quoque in augurium victo-
riarum, & gloriæ, quod in Thabor, vbi to-
ta Cælorum gaudia patuere, tres, qui qua-
draginta dierum ieiunium ante peregerant,
Moyfis Luna, Eliæ Sol inoccidui Solis spe-
ctaculo interfuere. Nec nisi post totidem
dies rediuius è tumulo Sol in Oliueti ver-
tice abitus, reditusque reliquit vestigia ado-
randa, missurus suis Columbam ignibus co-
ronandam. At quamam die cælestis illa Lex
non in lapidibus, sed in cordibus exarata,
nec tam Plumbeo, quam Adamantino nu-
mismate munita profilijt? an non SANCTO-
RVM COSMÆ, & DAMIANI; nempe quod
non solum, vel tunc illi plurimos futuros Mar-
tyres Parisijs quodammodo initiatos vltius

Pisca-

Hieron.
de loc.
Hebr.
2 Cor.
3. 4.

Dedicatoria.

Piscatoris sub Annulo desponderet ; sed quod
Cosmus Mundum significans , innueret eos
ad Mundi conuersionem ea genitos die : &
quia illi medici hos quoque ad hominum
medelam , ac salutem missos : qui *exorto iam* Malac.
Iustitia Sole sanitatem ferrent in pennis , quique 41.
scientiæ , vitæque ab arboribus ad sanitatem Apoc. 8.
gentium folia carperent , spargerentque . Quia 22.2.
verò , vt Plinius ait : *Remedia solers Natura pinxit* 1.2.c. 8.
in floribus : eos cælestes Medici obtulerunt ,
quos verè cælestes idem PAVLVS FARNE-
SIANO ferebat in Stemmate , vt qui aurea in-
ter Galliæ Lilia prima salutis semina iecerant ,
ferrugineos , nempè bellicos inter Hyacin-
thos in campum erumperent . Effectumque
vtrobique est , vt dici meritò posset : *Manus* Cant. 5.
eius tornatiles aureæ plenæ Hyacinthis , ac nullo 14.
Virgilij ænigmate : *Inscripti nomina Regum na-* Eclog. 3.
scantur flores : præmonito quoque Humano
genere hos honorandos Medicos , quos pro-
pter necessitatem creauit Altissimus ; nec tu-
tò mortalium curam ijs committi , qui di-
cant : *Non sum Medicus* . Eccl. 38.1.
Isa. 3.7.

Nec tamen hæc satis , ni eiusdem PAVLI
prouida , ac prodiga Gens IGNATIO , ac
Societati Romæ etiam fascias , atque incuna-
bula præbuisset , ea in Domo , atque in Tem-

Epistola

Plutarch.
in Vita.
Iob. 29.
18.
Tyguri-
na, & ex
græco.

An 1575

Virg.
æneid. 9.
Quid fl.
13. Meti

plo, quod conditori, totque Heroum parenti
condidit ALEXANDER, eo cum Magno dis-
crimine, quod ille eadem nocte, qua in lu-
cem editus Ephesinum vti Pyraustam extin-
xit in ignibus; hic vti Phenicem suo è ni-
dulo, vt dies multiplicaret, accendit; Dia-
næ, idest Lunæ, ille ædificium diruit, hic
IESV, idest Solis pro miraculo excitauit: ge-
minato ibidem felicitatis augurio, vel quod
IESV, idest Saluatori inchoatam sub Medicis
ædem fundaret, vel quod anno Iubilei An-
niuersario Romæ, atque Orbi iubilum instau-
raret.

Nec Farnesianæ Domui ingrata Societas,
quæ primum illi proprio sanguine purpura-
tum proprio nomine CRIMINALEM PAR-
MENSEM, inter eius præcipua decora, at-
que insignia spectacula reddidit; ac si pro
Christo innocens Victima hostibus pro cri-
mine, Benefactoribus pro gloria sit: primus-
que Dux, iactare illo sub gladio, atque hoc
sub clypeo possit: *Ense leuis nudo, nec Parma
inglorius alba*: purpurans suo sanguine Hya-
cinthos, quos ferreos Aiakis ensis effecerat;
atque eo scribi dignus in Albo, quem suo
sanguine rubricauerat. Quoniam verò mihi
quoque alba, ac propitia fors arrisit, vt exa-
cti

Dedicatoria.

cti seculi priùs felix spectator in Circo, mox
in campo sedulus collector euaserim, cùm
illius index, ac circulus Romano in Colle-
gio, breuem redactus in Orbem, potuit par-
ca potiùs de auaritia queri, quod tot opum
copiam eas inter angustias redegisset; imita-
ta Infantis illius audaciam, qui Africano in
litore, exiguaque in fouea, siue concha to-
tius Maris effrænem licentiam coërcere me-
ditabatur, Augustini illudens simul, ac præ-
ludens ingenio, qui cùm Christum Hospi-
tem domi excepit totum Solem Aquarij vnus
in vrna visus est mergere. Sed vt veriùs lo-
quar Ego quoque sollicitam Ruth solertiam
sequens spicilegium potiùs post tot mello-
rum vestigia facere aggressus, eò temeritatis
somnia deueni, vt circumstantes in arca
manipulos vnum redactos in fascem, quasi
in ara, Romæ iterum adorandos exponam;
atque eò maximè aliquam ni laudem, ve-
niam promeritus, quod illos iterum coniu-
rata modestiæ obliuio humi condere conaba-
tur; idemque seculi serpens, vt senium exue-
ret inter anfractus, ac lapides toto corpore
occuleret, insitaque à natura prudentia suo
in Orbe omnes incantantium sapienter voces obtu-
ratis auribus adhuc excluderet. Ne igitur ille
cele-

In Vita
S. Aug.

Ibidem?

Ruth. 4,
7.

Gen. 37,
7.

Pl. 57, 6.

Epistola

Isa. lib. 8. celebretur ulterius, nedum Diuini Verbi vim, ac manum adhibui, de quo Propheta prædixerat: *delectabitur Infans ab ubere super foramine aspidis*: & fortasse Moyſis quoque, vt illum ſiſterem, virgam arripere debui, dum illum ad aliorum ſtuporem, ac plauſum iuuenefcere, & ſerpere docui; niſi quod non ea mihi in ſtylo felicitas, eaque in calamo ſæcunditas, vt poſſim Romæ Venuſino cum Lyrico, & ſeculum figere, & carmen condere ſeculare; & cycneo ſpiritu annum canere immortalẽ.

Horat. in epod. lib. in fin.

Sed quantum illud eſt, quod nunc rudibus, atque elinguibus his in folijs ſilet, ac tunc vel in Roſtris, vel in Theatris, vel Oratorio, vel Poetico ſtylo exaratum immenſam excreuit in meſſem, ac famam pluſquàm centum per linguas, oraque centum, & loqui, & volitare perdocuit ſua nos copia inopes faciens, ac Timantis veluti ſub velo Parentum, ac filiorum præ lætitia lacrymas, ac viſum obnubilans, vix his in lineis adumbratam operis molem in proſpectu, fugaue propoſuit? Atque vtinam meo exemplo hoc aſſequar, vt reliqui ad redimendam tanti cenſus, fœnorisque iacturam, pretioſas illas fodinas, nedum reliquias, vel poſthabitas,

Dedicatoria

tas ; vel neglectas seculi ipsius ē visceribus effodiant , ē faucibus vindicent ; nè diutiùs quas eloquens Mercurius luculentè instruxit, inuidus Harpocrates , imposito ori digito, oblitteret. Has ego præclarissimas, nedum¹ famosas imagines posterorum oculis subijcere volui, eorum pictorum imitatus Plin. ib. artem, qui suis in tabulis loquebantur magis, quod deerat ; ac si videntium in fide reponerent , quod capiebatur ignotum , aspiciabatur inuisum. Eò igitur redeo, vndè exorsus, nostrum nimirum in seculum semet deuorans , ac parturiens , & Cadmeo angue præstantius , quod milites fortiores egerminans, GREGORII scilicet in Collegio, ac sub Dracone , à quo hoc ipsum suo in Gymnasio edidicit , vt nullam sine cauda patiatur eclypsim, dum suis in Hesperijs , vel Elisijs infomnis custos inuigilat : nisi quod illas potius vmbras meo ab atramento metuere poterit, quod dùm illustro tot sidera, obscuro, & vt Apelles de inerti Pictore dixerat : *Pro Sole Vmbram pingo.*

Reddo tamen pro meo captu hoc ipsum Societati, Collegioque quod debeo, vnde prima rudimenta, atque elementa adhuc secularis hausi , vt scirem saltem loqui, ni
scri-

Epistola

Marc. 13
43.

Claud.
de laud.
Stilic. l. 1
in prin.
in Hæbr
& Hie.
ronym.

scribere, linguam soluere, nè balbutirem,
& vt minùs rudis, quàm benè cultus Alum-
nus, hæc ipsa Elogia parietibus suffixa transcri-
berem, mea nimirum inani, ac vacua Echo tot
voces redditurus, venia saltem non indignus,
si inter Minimos minimus, & è FRANCI-
SCI PAVLANI familia pauperrimus famu-
lus hæc numismata ære, auroque dignissi-
ma, cum vetula illa in Templi Gazophila-
cium immittere, atque remittere audeo.
Quæ cùm tot nominibus, atque hominibus
extoluerè, ac rependere nequeam, multò
minùs Tibi (Reuerendissime Pater) cuius hu-
manitati, ac munificentiae cùm plurima de-
beam, hoc vnum negas, ne de Te quoque
singulari modestia impeditus dicere possim:
Quæ diuina beatos efficiunt, collecta tenes: Nè
igitur virtuti sim non obuius, atque inno-
xius tuæ, huic tot inter Elogia nonnisi hym-
ni silentium lito. Accidit enim tuis doctis-
simis in Comitijs, vt omnes in tui electione
forent vnanimè, & vni sono tot vocum in
concentu nemo, vel leuiter, vel breuiter
discordaret.

Præluferas nempè Tu tot annis, tot in-
muneribus, tuisque moribus huic Choro
semper concors; quippe qui nobilissima apud
Bel-

Dedicatoria.

Belgas editus Gente, auitas, ac fumosas imagines domestico in atrio, ac limine posthabens præclarissima stemmata aspernatus, neque vno dignatus intuitu, vix eam emitteres vocem: *Et quæ non fecimus ipsi vix ea nostra voco*; quamuis Fratres, Nepotesque tui tot Oppidorum, atque Arcium in fastigio excelsi supercilium meritò attollere, atque turrिता quoque culmina ad Cælos, quos suffulciunt, erigere possint; nec eorum vetus dominium, quod de Germanis tuis Tacitus dixerat, seculum vocetur. At Tu mutuo fœdere, àc fœnore aliam in domum, nempè Dei adoptatus, ac pari virtutum, Literarumque commercio hoc vnum decus, seu patrimonium Parentibus, Fratribusque inter falces, ac titulos debuisti, vt ab illis haberes, quod contemneres, ac Hieronymum Bethlemitico in Antro audires rugientem: *Per calcatum perge Patrem, per calcatam perge Matrem ad Religionem aduola*: abiectasque ad Apostolicos pedes diuitias ostenderes esse calcandas. Et quidem pennas potiùs, quàm passus soluere visus es, cùm post emensum omnium Studiorum curriculum, scientiarum omnium priùs penè Magister, quàm Discipulus euasisti, tuoque in Belgio vbique non tam Leonis, quàm

Guid.
Met. 13.

Epist. ad
Heliod.

✱ ✱ ✱

Her.

Epistola

Judit.
1.1.8.

Herculis vestigia reliquisti; idem etiam Sampson bellator, ac sapiens, qui ab eo fauces erueres, nec minore aculeo problemata cuderet. Quia verò Leonis quoque est semimortuos filios ad vitam rugitibus excitare, hoc etiam Tibi non defuit, qui illos varijs domi perfunctus muneribus, & exemplis reformares, & Vrsæ instar, non solum lingua, sed vita etiam erudires.

Pf. 127. 4
Judic. 9.
32.
3 Petr. 3
20.
Virg.
Æc. 6.

Sed quia Martis Campus Belgium erat, ut in Capitolium ascenderes, in Romanum accitus, in hoc abundè habuisti, quod opulentiùs redderes, cum Germaniæ tuæ priùs à Secretis, futurus oraculum, mox Assistens visus es verè strenuus, atque omnium Amor Titus Germanicus. Satis quidem erat vnius OLIVÆ in urna suffragium, ut Tibi quoque omnia in circuitu nouella, ac vetusta germana dicerent: *Impera nobis*: ac toto ab Orbe plusquàm octo Animæ in Arca iam clausæ suis cum folijs prodeuntes accinerent: *Vno avulso non deficit Alter aureus*, nimirum Ramus, ac furculus. Sed hoc ipsum, quod ad urnam, atque arcam descensum est, idem fuit ac OLIVÆ iudicio se subscribere, eidem spiritui, quem ille iam exhalauerat suis tot linguis, vno sed ore vnanimiter suffragari: ac tot lin-

Dedicatória.

linguis nec diuifis , nec bipartitis tuum in-
nomen , tuumque in caput coniurare , ac cæ-
lestibus IGNATII ignibus infidere . Adderem
etiam , hoc è ligno egerminasse , quod Socie-
tati pro Præsidio , ac Præfide foret , cuiusque
in stipite insculpi possit : *Non mentietur opus*
Oliua .

Habac.
3.17.

Quæ cùm ita sint , tua hæc folia Tibi pro
trophæo ferta , atque elogia triumphalia iam
debita , ac merita grato animo amplectere .
Quod si tuis in Comitijis omnium Sociorum
vna vox , vnaque lingua fuit , nisi quod tua
solùm ab alijs chordis , & cordibus discors ,
Te dignissimum prædicaret , cùm obmutesce-
ret illius vices supplens , quas gesseras , nem-
pè IOANNIS PAVLI OLIVÆ , qui non
latis illo igne contentus , quem in Urbem ,
atque Orbem sparserat ardens , ac lucens ,
vel cùm Pauli Gladium vibrauit , quod est
Verbum Dei , vel cùm tot inter volumina
cælestis spiritus flammæ ab vmbriis ad lucem
promptit , vel cum domi , forisque bipartitis
quasi linguis , præceptis , atque exemplo fe-
cit , & docuit . Qui Pontificio in Sacello Apo-
stolico velut in Cænaculo IGNATII sui
ignem renouare , ac reddere visus est , illa
scilicet nedum semina , incendia excitans ,

Ephes.
6.17.

Luc. 12.
48.

Epistola

quæ Christus olim in terram, vt accenderetur immisit: ac ipse, vt in folijs etiam exardescerent, æternis in paginis edidit. Et quia patria illi cum COLVMBO eadem, eundem sequi visus est maior, cum in vtriusque Orbis lucem, ac vitam portauit Christum in humeris, ignem in Olea. Bifrons, seu biceps, vt ipse Ianus prudentiæ symbolus, qui præterita, venturaque tempora gemino intuitu præuidens, prouidensque ita belli, pacisque ianuas clausit, ac reserauit, vt solam discordiam excluderet, concordiam foueret. Quare nomen quoque eius Societati faustum sonabit, ac felix quæ PAVLVM olim TERTIVM tertio quasi è Cælo alterum sortita Parentem, sub eius moderamine tot inter annorum, ac temporum vices tutissima requieuit: præmisso Ioannis quoque nomine, vt vox Evangelici Præconis Ioannis diuino cum organo consonaret. Cui Tu demortuo Vicarius nulli dubium reliqueras, illius è cineribus Phœnicem fore vnicum, ac posthumum, quem idem, calamo suo iam conceperat, ac pepererat immortalem: totaque IGNATII soboles in Te vnum respiciens, dicere non poterat, quod iam cecinerat Claudianus: *Parturiente rogo curis Natura laborat.*

Luc. 22.

39.

Matt. 17

2.

Chrisost

orat. in

Princ.

Apost.

De Phœ

nic. 3. 13.

Acci-

Dedicatoria.

Accipe igitur, Reuerendissime Pater,
Carmen seculare seculari iam diu ab Adole-
scente concinnatum, tuum tot titulis, totque
nominibus debitum; admitte tot gloriarum,
in ærario Minimi, ac pauperrimi obolum in
vectigal, ac stipem; sitque hoc vnum tot in-
ter miracula mirum, quod Religiosus Cliens
Religiosissimo Patrono in plurimorum augu-
rium seculare stipendium soluat. Et quia
Sanctissimi mei Patriarchæ in Stemmate non-
nisi Caritas mihi pro Sole est, hanc tu exer-
ce cum filio patientem, si nec loqui,
nec filere scio. Vale. Romæ, ex

Collegio Sancti Francisci de

Paula ad Montes, die San-

ctis Martyribus Cof-

mæ, & Damia-

no sacra,

ac

Societati tuæ natalitia,

27. Septembris

1683.

1. Cor.
3:14.

AMI-

AMICO LECTORI

*A*ucis te, quisquis es, Peregrinus, an Ci-
uis, hoc in vestibulo sisto, ne vagus hinc
exorbites, filum tibi porrigo, & indicem,
& antequam totum subeas Orbem, hunc
Microcrosmum potius prima in pagina
ostendo. Non exiguum enim laboris leua-
men, ac lucrum est, arithmetico quasi calculo totius
operis prae manibus sine numero praeferre summam. Prae-
stitere hoc ipsum Scriptores illi veteres, qui totam Ro-
mani Imperij Molem, vel in Breuiarium, vel in Iti-
nerarium rede gere; quorum ego sectatus vestigia ante-
quam Romani Collegij in Atrio tot Heroum imagines
firmo pede, oculoque percurram, omnes amico sub aspe-
ctu, atque intuitu tibi cursim, ac veluti in fuga prae-
mitto. Et quia primum nascentis, atque adolescentis
Societatis Iesu seculum inibi expositum habes; hoc in
limine eiusdem nonnisi fasciculum praesto tibi, ac liben-
ter exhibeo. Calamum stringo, seu potius stylum, quo
paucis in lineis vix puncta colligo; atque utinam pos-
sem cereis in tabulis, apis instar, flosculos ad coronam
intexere; secutus Rcmæ eiusdem exemplum, quæ suis in
festis solemnibus aduenientibus hospitibus florum fascicu-
lum consuevit offerre. Habe tu igitur, & tuum sic.

Societas Iesu, vel hoc ipso nomine pro elogio augu-
sta, omnium tum virtutum, tum Scientiarum non minùs
Magisterium, quàm Compendium, quæ Deum Optim.
Maximum Authorem, atque IGNATIVM LOYOLAM

Equi-

Amico Lectori.

Equitem inter Hispanos Nobilem Ducem habuit ; adeo
se latè ipso quasi in exordio effudit , ut usque ad ipsum
secularem Annum quadragesimum ad XXXVI. Prouin-
cias , Viceprouincias duas , Dicos Professas XXVI.
Collegia CCCCXXXIII , Domos Probationis separa-
tas XXXIII ; Residentias CCXXVIII. Seminaria
LVI. breui tot Palmites , ac Ramos extenderit , ut
non minore fecunditate suorum Religiosorum Germi-
na , ac Capita ad 15544. in iisdem se ediderit : atque
utrumque Orbem Academijs , Scholis , Cathedris , Sug-
gestibus , Bibliothecis , pietate , eruditione , Martyrijs , mi-
raculisque repleuerit . In his pro Catholica fidei defensione
mortui CCLXXXIII. filiam fecere palmarum ; Docto-
res M.D.XXX. ni terruerunt , exercuerunt Lucubratio-
nibus suis posterorum ingenia ; conspersa canitie capita
non semel , & iterum , sed pluries visa Sacra Purpura
erubescere ; Mitrata atque Infulata conspicienda sapis-
simè ; nisi arctiora vincula constringerent . Porro adeo
eius Propagines Domini Vineam sudoribus , lacrymis , ac
sanguine irrigarunt , ut breui illa in lacus , ac vinde-
mias redundauerit : eiusdemque Domini Horrea disruptis
penè compagibus inexplebili manipulorum aceruo in Aeter-
nitatis annonam vno seculo impleuerint ; cum vnus
FRANCISCVS XAVERIVS Indiarum Apostolus vices
Centenis Animarum millibus Cælum aperuerit , quo uti
electorum frumenta non sine faenore messem inferrent .
Cum igitur eadem Societas annum Centesimum sua à
foundatione recoleret , quem in eodem LOTOLAE nomine
duplici litera L. amplexum , bis nempe quinquagesimo ,
quod Iubilei est , numero , ac iubilo repetito cognoscebat :
(quod & arcano non caret) censuit eidem IESV , quem
nomine ab incunabulis præferebat , debitas gratias refe-
rendas , non quidem ut olim Roma secularibus ludis ,

Ex Ca-
talogo
Romæ
impresso

Ex Phi-
lippo A-
legambe

Parl. III
in Const
licet
1349.82
ex n. 10.
§ 6. Cōlt
Societ.

Amico

S. Ambr.
lib. 5. in
cap. 6.
Late
post Init.

ac spectaculis; sed ijs potius, quæ unice in theatro animos, oculosque ad Virtutes, ac Celos allicerent. Quare Romæ itidem, hoc est, ipso in Orbis Capite, IV. nonas Augusti, altero ab obitu S. Fundatoris IGNATII die Anni MDCXXX. hoc verè Augustum omnigenis Nationibus luculentè, ac suspiciendum exhibuit mirabiliter inter sese Orbibus complicantibus in ipsis Urbis Societatisque Compendijs. Nec defuit, qui clauum figeret VRBANVS VIII. de cuius maiestate, ac mente dici non minùs posset: Octaua Perfectio est, & tunc maxime, cum eandem pompam sua dignans, cumulansque præsentia Romæ dedit, ut caneret: Auger præsentia famam.

Illum igitur Apparatum, ne veritati fidem dederem, meo idest rudi, ac simplici stylo transcribere volui, duplici tamen stimulo impulsus, & quod illo eodem anno in eodem Romano Gymnasio optimo sub Præceptore Ioanne Baptista Andriano Rethoricæ studijs operam dāham, & quod debui Amicorum consilio obtemperare; qui mihi exiguum laborem, ac leue onus tot titulis debitum imperarunt. Scio tamen hoc unum deesse, ut tot magnorum Virorum, atque Urbium maximarum; quorum Carmina, atque elogia intexo, imagines ære, auroque conspicuas desideres, in quibus passim oculos sisteres, ac sensim ingenium detineres; sed una mihi iurata paupertas opem denegat, nè tantum in opus adspirem, atque unica Minimos inter Humilitas, nè tantum in culmen assurgam. Satis tamen pro viribus à me factum ratus, si saltem atramenti inter umbras tot lumina edidero, alijs, seu posteris, seu posthumis curam hanc, gloriamque relinquens, qui ære plusquam Corinthio hanc stipem conferant, ac pro me æs debitum soluant. Tu interea, quæ ego ostiatim emendicaui, tuas inter diuitias nume-

Lectori.

numera & me illorum in censu, qui cum nihil habeant, omnia possident. Huc cum deuenissem siue abiturus, siue te dimissurus adhuc mihi non levis scrupulus sese obtulit, qui mihi manus iniecit, ut te sisterem, ne cum tot insignes, atque egregios Viros ostendissem, crederes satis superque factum, ad huius Maiestatis ac pompæ imaginem suspiciendam. Cælum istud potius crede, in quo ubi in sidera variæ magnitudinis intenderis oculos, alia, & fortasse non minora superesse perspicias, quæ lacteæ instar tibi illud obijcient: Numera stellas si potes. 2. Cor. 6. 10.

Omitto hic, ac silentio inuoluo tot IGNATII filios, qui hoc eodem in Gymnasio alios suis virtutibus, ac scientiis imbuerunt, ac quibus singulis illud unico pro elogio sit innumeros Alumnos, ac penè infinitam sobolem, ac sibi similem peperisse. Sed quoniam coniurata, ac congenita Societati modestia non minùs Discipulis, quàm Præceptoribus ipso in atramento ruborem offundit: illud saltem te latere, seu præterire nolo, quot illi fuerunt, qui his è Lycaeis optimis moribus, ac disciplinis instructi, tanquam apum agmina prodire: & ut ab equo Troiano non unam hanc Urbem, sed omnes, totumque Orbem saluberrimis incendiis illustrarunt, ac si cum Vate prædicarent: Sæpe etiam steriles incendere profuit agros. Virg. Georg. 1

Quotus quisque enim ille est, qui hinc innociduam non hauserit lucem, qui alijs Religiosis Familijs præclarum nomen non dederint, quique una Europa non contenti, reliquas Mundi partes sua fama, & gloria non impleuerint. Et illud quoque pro miraculo humano generi erit, quod tot arenarum cumuli, qui præ multitudine dinumerari non poterunt, sterilitate deposita in immensam fecunditatem, vel militaribus in Campis, vel Laureatis in Seminarijs quotidie excrescunt: nec litus iam, aut fretum inueniatur, in quo aliquando illud præscribi queat:

✱ ✱ ✱ ✱

Amico

Job. c. 38
21.

queat : Hucusque venies , & non procedes amplius .
Quam hac ab assentatione aliena , & veritati consona
sint , iudicet qui luce non careat , invidiaque non cecu-
tiat . Hoc te ideo admonitum volo , ne tot inter Purpu-
ras aliena lumina præ verecundia condita autumes , at-
que Auroræ Rosas , quæ nocturna sidera expungant .
Vnum pro coronide addam , quod variæ characteres for-
mæ , quos offendes tibi potius commodum iter expedient ,
ut eo discrimine distinguas , quæ arboris suæ trunco con-
genita , quæque insita sunt . Ex his , quæ hætenus de
Anniuersario Societatis seculo diximus , facile tibi erit
colligere , quod de seipsa diuina Sapiencia scripserat :
Ludens in orbe terrarum . Et fortasse tu ipse spectator
tot labyrinthæis his circulis defatigatus filum , atque
exitum exoptabis , ut post huius edificiij operosum Hexa-
meron , requiescere possis . Ita quidem tuo meoque ex
voto ; nisi alter mihi Orbis occurreret , quem effugere ,
sine nota nullatenus possum : & exclamare potius cogor :

Ezech. 1.
26.

& Rota in medio Rotæ . Dum enim :ot post lineas pun-
ctum , ac finem cogito , en tibi alter Anniuersarius An-
nus obijcitur , & dum opusculo huic supremam manum
imponere studeo , indiculus , nisi maior , articulus est ad-
dendus . Nescio enim quo pacto acciderit , ut procrasti-
nato hunc in annum vnius seculi ad lucem partu , in
aliud nolens , volensque inciderit calamus , in quo GRE-
GORIVS DECIMVSTERTIVS iactis Collegij ipsius
Fundamentis alteri Theatrum preparauit , quod & So-
cietatis , & sui Nominis Aeternitati consecraret . Ne
pluribus te detineam ; sumus in octogesimo tertio , na-
talitio nimirum , atque anniuersario huic , in quo
ille coactis tot Nationum filiis , atque Alumnis ,
verè Orbem Vniuersum circumplecti , & claudere vijus
est ; fuitque hoc tanti Conditoris Miraculum , ut Genti-
litius

Lectori.

litius Draco, nullius ut Eclypsis prognosticon faceret dimidius, nonnisi caput ad excubias habeat. At quoniam huius quoque in anni aditu Ianus praesto est, sperandum nobis est, quod volumus, ut clausus ad Bellum, nonnisi ad Pacem, literarum altricem, ac baiulam pateat. Hoc unum mihi saltem optandum foret, ut in huius quoque Amphiteatri consecratione, quod olim in suo Titus posuit centenarius dierum numerus inter diuitiarum munera, atque opum copiam absumeretur. Quod quia pauperrimo, ac minimo denegatur, stylum conuertam, & quod Augustus facere non erubuit, huius quoque in anni limine Xenia, ac sportulas petam. Hoc idem assequi me putauero, si tu Hospes, ac Lector mei memor ostiatim emendicanti, obolum, ac stipem erogaueris: preces nimirum, atque hostias apud Altissimum, eoque in Aerario mercedem, in quo nemini suo sine faenore soluitur, redditurque. Vale.

Errata		Corrige
Pag: 12. lin. 18.	Mundi	Mundo
20.	23. Astrolobio	Astrolabio
54.	24. equè	æquè
72.	3. solum	folium
Ibid.	19. pluuiæ	pluuio
74.	11. fabricans	fabricas
Ibid.	18. armamanus	arma manu
79.	3. Mundus vnum	Mundus vnus
84.	14. Goliatensis	Goliat Ensis
90.	19. Elegia	Elegia
106	11. Astrææ	Astrææ
108	17. Nazareæ	Nazaræa
131	3. cui	fui
159	2. GREIFENCLAVRI	GREIFENCLAVV.

REV. PATRI FRANCISCO DE LONGOBARDIS

Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula

D. Franciscus Villarealis Presbyter

In celeberrimo Romano Archigymnasio

Canonum primæ Sedis Antecessor.

Elogium dicat.

Francisce, seculum Societatis IESV percurris,

Scripturus æternitati.

Anni, qui tuo calamo seruiunt,

Tibi immortalem confingunt coronam.

Quis tibi comparandus,

Qui secula Saturni

Aurea in nostra tempora reduxisti?

Societas Iesu multum Tibi debet, Tuque debes Societati;

Eius causa Tibi lucem comparas ex tot Heroum Solibus.

Callimachus de causis Fastorum conscripsit,

Et eruit ex priscis Annalibus temporum pondera, & virtutes.

Tu Callimacho subis, & Fastos colligis,

Vbi non solum res Societatis, & gesta

Sed tuas etiam explicas virtutes

Tuis præclaris laboribus cedunt Fasti Consulares,

Et consulis memoriæ hominum.

Ante Appij Cæci tempora, Fastos Romani non habebant:

En Flavius ex Patroni Scrinijs

Fastos Populo publicè legendos proposuit:

Tuo è Marte prodeunt dies, prodeunt Soles,

Tamquam ab Oceano Scientiarum

Si Fasti dicebantur, quia fari licebat Prætoribus,

Quid ages fama? Societatis præclara gesta,

Et Francisci eruditos labores

Circumferas per ora Hominum.

Verecunda Societatis Religio solens more suo

Sua facta depreßerat:

Tu sedulò promulgas Populis,

Et facum facis humilitati,

Et fallis superbiam.

Proprio in ore virtus tabescit,

Ab alieno calamo pretium trahit, & salutem.

Secu-

Secularem librum edes,
Et fama tua centum, & mille annorum superabit,
Et tuo nomini tamquam Phœnix volucris suis radijs
Mensura temporum Sol incubabit .
Laudare laudatam Religionem, non arguit degenerem calamus :
Magnum opus aggredieris :
Sustinere calamo Seculum, tamquam Cælum syderibus aptum,
Herculis est .
Sacra recognoscat Posteritas
Priscis eruta ab annis ;
Et cum arauis Religionis Heroibus Te sæpè legent Patrem .
Perge Eudoxi æmulus , sequere cursus Solis ;
Dum scribis Fastos procul à fastu .

REV. PATRI FRANCISCO DE LONGOBARDIS
Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula ,
De Opere, quod Typis mandat.

Epigramma .

LOYOLÆ præclara quidem fecere Sodales :
Sunt tamen ingenio lucidiora tuo .
Hectora quis nosset ? tacitus si fortè fuisset :
Qui Teucrum cecinit fortia facta ducum .
Laudibus ornandi hi sunt , qui gessere : fatebor .
Diuisum hoc meritum noster at auctor habet .

Aliud.

Quod seculo exactum est, libro hic collegit in vno ;
Si non vidisti gesta , legenda tenes .
Quæ Heroës tanti patrarunt grandia, promit :
Quidque suum valeat, detegit , ingenium .
Est gessisse decus, decus est scripsisse : labores
Ne impenso longo tempore Tempus edat ;

Aliud.

Liuius effudit , perstrinxit Florus, utrique est
Romana medius Crispus in historia .
Tam bellè hæc scripsit Franciscus, dicere ut ausim ?
Scriptorum facile est maximus ex MINIMIS .

D. Franciscus Antonius Guglielmi, V.I.D.

REV.

REV. PATRI FRANCISCO A LONGOBARDIS
Ordinis Minimorum,

Elogium.

Quisquis es domesticus, aut extraneus,
Auditor, siue Lector,

Qui Latij ad limina curiosus consistens
Romam

(Alioquin ex Bellona Minervam)

Lingua sua eloquentem, scribentemque calamo suo
Audire cupis, & intelligere.

Franciscum à Longobardis

Nomine Minimum, Maximum omine
Mecum audi, ac legito.

En ipse tuæ prospiciens cupidini, ac meæ,

Hinc Liuij, inde Tullij Arpinatis

Laudabilis Æmulator,

Romanorum proinde dicendi, scribendique ratione
præstans;

Cum seculum primum Societatis IESV
denotatum Æternitati,

Præmissis ab illius Temporis Oratoribus celebratum
his in Folijs,

Quibus alas suas texere nititur Fama ad volandum,

Linguasque sibi ad loquendum adiungere,

eloquenti calamo

conscribit,

Fatim id præstat, dum restituit perennitati,
à qua excideret obliuione.

Nam tantum perdoctè agens,

Homerici veluti vinculis

Mira Gestorum, quæ in Terris cælesti bonitate

IESVS

In suis, & IGNATII Socijs operatus est,

Ità digestè ligat, ac Cælo nectit,

Vt omnium ora suipsius, & illorum, quos laudat

Soluat in encomia.

Verè quod dicere possis, imò debeas,

Seculum istud ad eruditionem Gentium.

Promeritam Auctoris laudem,

Atque

Atque Maiorem Dei gloriam;
 Quam
 Parens IGNATIVS, eiusque Filij,
 in ore æquè, ac in corde gestantes,
 dictis, & factis
 Ferè cuiusque Nationis, & Sæcæ populis
 meritò manifestant.
 Et ne quid operi perfectò æquè, ac laudabilissimo
 Zoili manu addere valeas, vel demere,
 Thaumantis dextera illud gestare, Mercurijque paginas
 deuoluere Caduceo:
 Quo tunc priùs admiratione rapieris ad stuporem,
 quemadmodum octo diebus,
 In quibus Romanum Collegium, tum externos, tum incolas
 Urbis,
 Literatos quidem omnes, & eminenti fulgentes dignitate
 plurimos à virtute indiuisa,
 rapere potuit.
 Posteaque pacem inhians, atque salutem
 integerrimo Scriptori,
 Talitèr modò, qualitèr olim in suo Zodiaco
 confiteri conaberis,
 Eum plùs certè non yltra, est egisse satis.
 Posuit Fr. Isidorus à Montealto Sacra Theologia Lector;
 nec non V. Generalis Collega.

SACRÆ IESV SOCIETATI,

Quod sui seculi celebritatem
ADM. REV. P. FRANCISCO DE LONGOBARDIS
Æternitati consignandam reliquerit,
Eidemque Auctori,
Gratulatio.

Tibi gratulor, IESV Societas,
Quod tam scitè
Celsitudinem tuam associatam humilitati volueris,
Vt cum pietate, atque doctrina sis magna,
Minima tamen, vt videaris,
Facere licet docta, & docere,
Tua facta,
Doctrinam tuam,
Vel ipsis Minimis dicenda relinquas;
Ex ore scilicet, vt infantium
Tibi laudes perficiantur.

Tuarum cecinisti præconia virtutum;
Secularem posuisti triumphum,
Centenaria in ætate
Millenas ostendisti palmas;

Verum,
Ni Minimus Franciscus
Tuorum euaderet præconiorum præco,
Positam exponeret panegyrim,
Ostenfaque olim nunc ostentaret trophæa;
Diurna vix fieret IGNATIÏ centena laus,
Momentoque decresceret,

Quæ tibi, & Vniuerso,
Creuit per seculum gloriæ celsitudo.

Ignem accendit IGNATIVS,

Dum te fundauit,

Ex quo,
Micantes virtutum flammæ

Nullò extinguendæ æuo

Vrbi, & Orbi illuxere,

Verùm,

Excitatas ab Hispano pyras,

NI Longobardus fuscitaret,
Tuae humilitatis sub cinere
Perpetuò latuissent ignes.
Ignitos nunc igitur **IGNATII** ignes,
Lucidiores **Francisci** flammās,
Clariora **Aloysij** **Stanislai**,
Aliorumque Tuorum **Heroum** lumina
Franciscus **Minimus**,
Sui luminibus ingenij,
Suae mentis claritate,
Suae doctrinae luce,
Publicae reddit luci.
Proh quam bene!
Vt Religio in humilitate radicata,
Nunc ad gloriae apicem maximum
Exaltetur à Minimo;
Sic se sequentes edocuit
Incarnata Sapiencia
Qui se humiliat exaltabitur.
Gratulor ergo tibi laudatæ,
Gratulor, & **Francisco** laudatori,
Tibi,
Quod ex Minimo maxima tibi laus,
Francisco,
Quod Te sacra Societatem
Dum celebrat,
Maximus ipse euadet, & celebris.
Mutuaque gratitudine,
Tibi **Franciscus** debebit sui nominis famam,
Tuque **Francisco**
Tui seculi aeternitatem.

D. Matthaeus Durandus Congregationis **S. Bernardi**
Ordinis Cisterciensis Procurator Generalis.

FR. BERNARDINVS A FVSCALDO
Ordinis Minimorum Lector Iubilatus, pro Na-
tione Italica Collega Generalis, nec non
in Italiae Prouincijs Generalis Vicarius
Ordinarius.

VT Opus, quod inscribitur, *Descriptio Ap-
paratus, &c.* à Reuerendo Patre Fran-
cisco de Longobardis Ordinis Nostri Sa-
cræ Theologiæ Professore, industriose non
minùs, quàm concinnè celebratum, in
publicam lucem prodeat, præsentium vi-
gore facultatem concedimus, præuio ta-
men RR. PP. Sacræ Theologiæ Lectorum
Clementis Riccij, & Isidori à Montealto
Collegæ nostri examine, & aliorum, ad
quos spectat permissione. Datum Romæ
in nostro S. Francisci de Paula Collegio ad
Montes hac die 12. Augusti 1683.

Fr. Bernardinus à Fuscaldo Vicarius Generalis.

EX commissione R.A.P. Bernardini à Fu-
scaldo Ordinis Nostri Lectoris Iubilati,
& Collegæ Generalis, nec non in Prouin-
cijs Italicis Vicarij pariter Generalis, nos
infra scripti vidimus, attentèque perlegimus
Opus à Reu. Patre Francisco de Longo-
bardis eiusdem Instituti Sacræ Theologiæ
Professore accuratè dispositum, cuius ti-
tulus, *Descriptio Apparatus, &c.* & nihil
in eo censura expurgandum, sed omnia
optimè digesta, & ingeniosè ordinata
comperimus; quare vt Typis demandetur
dignissimum existimamus. In fidem, &c.
Datum Romæ die 15. Augusti 1683.

*Fr. Clemens Riccius in Conuentu S. Andrea de Fractis
Sacra Theologia Lector.*

*Fr. Isidorus à Montealto Collega, & Collegij S.P. Fran-
cisci de Paula Sacra Theologia Lector.*

**Imprimatur , si videbitur Reuerendiss. Patri
Sacri Palatij Apost. Mag.**

I. de Ang. Ep. Urb. Vicesg.

Imprimatur ,

**Fr. Antoninus Alphanius Magister , ac Reue-
rendiss. P. Fr. Dominici Mariæ Puteobo-
nelli Sacr. Apost. Pal. Socius Ordinis Præ-
dicatorum .**

1
DESCRIPTIO
APPARATVS,
QVO IN FESTO
SANCTI IGNATII

Societatis IESV Fundatoris

ANNVM MDCXXX.

EIVSDEM SOCIETATIS

CENTESIMVM

CELEBRAVIT COLLEGIVM ROMANVM.

E tibi Viator, ac Lector, post acceptas
in limine claves, dux, ac filum desit, en-
totam opem, quam in hoc opere, pede, &
manu porrigere potero; praebeo.

*In primo aditu, vestibuloque Roma-
ni Collegij grandior ille lapis, qui in interiori principis
Ianuae supercilio exornando striae, & sulcos in con-
cham explicat, malleato argento obiectus extremo am-
bitu coronabat insertam Imaginem S. IGNATII,*

2 Descriptio Apparatus

cui, ut *Uniuersæ Familie Fundatori Apparatum omnem Patres consecrauerunt, et Parenti optimo nobiliorem Sobolem, quæ per Centum Annos in Romanis Scholis adoleuit, sisti voluerunt: quam illi suam mentem aperuere, exarato circum ingentibus ductibus, hoc Sapientis effato.*

LAVDENT EVM IN PORTIS OPERA EIVS.

At eam intercapedinem, quam hærentes parietibus pile, atque ab iisdem extantes describunt ad utrumque latus, æquabant Tabula gemine prorsus eximie, palmos undeuiginti in altum extensæ, aureo circum limbo vestita. Harum altera Hominem referebat tumentem, repandoque labro, recedentibus oculis, et in orbem coactis, guttatis in auribus, et plumatili Erodiæ cincto, quem singularis gemma puluinato galero instar clauiculi capitati affixum retinebat, insignem. Eunuchus erat Candacis Aethiopum Reginae: sedebat in eodem Curru, hærebatque lateri Philippus, et homini iam saniora meditati suboscuro locum explanabat Isaie Propheta, cuius ille lectione via tedium, ac agitationem vehiculi leuabat. Insertæ margini hæc voces.

QVOMODO POSSVM, SI NON ALIQVIS
OSTENDERIT MIHI.

Ad Rerum, et Librorum intelligentiam aspiranti, opus esse Magistro commonebant.

Occupabant summa pilarum capita Picturae minores, opportuna loco, et Apparatus Simbola, cum sua epigra-

epigraphæ præferentes : nempe Dux Manus, quarum altera apertum Librum, Calamum, altera in scribentis modum retinebant.

Epigramma :

Et ferrum, & sæui cuncta instrumenta furoris,
Cede alijs, quisquis limina nostra teris :
Hæ tibi erunt artes Libros euoluere, Libros
Scribere; quod facies, lumine, mente, manu.

Dux sine Curru Rota.

Epigramma :

Nocte, dieque legis, tibi sed natura negavit
Ingenium; currum non trahit vnus Equus.
Ingenio polles, non sufficit, adde laborem
Ingenio; Currum non trahit vna Rota.

Cedri crescentes.

Cedri, quas arduas miraris,
In hoc solo creuerunt;
Non habent hic locum
Quæ humi serpunt :
Cresce, & vmbra fac.

Seminarium est Romanum Collegium,
Ex quo transferuntur feliciter plantæ
In omnes terras.

Sylua est; PETRO, & eius Naui,
Dedit Arborem Nauticam nec semel.

4 Descriptio Apparatus

*In alteram transtulerat Pictor Adolescentem forma
diuina ; profluenti mollitèr in ceruicem coma , emergen-
tibus utroque ex humero alis : Raphaël Angelus erat ,
qui dextra Tobiam regebat , laua viam pramonstran-
te . Subsequebatur ille visu liberali , specie , ac elegan-
tia Duci suo prope par , ouanti , aut triumphanti quàm
viatori similior ; pendebat enim è viatorio baculo
fluuiatile monstrum , & velut opimum spoliū Ado-
lescentis humeros grauabat , addita Tabula hac
verba :*

IVSTVM DEDVXIT PER VIAS RECTAS.

*Negabant virtutis viam ineundam sine fido Comite ,
aut Duce .*

*Alia tria pilarum capita hac Emblemata coronabant :
Sex Manus, quæ singula facem habentes igni in foculo
composito accendere querebant .*

Epigramma .

*Armatas face tende manus, alterq; Prometheus,
Aut Phaëton terras ignibus vre meis .
Orbis ab igne meo caleat, nam maximus Orbis,
Atque Urbis nostro Sol quoq; ab igne calet .*

Testudo velis commissa supra scopulum in mari .

Epigramma .

*Festinare docent Testudo, & Carbasa lentè ;
Quique præt puero proximus ales iter .*

Qui

Qui per inane licet portari remige penna
Sublimis possit; non tamen ille volat.

Phœnix igni superimpositus.

Vnicus Phœnix multorum,
Quorum hîc Imaginem vides;
Imago est:

Ille dum moritur, alterum se relinquit;
Nè omnis moriatur.

Isti aut Libros, aut Opera edidere,
Ne omnes morerentur.

Quod mortui, Naturam incusent,
Quæ mortales genuit:

Quod viuunt, Scholis Romanis debent;
Quæ iter ad immortalitatem docuerunt
Nominis, & animi.

Uniuersum Vestibulum adornauerat Cæsar Destrees Abbas Longipontis, & Deodeuilla Christianissimi Galliarum Regis tunc apud Pontificem Extraordinarij Oratoris filius, nunc S.R.E. Cardinalis.

Area se primum ingens offert posita in Quadro, totidem scilicet lateribus compacta. His ne sua etiam in fastigio Corona desit, circumquaque Maniana suis conspicua columellis fornicibus incumbencia, toti adificio vires ipso onere addunt, ac robur ipsa forma suffiunt, quod & solidiore fulcro præstant Structiles columnæ, quibus & pulchrior, & fortior tota moles innititur;

Tri-

6 Descriptio Apparatus

Tribus è lateribus siue alis, omnes totius Gymnasij Stationes, seu Classes sese explicant, quibus ea pars tantummodò caret, quæ ad meridiem versa, ingressumque respiciens in ipsa domestica penetralia, & quasi aditæ viam pandit. Erant quatuor Ambulacra eorum vultibus, qui in hoc seculo Collegij Romani Scholas frequentauerant adornata: appenso ad oram singulorum nobili Elogio. Conuestiti parietes Imaginibus earum tantum Urbium (quæ propter spatij angustias sedes habere potuerunt) in quibus vbiuis terrarum, omnium quasi Facultatum Scholæ Societatis Iesu edificatæ, ac eleganti commendatione eorum, qui annuis vectigalibus dotarunt. Intercolumnia vndeviginti occupata, vel Summorum Pontificum, vel Scientiarum principum prægrandibus fuere Simulacris. Qui medius interiacer Arcus, ut liberum pedibus, oculisque iter prospectandi præberet, dici inanis, & vacuus poterat: nisi quod è sublimi ingens Epigraphæ, quasi celitus delapsa, aligerisque suffulta genijs, decumanis characteribus iacturam illam rependere videbatur. Ea siquidem diuine

quasi in auleo inuoluta, ac pretiosis lineis texta

pro Indice totius operis erat, ac quasi pro

Mercurio tot inter pennas, &

calamos Viatoribus

Prodromus.

QVIS-

QVISQVIS HANC NOVAM THEATRI
 FACIEM CONTEMPLARIS,
 PAUCIS TE VULT GREGORIANA PALLAS.
 HAEC STANTIA IN PERISTYLIO SIGNA,
 ARTES BONAE SVNT HVIVS LOCI INCOLAE.
 HIC PURPURATORVM
 CVM SVMMIS PONTIFICIBVS SENATVS,
 HAEC MAGNORVM
 ANTISTITVM CORONA,
 HIC DELIBATVS FLOS NOBILITATIS,
 ET PROMERITA AETERNITATEM NOMINA
 EARVMDDEM ARTIVM SOBOLES SVNT.
 HVNC FRVCTVM CENTESIMVM GREGORIANVS
 ROMAE CAMPVS HOC SAECVLO TVLIT.
 QVID SI IN ALIIS MVNDI PLAGIS,
 SOCIETATIS IESV
 ACADEMIAS COLLVSTRARES?
 QVALEM MERCVRIALIVM POPVLORVM
 CENSVM INIRES?
 EN ILLAS, QVASI SPECTATVM
 LVDOS QVIRITVM,
 ROMAM CONVENERINT, PRAESENTES
 HIC VIDES.
 TV EX VNIVS ROMANI GYMNASII PROVENTV,
 LECTAS VBIQVE TERRARVM FRVGES
 ANIMO, COLLIGE:
 ET VOS QVI IN HOC THEATRO INGENIORVM,
 INTER HAEC INVITAMENTA LAVDVM
 EDVCAMINI,
 MAIORVM SPECTATE IMAGINES,
 TAMQVAM IPSI
 THEATRVM ALTERI SAECVLO FVTVRI:

8 Descriptio Apparatus

Statuae ita è creta figulari erant effictae, atque calari tunica, vel Romana Toga, vel Pallio Philosophico, vel Trabea sacra, vel alio indumento pro varietate Personarum, aut Facultatum quas referebant, dissimilitudine vestitae, ut ori, manibus, pedibusque, & si quae prae ter eas nude erant partes, tenue ductilis aeris bractea illita, reliquo corporis ornatu varijs succis, & pigmentis infecto, solida ex aere statuario, aut etiam Corinthio corpora mentirentur. Singularum altitudo decem & octo pedum; at illarum trium, quae Summis Pontificibus posita, si eos, ut sedentes, ita erectos in pedes exhibuissent, etiam viginti. Bases aliae palmos nouem, & si oculis credidisses marmoreae, altera fronte breue Pontificum, aut Facultatum, quas portabant Elogium, & eius qui posuerat nomen; altera Scutariam eiusdem Tesseram proponebant. Hoc autem ordine fuere Signa collocata in ea Porticu, quam liberam à docentium exedris, & meridiana regioni aduersam (ut iam ante monui) principem locum tenebat

VRBANVS VIII. PONTIFEX MAXIMVS.

Specie propè Diuina, certè supra mortalem, qualem supra homines positum, & locum Dei tenentem decet, erigebat, atque extendebat dexteram, similis sibi cum solemnioribus diebus è Vaticano, aut Quirinali, succollantibus famulis, prona in genua multitudini

noxa-

Anni Centes. Soc. Iesu. 9

noxarum veniam impertiri solebat, & augusto salutis nostræ signo lustratam dimittebat; altera manu geminas claves, Petri sceptrum regebat.

In Basi.

VRBANO VIII. P. O. M. PRINCIPI
SAPIENTISSIMO.

Ob relicta in his Gymnasijs adolescenti ætate, ingenij, & Virtutis præclarissima lumina. Ob eundem locum Pontificia præsentia decoratum. Ob præcellentium Poëmatum Volumen ad prælegendum, & imitandum suppeditatum. Ob Societatem Iesu auctis Beatorum titulis gloriosiore in Cælo, & in Terra redditam. Ob eandem Societatem Primo Sæculo feliciter exeunte, in spem Sæculi felicioris ingentibus amoris argumentis erectam.

Collegium Romanum Alumno maximo, Parenti Optimo Statuam posuit viuenti pignus Immortalitatis.

A dextero Pontificis latere, ac si è calis audiret, vipotè omnium Scientiarum Regina: Sede à dextris meis: prima sese obuiam Sacra Scriptura dabat, quæ cum diuinorum Oraculorum sit interpres, ac vox unica: nè alie vel exorbitent, vel cæcutiant, veritatis solem, ita illis obijcit, ut humanas potius mentes illuminet,

10 Descriptio Apparatus

ac sedentibus in umbra mortis, lucem vitamque restituat.

Nihil habebat non plenum Dignitatis, & Maiestatis; Reginam, & Corona aurea, & forma digna Imperio abundè testabantur; munus suum oculis prodebat, quos in grande volumen explicabat, illud leua manus, conuertebat. Contineri in eo Oracula Sacra è Vittis septem pendentibus, tania impresso sigillo, occlusa facile conijcere potuisses.

In Basi.

SCIENTIAE SACRARVM LITERARVM
INTERPRETI.

Quæ volumen explanat, cuius interpretatio à Verbo, Scriptura à Digito Dei est, quæ duplici Testamento resignando sese hæredem indicat totius Sapientiæ, & Sanctitatis, quæ magistra simul & Sacerdos habet pro præceptis mysteria, pro effatis oracula, pro artis Compendio Diuinam immensitatem.

Posuit Theodolus Theoduli Comes Caciliani.

Affidebat ponè quasi pedissequa, quæ Theologia Scolastica dicitur, quæ quia uti speculatrix maiestatis, nè opprimi possit à gloria, sursum oculos eleuabat, ac si & ipsa diceret: de sursum est descendens à Patre luminum, eo nimirum à Sole, quem in pectore præferbat. Summi Pontificis hic quoque sese Collateralem,

&

Anni Centes. Soc. Iesu. I I

✠ assistricem gerens, cuius ab ore Oracula hauriat,
✠ Regulam verè auream vel in momentis accipiat.

Cui nec mortalis vultus, nec habitus corporis vulgaris; sed cultu, qui Reginam decet eximia: ita Regium insigne moderabatur, ut dextera gestum docentis retineret, leuà Summam Diui Thomæ, tria in volumina diuisam, portante.

In Basi.

THEOLOGIAE.

Disciplinæ augustæ, quæ à fide cæca oculatio reddita, Diuinum Solem certiùs aspicit, quæ hominem de Deo differentem inter homines veluti Deum facit, quæ inter omnes artes maximè Diuinam gratiam inuenit, quæ in bono lumine gloriæ suos collocat labores, ut eos quoque beatos efficiat.

Posuit Fabritius Narus.

Ne quid suum extra locum accederet in proximo Arcu lingua Sancta, nimirum Hebraica loquebatur non modò hominis ab incunabulis primigenia, sed vel Diuini Numinis imperantis, ac si vel tunc ea videretur, quam deinde Infans solueret inter vagitus, haberetque homo pro rudimentis, quam illi Deus pro elementis infunderet.

Quam aut Deborah, aut Iuditham, aut aliam è Matronis illorum temporum dixisses. Supremi He-

12 Descriptio Apparatus

braorum Pontificis ornamenta propè omnia induebat. Caput tegebat Pileus in Orbem è bisso torta contextus. Fascia circum spiris assutis voluta, nullo apice surgente, nullo turbine; florum tantum calicibus Diadema figurantibus. E' collo ad talos descendebat tunica nullis rugis, nullo sinu, nullis foliis undans. Hanc tegebat alia hyacinthina, ad genua tantum demissa, cui superpositum aliud indumentum, nec ambitu suo hyacinthinam tunicam contegens, nec sagulo militari usque adeò absimile. Vestem amplexu gemino stringebat Zona textilis redeuntibus in pectus nodis; ad quod pendebant gemmarum duodecim versus quatuor, duodecim Hebrai Populi Ducum nominibus inscripti. Dexterà sceptrum ad tabellam diuinæ linguae elementis notatam, conuertebat.

In Basi.

LINGVAE HEBRAEAE.

Cognomento, & re sanctæ, sermoni Mundi coæuo, linguae paucorum verborum, vt decuit eam, qua loqui voluit Vnicum Dei Verbum, quæ vno Diuino Codice Bibliorum conclusa, innumeras peperit omnium Linguarum Bibliothecas, quæ punctis ingentium mysteriorum capacibus in immensum extensa eruditi sermonis laudem omnem complectitur.

Posuit Carolus Lomellinus Sem. Rom. Conuictor.

Quia

Quia Verò Divini Verbi exemplar, atque Oraculum fuerat facere, & docere, opportuna post Scholasticam Theologiam Moralis utrumque edocebat: ea enim illa est, quæ Aristotelica Ethica eloquentior hominum ora obmutescere facit, & quod fides sub velo tegit, quasi sublato sipario clariùs spectatoribus reddit, relicto solis Atheniensibus, alijsque Ethnicis probroso illo Elogio: Nolle benè loqui, & malè vivere: solumque Magistrum sequens, dum omnibus tribus his vocibus præit Ego sum Via Veritas, & Vita. Et hæc augustæ dignitatis plena, & omni ornatu regio insignis, Legis Mosaycæ Tabulas tenebat, oculis in Cælum conuersis.

In Basi.

THEOLOGIAE MORALI.

Cælestem Curiam in Terris sortitæ, quæ leues, ac mortiferas culpas secernens, iura sancit vitæ, ac necis æternæ, quæ Decalogi Tabulas Inferorum fluctibus euadendis offert; quæ censurarum notas in paginis lineat, ut ex animis deleat, cuius meritorum, ac laudum certissimus est Index conscientia.

Posuit D. Aloysius de Requesens Sem. Rom. Conuictor.

At quia in ipso Paradisi medio vitæ quasi congener scientiæ arbor erat, huius quasi rami erant aliæ naturales Scientiæ, & meritò earum quasi sator

GRE-

14 Descriptio Apparatus

GREGORIVS XIII. P. M. assurgebat, ea nimirum è regione, quæ contra Eden idest Orientem obuersa sui quoque Paradisi locum, ac dominium indicabat, eo tamen prodigio, quod ipse Gregorij Draco suos plusquam Hesperios Hortos non solum tueretur, sed excoleret. Et ipse grandævus Senex pari supremo Terrarum Imperio maiestate, totus ad humanitatem, & munificentiam factus, expansis brachijs, & manibus, aut ærarium in adolescentium educationem, & Romani, aliorumque Collegiorum exædificationem effundere, aut à varijs Nationibus Romam conuolantes non iam ad pedum oscula admittere, quam in sinum excipere videbatur.

In Basi.

GREGORIO XIII. P. O. M. FVNDATORI.

Qui Religionem, & bonas Artes hoc Collegio condito benignissimè aluit, amplissimè propagauit, qui Iuuenum Seminarijs, & doctrinarum domicilijs Romanam Ecclesiam vbique muniuit, qui Societatem Iesu Collegijs dilatauit, priuilegijs instruxit, patrocinio, & gratia cohonestauit, qui eiusdem Societatis opera plurimùm vsus est ad Orientem, & Occidentem Euangelio illuminandum, ad Septentrionem recta fide refouendum.

Posuit Collegium Germanicum, & Hungaricum Conditori suo, ac de Vniuersa præcipuè Germania benemerito.

Ne-

Nemini preindè debuit *Metaphysica* propius ,
quam huic obsecundare . Si enim hac à materijs , sen-
sibusque secreta nonnisi rerum naturas , atque ideas ,
ut sunt in se , meditatur , & explorat ; definiri verè
in ea Gregorius poterat , qui sedens solitarius , ac ta-
cens sese leuauit : & quod admirabilius est , ut utrum-
que Orbem præ oculis haberet , hunc præ pedibus , ac
manibus habuit , vel ut accurreret , vel ut succurreret .
Et hac erat summæ gracilitatis fœmina , ore quale
animus aliò abductus fingeat , meliori manu semisu-
pinum caput excipiebat , lacertoque fulciebat , oculis
cælum tuentibus , pede altero Terræ globum premebat ,
erigens sese , & ad sublimiora nitens .

In Basi .

METAPHYSICAE .

In ipso Corpore semper à corpore ab-
tractæ , quæ aspectabilem Mundum , ne in-
tueri quidem dignata , ad Deum auolat , quæ
ad puras essentias contemplandas sensuum re-
spuit officia , ut benè sentiat à sensibus aliena-
ta , quæ summum genus Entis altissimè adit
secura ruinæ , quia supra naturæ caducæ
statum assurgit .

Posuit Romulus Cæsius Sem. Rom. Conuictor .

*Quæ à Zenone manus clausa dicta est , Diale-
ctica propè Metaphysicam locum obtinuit ; licet enim
illa*

16 Descriptio Apparatus

illa Ariadna dici possit, quæ cæteris filum, ac dexteram porrigit, tamen nisi ab ea, quæ sine materia est, materiam mutuatur, nec bene suorum syllogismorum lineas diriget, nec ratiocinandi artem informem in suam restituet formam. Logica enim ipsa, quæ à loquendo dicta, sine illius anima, vel quasi mortua, vel solos solecismos, ac barbarismos inter sophismata, ac paralogismos loqui nouerit. Erat enim uero cruda uirago, ac contumaci fronte negligentiam, & horrorem professa, digitos sinistræ manus principes, pollicem, indicem, medium erigebat, & quem in eos intendebat altero indice, aut ambigua distinguebat, aut rem tribuebat in partes suas; similis in Lyceo, vel Academia contendenti.

In Basi.

DIALECTICAE.

Quæ argumentatione animum deuincit, veritatem expedit, quæ implexis rerum naturis peruadendis subtilis filum definitionis ministrat; quæ sophismatum nodos diuisione soluit, aut secatur, quæ sola scire scit, & docere docet, quæ artem affirmandi, & negandi tradit etiam negando benefica.

Posuit Constantinus Patritius.

Nonnisi huius sinistram occupauit Phisica, utpote quæ materiam intuens, ea quasi generatur, ac pasci-

pascitur, neque tamen hac ipsa, nisi illam prius sensibus emendicatam, & corrogatam intellectui præbeat cognoscendam. Adeo enim corporea substantia, quæ corrumpitur, aggrauat animam, ut huius potentia Princeps, & quasi Regina sensuum perinde subditorum, ac seruorum viribus atque auxilio indigeat. Hæc erat ætate prouectior habitu Corporis opimo, atque adipali, impositam dextera spheram, & inclusum terrarum Orbem otiose, & consideratè contemplabatur.

In Basi.

PHYSICAE.

Cui corporatus Mundus Amphitheatrum est, in quo ipsa spectatrix est, & spectaculum, quæ in rerum mobilitate placidè quiescit, quæ elementorum pugnae secura interuenit, quæ ex materiæ seruili appetitione, & formæ honesta dignitate composita naturæ pompam intuetur, ac probat, quæ locum, & tempus expendit ipsa ingentior, & perennior.

Posuit Aemilius de Cauallerijs.

Moralis Philosophia, quæ ponè sequebatur hinc poni iure debuit; nam licet ad speculatricis facultatis pedes uti austerior recumbat, ac si esset eius famula, quia tamen morum Reformatrix uti Vrsa ni lingua,

qua, ni igne Promethæus est, celestibus disciplinis propior audire ab illis etiam potuit ascende superius. Et illa civilis, & ad modestiam conformata, labantem columnam, per quam anguis multiplici lapsu, & erratico serpebat, læua retinebat, pendebantque ex eadem manu libra, & frænum: alterius indice in eiusmodi omnem supellectilem, hæc est quatuor principum moralium virtutum insignia intento.

In Basi.

ETHICAE.

Sæculi aurei, vel filia, vel parenti, quæ de moribus disceptat, ut morum concordiam faciat, cuius laus est mores hominum multorum non vidisse, sed formasse, quæ vitæ finem modumque præscribens omnia agi iubet ex more virtutum, apud quam verè in more posita est hominis felicitas.

Posuit D. Ferrantes Gonzaga Acad. Parib.

Neque alia in Regione, & è prospectu suo in centro minùs commodè collimabat, & eminebat alter Pontifex GREGORIUS XV. (nè debitis honoribus in illis Scholis, quas frequentia sua adolescens cohonestauerat, careret) quem sicut eadem Patria Bononia parem Romæ dedit, ità Societati non disparem fecit amor, & genius, ac tunc maxime cum Ignatium, & Xaverium Diui Gregorij die inter Sanctos, ac Calites asse-

asserens, ostendere voluit, idem nomen filijs, ac Socijs
 auspicatissimum, à quo semper beneficia immortalia
 acciperent: exoluitque oppignerati patrocinijs fidem.
LUDOVICUS LUDOVISIVS Nepos, cum
 Ignatio eidem Templum augustissimum quasi pro Ca-
 pitolio excitavit. Et ipse omnibus Supremorum
 Pontificum ornamentis conspicuus, dextera manu
 volumen gestabat Decisionum Sacre Rotæ Romanæ,
 quas magno utriusque fori applausu publicas fecit, &
 Romanas Scholas iterum intueri, ac in honorem
 Ignatijs, quem ipse Sanctorum numero adscripsit, or-
 natum uniuersum Gymnasium demirari videbatur.

In Basi.

GREGORIO XV. PONT. OPT. MAX.

Quod Societatis Iesu disciplinam, & in
 Nobilium Adolescentium conuictu, & in hoc
 Collegio literis, moribusque præstantissimis
 illustravit, quod Ignatium eiusdem Societatis
 Fundatorem, & Franciscum Xauerium Orien-
 tis Apostolum, cum rogatu Principum Maxi-
 morum tum propriæ pietatis instinctu inter
 Sanctos retulit, quod eandem Societatem alijs
 beneuolentiæ monumentis ornauit, ornandam-
 que familiæ suæ exemplo reliquit.

*Seminarium Romanum Conuictori laudatissimo, Princi-
 pi integerrimo æternæ memoriæ argumentum posuit.*

20 Descriptio Apparatus

Match.
16. 19.

Quia verò Summi Pontificis utpotè Christi Vicarij authoritas, ac dominium extrà anni, solisque viam geminis sub clauibus Terras, Cælos complectitur, & prætergresso Herculeo freto suum geminis potiùs in columnis secum portat Plus, ac Non ultra; ideo illius sub signis, ac stipendijs Astronomia, ac Geometria meritò militabant: vinculo nimirum, ac fœdere illo, quod Christus Dominus Petri manibus consignauit, cùm ait: Quodcumque ligaueris super terram erit ligatum, & in Cælis, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in Cælis.

Astronomia porrò vel ipsa peregrinitate natale solum facebatur. Ea enim indumenta affectauerat, quæ Mesopotamiæ populis familiaria fuisse ferunt: conuolutæ perpetuo nexu grandiores fasciæ ita caput conuelabant, ut in conum non desinerent, qui mos est nostræ ætatis barbaris. In sinistra quadrans Mathematicus, in dextera Astrolabium, artis instrumenta.

In Basi.

ASTRONOMIAE.

Cælo plusquam Terris familiari, quæ Astrolobio officiosè subiecto astra surgentia alleuat, cadentia excipit, quæ Stellarum erroribus fit doctior, quæ Solis, & Lunæ labores eruditæ famæ mercede remunerat, quæ vultum defigere in Cælum docet, ut animum
à ter-

à terrenis auocet: digna, cuius imago
inter sydera referatur.

Posuit Alexander Rhò Sem. Rom. Conuictor.

*Geometria nullo præcipue cultu insignis circum
ducebat, & orbis Terrarum, quem altera manu susti-
nebat, magnitudines, Urbiumque intervalla exquirebat.*

In Basi.

GEOMETRIAE.

Corporum dimensione laudem propè
immemsam consecutæ, quæ dum Terram me-
titur, eam punctum magnum esse declarat,
quæ circum voluens, implet Orbem erudi-
tionis, quæ lineas inscribens, vel in puluere pin-
git æternitati, quæ beneficium à se collatum
in vitam humanam metiri potest.

Posuit Octavius Sanctacrucius.

*Astronomiæ proxima erat Arithmetica corpo-
ris compositionis, ac figuræ non inelegantis; alueo'o,
& numeris in alueoli laterculos distributis, tabulam
Pythagoricam vocant, facile distinguebatur, tum dex-
teræ manus articulis, quos singulos pertentabat enu-
merationem dubiam, neque usque adeò facilem, an-
integra, & legitima sit, explorans.*

22 Descriptio Apparatus

In Basi.

ARITHMETICAE.

Doctrinae verè numeris omnibus absoluta, quæ opes suas planè in numerato habet, quæ parium, & imparium numerorum rationes omnes docet, numquam gratijs paribus cumulanda, quæ tabella cancellata rerum summam, & scientiam certissimam concludit, quæ cætera numerans, laudes ipsa habet, vel sibi innumerabiles.

Posuit Gabriel Duratius Sem. Rom. Conuictor.

His verò, quia veluti Præses, & Arbitra Gracia non minùs virga, quàm radio, & nomina, & figuras Cælis, ac Stellis attribuit; & terras ipsas suas in partes distribuit, & quasi Mercurij Caduceo nè inter se dissiderent firma in pace composuit; ideò iure quasi postliminiij proximum Geometriae nec dissitum ab Astrologia locum sibi vindicauit, edocens linguam ipsam, qua veluti Hercules Gallicus humani generis aures traxit, atque aureis vinculis Orbem sibi mancipium fecit. Et hæc Atticam elegantiam, & concinnitatem oris, ac membrorum dignitate, quam multam indidit artificis manus, præseferens Homeri Poëmata in volumine penè reuoluto legenda proponebat.

In

In Basi.

LINGVAE GRAECAE.

Vt vocibus ità venustatibus affluenti, quæ accentibus, ac spiritibus res non tam explicat, quam animat, quæ Musas, & Gratias dum finxit, se ipsam expressit, quæ humana propè diuina, diuina suprahumanam opem exposuit, qua non Iupiter locuturus, sed verè in noui Testamenti libro loquutus est Deus.

Posuit Franciscus Ventura S. R. C.

Adeò verò hominis loqui est, ut coram eo cætera Animalia sileant quasi muta, ipsiusque lingue ministerium pro magisterio fuit cum ad Diuini Numinis iussu nomina illis scienter imposuit, ac si Deus ipse supremus censor, ac Iudex hominis iudicio se subscribens, illiusque Vocabulario suum concederet: Imprimatur. Hinc est, quod illa alia è regione, quæ ad Septentrionem vergit quatuor sub Arcubus veluti ad fædus, ac triumphum quatuor Disciplinarum Imagines præsto erant, quibus Eloquentia ipsa suis quasi elementis compingitur.

*Arcus à laua Rhetorices statua sese offerebat, exiguo à Poësi discrimine, quas utrasque minus genio quàm spatio distans memnonias diceret, quarum in ora sese Apollo vel nascens, vel occumbens infundit: indicato huius veritatis, ac gloriæ arcano cum
lapi-*

24 Descriptio Apparatus

lapidibus ipsis, nonnisi Parnasi in culmine, vox atque anima reddita, edocuit quantum Humanum genus Eloquentiæ debeat, à quâ habet, ut loquatur, & vivat.

Hæc integra, atque incorrupta Virgo, capillamento aptè, & decorè composito, ornatu qualis fuit in Vrbe nobilium Matronarum inclinante ad Occasum suum Republica, qualem pudor fingit, amat modestia, ità sinistra manu navale gubernaculum regebat, ut altera elata, reducto brachio, proiecto pectore ardenti vultu specimen retineret causam difficilem perorantis.

In Basi.

RHETORICAE.

Ad regimen animarum natæ, cui sceptrum nativum est lingua, pro Diademate est Auditorum corona, qua verborum circuitus nectente primi murorum ambitus coaluerunt, qua gestum faciente libram æqua manum Iustitia sustinet, laudum artifici, quæ statuas Virtuti ponendas sæpè persuasit: dubium tamen plures ne alijs excitandas curauerit, an sibi excitatas viderit.

Posuit Cæsar Palazzolius.

Pcësis pudica, ac proba Virgo elata, ac gestiens tota ad elegantiam, & amœnitatem exornata;
capil.

capillos coërcente corona è lauro, oculis modesta licentia
vagus, cultu nec urbano, nec rustico, admirabili po-
tius, & peregrino. Hinc lyra, inde plectro instructa
accinctam se, & expeditam ad cantum oculis persua-
debat.

Hæc una ab illis discors, ac dissona apparebat
utpote quæ exlex, ac libera aliorum dedignata con-
fessum tantum ea lege uti malebat, quam illi olim
Horatius ex Apollinis tripode promulgauerat:

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. De arte;
Protheus perinde omnium formarum, quas suo in ca-
pite cuderit, atque ideo semper eadem, quod nunquam
eadem.

In Basi.

POESI.

Arti origine sacræ, opinione diuinæ Prin-
cipibus, & Superis caræ, quæ fabulis veritatem
alit, sapientiam propagat, & prodesse solita,
auctoritatem meruit ex mendacio, quæ per fu-
rorem suum alijs tranquillitatem conciliat, &
amæna lyræ licentia vitia coërcet, cuius metris
hominum curæ breues fiunt, & nomen
longum.

Posuere Iulianus, & Thomas Aquaviva.

Meritò his Comes Historia, quæ vita magi-
stra, Prometheo maior toto suæ veritatis sole homi-

26 Descriptio Apparatus

nes animat, ac Cynico illustrior, non unum, sed omnes seueriore lampade inuestigat, & inuenit; Sole tamen suo ita suas Imagines pingens, ut Iris admirationis genitrix videatur: nesciasque Pictoribus inuidiam reddat, an tollat, interque umbras luminibus fumum abstergat, an ignem, accendat.

Veste simplici, qualem veritatis orationem volunt sapientes, quam admirationem, ac plausum Oratoria, nitore, ac pompa, Poetica pigmentis, ac quadam peregrinitate excitabant, ipsa obtinebat meditata, elaborataque negligentia, ceruice aliquantulum reflexa, respicere videbatur spatium praeteriti temporis, & quae obseruabat in volumen referre.

In Basi.

HISTORIAE.

Fortunæ ludentis imagini seriae, quæ absque odio scribens non sine amore legitur, per quam secula non nostra viuimus, quæ ut vitam doceat, artem plerumque à mortuis sumit, quæ imitabilium copia inimitabilis alijs Artibus exemplo virtutem auget, miseriam minuit, cui ad rectè factorum laudem pro elogio veritas.

*Posuerunt Sigismundus, & Paulus Spada
Sem. Rom. Conuictores.*

Gram-

Grammatica senio veneranda illa quidem, non tamen corpore confecta ornatum omnem à se reiecerat, sinistra manu chartam cogebat in volumen, altera clauim auream pertendebat, qua aditum ad Poëticam, Historiam, ac Oratoriam aperit, operi intenta, & flexo ad imperium suo illo sceptro, studium, atque attentionem, castam, atque emendatam locutionem exigebat.

In Basi.

GRAMMATICAE.

Operosæ magis quàm magniloquæ, quæ paruis elementis mundum doctrinarum componit, quæ in nominibus, ac verbis laborat, vndè literatorum magna nomina existant, quæ latinitatem custodit, eruditionem aperit, quæ dum locutionem compage generum, casuum, numerorum, temporum aptè conformat, penè alterum hominem in homine condit.

*Posuere Nicolaus, & Io: Thomas Rondanini
Acad. Parth.*

Oculos, animumque augustam tot simulacrorum speciem circumferentes, alia excipiebat rerum forma. Quippe ab libero aditu peristyli, vestibuloque Collegij in hanc, vel illam partem si flexisses, & in Porticu deambulasses, oblectabant contemplantem citata ad gaudium, & pompam Viuorum, Mortuorumque Imagines. Ornata Scholarum feres non lucernis, ac

28 Descriptio Apparatus

lauro sed eorum, quibus adolescentibus pauperunt, effigie, atque insignibus Dignitatum.

Distributi per quatuor ambulationes iustis intervallis Purpuratorum vultus splendore vestis aciem oculorum perstringebant, maiestate reuerentiam quandam animis inferebant, ut cum in Vaticano Pontifici assident Oratores Principum audituro. Videbas præterea Præsules in infulis, aut breui supparo, aut epomide: Nobiles aut loricato pectore, aut sagulo militari succinctos: Literatorum alios synthesi, non paucos endromide, multos forensi toga, plerosque Dignitatum, ad quas sibi eruditione, aut virtute aditum fecerunt, ornamentis indutos. Sed recreabant oculos mirum in modum Ciuitates Orbis principes, grandioribus in tabulis germanis lineamentis, & ipsi locorum natura persimilibus expressæ, atque vel ad Oceani, & maris Mediterranei littora, vel ad nobilium fluminum ripas, vel in amœna camporum planitie, vel ad imas montium radices, vel in medio lacu posita, vel è præruptis, abscissisque rupibus pendentes exponebant omnes formas, quibus Orbis variatur. Hac autem singulorum Arcuum facies.

Hemicycli, qui magno numero in summorum parietum, & extreme camera nexu inter delabentes cuneos formantur, lunulas Itali vulgò vocant, non secus ac striati asserculi præcingebant Urbium tabulas, ad quarum ora assuta alia pictura ad fores, quibus
pa-

pater in Scholas singulas aditus demittebantur, & varia ianuarum fastigia multarum formarum antepagmenta genios nudos, sedentes, semisupinos, pendentes, aut ceruice in humerum prona, aut casum minante, ore hianti, ridente vultu, fronte mæsta, serena, contracta, mira denique varietate ludentes referebant. In huiusmodi tabularum umbilico frequentibus auri diluti lituris collucenti, & depictis ad extrema eorundem superciliorum pendentium in modum ancilibus legebantur non sine laude, ac commendatione eorum nomina, quorum magnificentie delineatae Vrbes sua Collegia debent. Ad singularum verò Ianuarum latera mentientes sigilla numaria, & intercurrentis auri venis aspersum metallum tabellæ vultus reddebant non integros, sed dimidiata tantum facies prominentes eorum omnium, qui Equestrem Ordinem componebant; pilarum, è quibus decumani fornices emergunt, interior facies sola purpura tegebatur, & Cardinalium vultus sibi aduersos ostendebat. Scapum eiusmodi columnarum Epigrammata tegebant.

Ne caput, ac cor deesset, à quo omnia subsidia, ac praesidia emanant; arcum, qui à vestibulo ad priuatarum adium aditum euntibus occurrit primus, Romæ Imago occupabat: illa scilicet eadem, cuius quia capax tellus non erat, in Caelos enixa, nullas animi ac dominij augustissimi pateretur angustias. Cum
verò

30 Descriptio Apparatus

verò Ignatio ex Diuini Verbi vadimonio sese propitiam præbuit, non modò sua germana fide in illo fœdus, ac fœnus agnouit, sed nouum ab Hispania Galbam exortum, ne dum accitum, qui Romanum Imperium suffulciret. Nec spem Dux, ac legio ipsa fefellit, cum septem Collibus tot Hostium colla submisit, atque ultimo ab Oriente in Vaticanum Capitolium, quasi victos, ac victos in triumphum duxit.

ROMA.

Romanum Societatis Collegium hîc pîctum non vides, quia verum vides; timuit ars naturam laceßere, ac tam propè certare. Gregorij Tertijdecimi Fundatoris Optimi Maximi liberalitas, ac munificentia non fragili telæ, sed æterno marmori debuit comendari. Quot illustres Viros hîc aspicias, tot agnosce

Romani Collegij lineamenta.

Infrà.

Maximum Romę, hoc est ipsius roboris robur Hadriane moles dicatur aptiùs an Urbana; vt Urbem tueretur Urbanus munimētum Urbis muniuit. Arma-

ta

Qui Romam Romę quæris, partem tantæ Urbis hîc habes, at ex vngue Leonem, imò ex Vrbe Leonis Urbanam magnificentiam metire; vt Mundi caput Roma,

ta erat antea Roma,
sed in numis, & sta-
tuis, nunc verè Lo-
ricam induit, vt Chri-
stiani cor Imperij de-
fendat.

ma, sic Romæ Vati-
canus; Vbi Roma
iura populis dando
se Romam gerit; ibi
demum Roma est.

*Hic haud hebetata oculorum acie videbantur
vti clarissima lumina duo Salisburgi Archiepiscopi,
atque Imperij Principes MARCUS SITTVS
AB ALTEMPS, ET WOLFANGVS THEO-
DORICVS A RATENEAV, quibus pro compen-
dio, atque elogio satis erant, quando tot virtutes si-
lerent, tantæ Dignitatis insignia.*

*Duplicabant hanc gloriam NICOLAVS ALE-
MANNVS multorum Voluminum faber egregius,
inter quæ, quia Lateranensis Basilicæ vetera monumenta,
ac rudimenta sunt, visus & ipse eiusdem suffulcire, &
eleuare ruinas. At alter THOMAS DEMPSTE-
RIVS humanarum literarum Bononie Magister in-
signis, qui sicut editis operibus omnium famem exple-
uit; ita Authoris desiderium in eo, quod non edidit,
reliquit æternum.*

32 Descriptio Apparatus
IANVÆ LATERA TEGBANT.

A dexteris.

MARCVS SITTCVS AB ALTE MP S
Archiepiscopus Salisburgensis Princeps Imperij.

Attigisti culmen nobilitatis,
Dum generoso Auorum sanguini
Adiecisti Sapientiam, & sacros fasces:
Dignus, qui Romæ proponaris imitandus.
Exemplo tuo docuisti
Prodesse ad lucrum nobilitatis,
Hic didicisse.

NICOLAVS ALEMANNVS.

Alterum Romæ Capitolium
Vaticana Bibliotheca est;
Vbi pietas, & Musæ triumphant;
Huius Custos fuit
NICOLAVS ALEMANNVS,
Suauissima vtriusque Linguae Scientia
Planè Olor.
Anseres fuere Tarpeij Custodes:
Quidni Cycnus custodiret
Vaticanum Capitolium?

A fini.

A sinistris.

WOLFGANGVS THEODORICVS

à Rateneau Archiepiscopus Salisburgensis

Princeps Imperij.

Hic olim sapientior factus
Ostendisti, WOLFANGE,
Quæ sequatur ingenium fortuna:
Cum primas ingenij referres,
Primas Germaniæ dictus es.
En quem afferunt fructum
Sacrarum flores literarum.
Non Hesperidum;
Sed hic Sapientiæ Hortus
Poma gignit aurea.

THOMAS DEMPSTERVS
Quem Bononia docentem audiuit,
Nos hic discentem vidimus,
Industria, & ingenio
Illustrem, ab illustrata Scotia
Illustriorem.
Qui, vt famæ indulgeret,
Suo minus indulsit nomini.
Sed hic est genius eruditorum,
Nimiùm velle famæ satisfacere.
Posuit Hercules de Philippis.

34 Descriptio Apparatus

Secundum Arcum duæ Ciuitates, quibus locus eadem in Tabula assignatus fuit, habita ratione antiquitatis Collegiorum, quod etiam in alijs Ciuitatibus obseruatum, ornabant duo præclara Siciliæ sidera.

MESSANA, ET PANORMVS.

Sicilia non minùs ingeniorum, quàm frugum ferax, vt olim Horreum Populi Romani fuit, ità semper miraculum est generis humani, vbi flammæ cum niuibus simultatem non habent, quia simul sunt, vbi aquæ per mare peregrinæ saporem maris eiurant, vbi specula didicere obiectas res non geminare, sed perdere.

Infra.

Quid vetus nomen, & gloriam, aut è ruderibus colligis, aut in historijs perlegis Messana, conditum à tuo Magistratu Gymnasium antiquam omnem famam, & splendorem absorbet, vt altera te videatur nobilitare Carybdis, sed
in

Magno parenti non indignandus est partus, Panormitanum Collegium, à Carolo nempe Quinto Cæsare fundatum, in quod Caput vnum tot diademata virtus, ac fortuna congefferant. Panormi quoque Magistratus, & Ioannes Pla-

in qua mergatur ve-
tusta , vt gloriosior
hæc ætas emergat.

*Platamonus Cuius tanto
gloriantur in ea libe-
ralitate Collega.*

*Vt quasi gladiatorum paria in hanc Romanam at-
que auream arenâ ingenia descenderent, en tibi ANTO-
NIVS WOLFFRADT Viennæ in Austria Metro-
poli Episcopus virtutum suffragio ibi Primas , ubi nulli
erat Scientiarum voto secundus, ac IOANNES TET-
ZEL Olomucensis in Moravia Metropoli Antistes, quem
etiam sicut nemo meritis anteibat , ita fama post vesti-
gia subsecuta . Ne ab his declinarent, proxime Marius
Alterius , ac Marcellus Francolinus semitam secta-
bantur, quia Moralis Theologiæ ambo Interpretes, eodem
in studio , ac Stadio lauream promeriti immortalem .*

A dextris .

F. ANTONIVS WOLFFRADT

Episcopus Viennensis Princeps Imperij.

ANTONIVS hic est, quem in partem
Arcanorum vocarunt Imperatores .

Non tractavit ille manu sceptrum,

Sed mente magnorum officina

Consiliorum iuuit .

Breuibus nostræ laudationis

Angustijs consuluit laudatissimus

Princeps ,

Dum infuso spiritu meritorum

Vniuersitatem in laudes animauit.

Descriptio Apparatus

MARIVS ALTERIVS.

Tu quoque MARI; Gymnasio nostro
Decus eximium comparasti.
Hic enim excultus, & adlectus
Inter Canonicos Vaticanos
Legum te omnium ligasti censura,
Hominum verò Societatem
Edita de Censuris doctrina obstrinxisti,
Vnam interim in prædicando te
Voluisti famam
Solutam penitus, & exlegem.

A sinistris.

IOANNES TETZEL

Episcopus Olomucensis.

Romam hunc allegauit Germania,
Vt ad infulas cresceret,
Cessuras olim in gloriæ diadema;
Dedit sapientiæ lauream Roma,
Tum reducem rata Herculem Patria,
Hydram secandam obiecit Hæresim.
Nouam ob resectum monstrum
Dedisset illi Coronam Germania;
Sed Hydræ domitori
Vnum pro Corona Cælum est.

MAR-

MARCELLVS FRANCOLINVS

Quis dignum elogio MARCELLVM
Non æstimet, quem BELLARMINVS,
Et BARONIVS duo huius seculi
Lumina laudibus illustrarunt?

Scripsit de horis Canonicis
Opus omnium horarum.
Magno utique fœnore cumulatus

Interijt,
Cui horæ diuinæ pepererunt
Plausum immortalem.

*Posuere Sinibaldus de Auria Sem. Rom. Conuictor,
& Ioannes Philippus de Rubeis.*

*Tres Nobiles Urbes Insubriae videbantur
in Arcu tertio*

MEDIOLANVM, MANTVA, PARMA.

Tibi Fundatori debetur Mediolanense
Collegium, CAROLE BORROMÆE, ve-
nerabile nomen miraculo virtutum, & virtute
miraculorum. Vobis Parmense Farnesij Duces
OCTAVI, & RAINVTI: Vobis Mantuanum
Gonzagæ Duces GVLIELME, atque ELEO-
NORA AVSTRIACA, & HERCVLES
CARDINALIS, vt haberet hodieque Man-
tua Cycnos suos,

Quia

38 Descriptio Apparatus

Quia iam Neapolio Comitulus Romana in Rota clauum fixerat, facilem habuit ad Perusinam Urbem utpotè augustam, ascensum, cui uti Antistes coronatus praeſet. Suum quoque Ioannes Tomcus Capitolium struens, non modo cùm Bosna infulis redimitus, sed catholicae pietatis sua inter opera, spectacula edidit admiranda, cùm magnificis sumptibus Deo censum reddere, atque oblatrantium Haereticorum ora obstruere nititur.

Aderant hîc CAMILLVS DE IELLIS eorum Religiosorum Fundator, qui dum corporibus, animisque medendis incumbunt, aeternam non minùs sibi, quam humano generi salutem parturiunt; & DANIEL MALONIVS, qui Diui Hieronymi sub Regula militans optimo à Parente, ac Doctore maximo habuit, ut sex dierum in opere Examerone, Ambrosium quoque secutus, ab utroque melleum melos expresserit,

A dextris.

NEAPOLIO COMITOLVS

Episcopus Perusinus.

O natum ad laureas caput?

Cui coronando

Suam Philosophia,

Iurisprudencia contulit suam,

Tertiam

E Sa-

E Sacris intextam infulis
Addidit Pontificis manus.
Sed nondum Ciuem suum
Ob sacras ædes excitatas,
Et pauperes enutritos,
Patria coronauit.

Quid ergo creditori tanto,
Soluet obærata Perusia?
In coronam attexet
Æternitatem famæ.

CAMILLVS DE LELLIS
Fundator Ordinis Ministrantium Infirmis.

Tibi , CAMILLE,
Et si Pietas Theatrum fuit,
Tamen hic libuit
Gestum facere,
Vbi sapientia scenam exhibet.
Retulisti plausum
Præclara imitatione:
Dum vides excoli
Ægra ingenia,
Potuisti excolere
Ægra corpora;
Ecclesia fauente;
Cuius suffragio

Alum.

Descriptio Apparatus

Alumna tuæ virtutis Familia
Nominata est Administra Pietatis,
Cui seruire Regium est.

A sinistris.

IOANNES THOMCVS
Episcopus Bosnensis.

Quis hoc exornari dignior,
Qui totus in sacris
Ornatibus asserendis fuit!
In eos exercuit stylum,
Qui profusam in Sacra Templa
Liberalitatem
Temeritate nimis libera
Dehonestant.
Adest ergo Ioannes,
Exornatur iure
Secularibus ludis,
Qui laboribus eruditis
Seculum exornauit.
Sic labor non vltra vitam est:
Ortum à labore nomen
Fines ingreditur æternitatis.

DANIEL MALONIUS.

Ingenio simul, & manu
Vilus hic est molitricem
Rerum æmulari Diuinitatem:

Sex dierum opera
Opifice descripsit ingenio;
Additaque manui penna
Dierum omnium opus
Volando perfecit.

Tum Paleoti Librum
De sacra Syndone fecit,
Additis à se notis, auctiorem.

Miraris æternam sibi
Telam gloriæ texuisse?
Linteum illud absumi nescium
Duratura æternum stamina
Suppeditauit.

*Posuere Ignatius Marinus, & Ioseph Tizzanus
Sem. Rom. Conuictores.*

*Qua tamen decem Cardinalium Purpuris inter-
mixta micabat lactea dici poterat, pluribus sideribus
concinnata, nisi quod niuium candorem charitatis igni-
bus sociantes de Ecclesia Christi sponsa dicere poterant:
Bissus, & Purpura indumentum eius.*

42 Descriptio Apparatus

MICHAEL BONELLVS

Cardinalis Alexandrinus.

Epigramma.

Pileum Alexandrine geris, quod syderis instar
Vertice sydereo gesserat ante Pius.

Annulū Alexandrine geris, quo dextera vindex
Caroli agit domitam in tartara perfidiam.

Heroum Michaël decora alta capeffe, vocat te
Hinc cæleste caput, regia & inde manus.

HIERONYMVS RVSTICVCCIVS.

Epigramma.

Sacrum nomen habes, Hieronyme, fundamentū
Dat Pius, hinc pietas quale facrabit opus?

Quid sine te Pius est molitus? fulminat hostes?

Ignea tu rapidi fulminis Ales ades. (cæpit
Summa operū templum est, tua nobile laurea
Quod pietas, pietas sola coronat opus.

AVGVSTINVS VALERIVS.

Eloquentia purpurata, fulmen
Hæbrææ, Latæ, Atticæque linguæ,
Iuris, ac Sophiæ Magister, ingens

Di-

Dicendi faber atque differendi,
Fulminumque voluminumque centum,
Et vastum sapientiæ profundum,
Quo te carmine Roma prædicabit
Augustine? Tiara te merentem
Vaticana petit, suum parentem
Sacro Carolus ore te salutatur,
Quo te Carmine Roma prædicabit?
Quo te Carolus ore prædicavit.

ALEXANDER MONTALTVS.

Epigramma.

Instar grande Ducis socijs Heroibus vnum,
Pallas Alexandrum Gregoriana dedit. (bem;
Magnanimus Leo non sine sydere lapsus in Vr-
Vrbis ab Hospitio sydus in astra redit.
Natus Alexander Romæ est. Romana Iuventus,
Nonnisi Alexandros debet habere Duces.

HENRICVS CAETANVS.

Epigramma.

Fulminat Henricus te magna Lutetia, contra
Henrici Henricus fulmina magnus adest.
Obsidet ille Urbem, sedet alter amicus, & Urbem
Et Regnum auxilijs, consilioque regit.

44 Descriptio Apparatus

Ille abit, hîc remanet, causâ vis noscere? magnos
Non capit Henricos Regia magna duos.

HIERONYMVS MATTHÆIVS.

Epigramma.

Ignea te radijs, Hieronyme, purpura solem
Amplexa, auricomos egit in Vrbe dies.
Sol Naupactæo demergis in æquore Lunam;
Laurigeraſque rigas aureus imbre rates.
Mox legis hæredes tibi lumina Palladis, an no
Qui legis hæredes ſydera Phœbus eras.

BENEDICTVS IVSTINIANVS.

Epigramma.

Cui bis Ager Pici, bis celsa Bononia recta eſt,
Qui trahis à magnis nomina Cæſaribus:
Poſt Lauretanæ centum data munera, eandem
Hæredem Mariam Iuſtiniane vocas.
Quid tibi Cæſaribus Proavis opus? vna parentē
Quem Virgo optauit, Cæſare non minor es.

MARIANVS PERBENEDICTVS.

Epigramma.

Partheniæ Molis Marianus amabile primus,
Et fundamentum, primaque gemma fuit.
Hinc

Anni Centes. Soc. Iesu. 45

Hinc ostrum Mariane refers, hinc astra petenti
Parthenio Capiti Virgo Corona fuit.
Parthenijs fundator ades Mariane, lapillus,
Quàm pretiosus eras, qui Marianus eras.

OCTAVIUS PARAVICINVS.

Nerius litat, ad Litantis aram
Viginti assiduus minister annos
Est Octavius, ac ministrum in ara
Ambit Purpura sacra purpuratum.
Quin Germaniæ nuncupat Patronum?
Octavi tibi iure gratulandum est,
Eras qui modò Cælitum minister,
Audis quàm benè Cæsarum Patronus.

FRANCISCVS TOLETVS.

Vox hæc tua fuit, Roma, Toletus docet.
Theologos diuina? Toletus docet.
Sophiæ explicas effata? Toletus docet.
Vis cordium Consulta? Toletus docet.
Quid Sacra in æde? Sacra Toletus docet.
Quid nunc in Astris? astra quæ rapuit docet.

*Quæ I V. in Arcu, qui primus ad occasum incli-
nans obuius erat, suo quasi in solio residebat Neapolis;
erat*

46 Descriptio Apparatus

*erat eius Regina Regni quod in Italia antonomastice Regnum dicitur; quodque in duodecim distinctum Pro-
uincias, eam Urbem Solem in Zodiaco indicat presi-
dentem: tunc maxime idem nomen promeritum, cum
Regum Regi ad gloriam seruit.*

NEAPOLIS.

Sirenum filia, Musarum parens Neapolis ca-
nere ab illis didicit, has docuit, sed innocēter; ex
quo præsertim Metalionis DVX ROBERTA
CARAFA ea in Vrbe Collegium, an Parnassum
Pausilypi æmulum extruxit. Liberalis dexteræ
iussu prodigioso vertitur in Permessum Sebe-
thus; adeo magicam habet vim beneficentia.

Quanta subest in-
genio Poëtarum fer-
tilitas, quorum cine-
res ipsi foecundi sunt;
Vergilianum ad tu-
mulum nouæ in dies
laureæ renascuntur;
quot instituit Iuue-
nes Neapolitanum
Collegium, tot penè
Virgilios instituit.

Vesuvianaæ flamme
plura ne ad alienam
ruinam incēdia an ad
suam gloriam exci-
tarunt ingenia; Latiùs
certè peruasere scri-
ptorū pennis, quàm
scintillis, aut cineri-
bus suis. Fuit Neapo-
lis ab infelicitate fe-
licior.

Inibi

Inibi gregatim se dedisse dicerem, nisi quod omnes egregij Ioannes Adolphus ab Hoenegg, ac Georgius Kalckenreid Abbas alter Fuldensis, Murbacensis alter, atque Imperij Principes, ambo edocentes posse in Claustris adultos ad castra pro defendenda Ecclesia non sine victoria redire, cum contra Gigantes in nomine Domini itur ad bellum. Eodem pugnarunt, ac triumpharunt in spatio Petrus Trigofius, qui Capuccinorum in Ordine suos quasi inter cineres eam facem omnibus prætulit, quod Divi Bonaventura summam Theologicam in compendium redigens Angelico Doctori Seraphicum addidit, ac sumpto quasi de altari igneo Carbunculo, aliorum non minus labra, quam lumina absterferit, quod ut assequeretur eximie præstitit. Comes aderat Lelius Pellegrinus, qui & ipse calamo, quo de moribus Philosophiam instruxit, eam vii aduenam, ac Peregrinam secum reduxit.

A dexteris.

FR. IOANNES ADOLPHVS
ab Hohenegg Abbas Fuldensis Princeps Imperij.

Huic magnorum, ac Principum virorum
Coronæ adde te gemmam Principem
Imperij sacri Princeps.

Vnus tu coronabis Theatrum satis,
Qui

48 Descriptio Apparatus

Qui manu tua coronabas Imperatrices;
Hastis aureis pro Cæsare pugnasti,
Hostes ferreos magnificè perditurus
Vicisti cum perfidia cupiditatem:
Quid si spectaculis nostris ades
Immortalitate laureatus?

PETRVS TRIGOSIVS.

Quam ex hoc Collegio Sapientiam hauserat
Inexhausto doctrinarum omnium fonti
Deo addixit,
Capuccinorum Familiæ additus;
Libris Bonauenturæ de sacra doctrina
Redactis in summam,
Summa votorum attigit,
Quia magnis quæsitam meritis
Tenuit nominis immortalitatem.
Hoc summum gradium animorum votum est.

A sinistris.

FR. GEORGIUS KALKENREID
Abbas Murbacensis Princeps Imperij.

Animam hic verè auream,
Hausto ex hac fodina sapientiæ
Auro,

Auro, cumulauit.
Sic bona omnia secum asportauit
In Patriam, futurus æternum diues:
Redditibus ex Ecclesiæ Patrimonio
Auctus, vnum studuit,
Comparare sibi thesaurum famæ.
Diuitijs longè pretiosius ratus,
Bonum apud posteros nomen.
Hoc Princepes in sæcula diuites facit.

LÆLIUS PELLEGRINVS.

Peregrina reposcit encomia,
Qui nesciuit à sapientia peregrinari:
Tribus de morum doctrina libris
Mortalitatem ne an æternitatem
Donauit hæredem?
Cùm de perturbationibus animi
Frænandis præcepta edidit,
Labentem frænauit gloriæ rotam,
Non clauo, sed stylo.
Hoc rotam etiam fortunæ sistes:

Arcum V. Coronabant Lusitaniæ ornamenta.

VLYSIPPO, & EBORA.
Maioris ne gloriæ Lusitanis fuit nouas in-

50 Descriptio Apparatus

uenire regiones, an veteres erudire? Magnum est Mundos agglomerare Mundo, ac totam explicare naturam, at maius Mundi viscera mente rimari, lucem illuminare, atque ipsi Soli Solem esse; gloriosum iubere, ut ex aquis terræ rursus existant, gloriosius verò scientiæ diem, ab ignorantia nocte fecernere. Denique mortalibus aperire nauigationibus mare, commutationibus Cælum, Lusitanorum est.

Infra.

Duplicata spectabilis Purpura, & cocco planè bis tincto insignis fuit HENRICVS LVSITANIÆ REX idem, & Cardinalis. Vtramq; personam pro dignitate sustinuit Eborensem Academiã erigendo; amor quippè sapientiæ, & corona Regum est, & infula Cardinalium.

Quod gemino facias cōmercia Mundo magna, sed nō sola tua laus est, Vlyssippo; sæculorum etiam docta negotiatio trāsigitur in isto literarum Emporio, quod tibi IOANNES, & HENRICVS frater Reges instituere, ut bonæ quoque artes in Indiam nauigarent.

Nè LVSITANIA Oceani in littore sita, atque aureis Tagi tempestatibus diues præclaras suas opes,
at-

atque eximios desideraret *Vlysses*, suo quasi in portu erat *IOANNES PETRVS VVLPIVS*, de quo non minùs ingenij luce, quàm *Novariensibus* infulis cláro nemo vti celesti è cratere non biberet: ijsdem scientiarum, Virtutumque dotibus præditus *FRANCISCUS DIOTALLEVIVS*, quia Apostolicus in Polonia Nuncius egregiam nauauerat operam, visus est tradita à Domino talenta duplicasse, nec minùs quàm *Vlysses* illo elogio dignus, qui mores multorum vidit, & Vrbes. Huic ne nouus quasi *Atlas* deesset, adhærebat *IOANNES BOTERVS* omnium temporum *Assæcla* indiuiduus, omniumque locorum explorator domesticus; ac si diceret: Cuius mundanus sum. Quod si *Apollonius Rodius*, ubi *Tullium* orantem audiuit, doluit eloquentiam è *Græcia* quasi ostracismo multatam in *Romanum Asylum* exulem commigrasse: eandem gloriam *AUGUSTINO MASCARDO* concessisset *Etruria*, cum *Romanis* à *Rostribus*, vel *Latinus Cicero*, vel *Etruscus Pericles* tonitrua, ac fulgura mitteret, ac *Iano* suo similis gemino ore non minùs alliceret, quàm doceret.

Plutar.
in Cic.

A dextris.

FRANCISCUS DIOTALLEVIVS

Nuncius ad Regem Poloniae.

Inter Literarij sæculi Proceres,
Tu quoque Francisce numeraris.

52 Descriptio Apparatus

Eruditus in sanctiori Parnasso
Rude plusquam Apollinari donatus es :
Postquam Theologicum studium
Decurristi Herculeo pede,
Opere doctissimo,
Ingenij tui magnitudinem probasti;
Sed susceptis legationibus,
Non minus lingua, quam calamo profuisti.

AVGVSTINVS MASCARDVS.

Hunc omnium literarum Virum,
Oratorem, Poëtam, Philologum,
Historicum, & Historiæ Magistrum
Obijisse fama cecinit,
Falsò : si viuere ingenij est,
Nemo nobilius viuit.
Obijt ipse diem suum,
Sed dies Literatorum est immortalitas.
Sæpè mors auget famam:
Et fama doctarum mentium vita est.

A sinistris.

IOANNES PETRVS VVLPIVS

Episcopus Nouariensis.

Larij delicias cum poëtico plectro
Musis reliquisti Vulpi,

Vt

Anni Centes. Soc. Iesu. 53

Vt in hoc Romano Cælo
Abditis Philosophiæ luminibus
Faces sapientiæ traderes perennitati.
Sensit has ad pietatem vitales
Ciuitas Nouariensis,
Vbi hisce etiam flammis animata
Viuit vigerque
Societas I E S V.

IOANNES BOTERVS.

Hæc Imago, incertum
Boteri ne sit, an Eruditionis?
Terrarum tractus, mores Populorum,
Militem facta, dicta sapientum,
Principum vtramque potentiam
Armatam, togatam,
Quidquid vbiq; rerum est,
Boterus retulit.
Plura non referret Eruditio;
Si Boteri loco scriberet.
Posuit Iosephus Pighinus.

*Sat inter Lusitanas Urbes CONIMBRICAE
ad gloriam erat suo nomine Collegium, quasi Athenæum
e collata opera Theologica, Philosophica oracula colle-
gisse, nisi Arcus Sexti in fornice turrem se potius Ba-
bylo.*

54 Descriptio Apparatus

bylonicam omni linguarum commercio instructam omnium scientiarum mercibus refertum Emporium, ostenderet.

CONIMBRICA.

Quod Collegium est, cui facem non præferat in Philosophiæ curriculo Conimbricense Collegium? in hoc Aristoteles clariùs docet, quàm in Peripato suo. Immortales debentur gratiæ IOANNI LVSITANIÆ REGI huius nominis Tertio, qui vnâ hanc erigendo Academiam, Academijs omnibus consuluit: non Vrbi hoc fuit, sed Orbi Terræ Magistros destinasse.

Infrâ.

Caput olim Lusitanici Regni, nunc os, & lingua Conimbrica est, hac liberales Artes tam disertè loquuntur, vt in admirationem sui cæteras rapiant nationes. In tam felici solo Scriptoribus equè laureæ pullulant, ac Victoribus, vt meritas

Lusitanorum Regum prudentiæ tam togata Pallas placuit, quàm sagata: propagarunt armis Imperium, literis famam. Testis Conimbrica, quæ nunc etiam Ioannis Tertij nomen, ac magnificentiam sonat: sileri non debet, qui cauit, nè disciplinæ

tas frontes frondibus næ filerent.
coronent.

Huius Urbis regium firma non aulici assentatores, sed nobiles sectatores attollebant PAVLVS AEMILIUS SANCTORIVS Urbinas Archiepiscopus, si ingeniorum transmigratio dari potuisset, alter Tacitus; nisi quod tunc maximè cum illius stylum stringeret, non minùs suam, quam alienam famam ad elogia solueret. Lauretanus insulas cum RVTILIVS BENZONIVS tulit, ad eas calamo præpete præcurrere addidicit Laureatus.

Nec nominis augurio defuit LAURENTIVS FRIZOLIVS, ut secum ad eandem gloriam raperet HIERONYMVM BADESIVM latini Idiomatis pene parentes; quoniam ille in Vaticana Basilica Diuo Gregorio Nazianzeno dicatum sacellum cum suis coloribus animavit, dedit Gregorij XIII. Draconi quod custodiret; Hic cum alterum ad Domini Præsepe Sixti V. Sacellum latinis versibus exornavit, docuit inter niues, ac paleas Parnasi quoque laureas reuirescere, ac Montalti Leonem in Exquilini vertice, ac propè caelestem Virginem sua instaurare miracula.

56 Descriptio Apparatus

A dextris .

PAVLVS ÆMILIVS SANCTORIUS

Archiepiscopus Vrbinas .

Habes hîc infulatum Vrbinatis
Ecclesiæ Præsidem ,
Et Literatorum Procerem ;
Sapientiæ Laurea diadematum .
Descriptæ suorum temporum res gestæ
Lucem publicam expectant ,
Annalibus addituræ lucem .
Virgines XII. illustrauit,
Solem dixeris in Zodiaco ,
Sed in fede Virginis hospitantem .

LAVRENTIUS FRIZOLIUS .

Quam gerebat laurum in nomine ,
Habuit à Gregorianis Musis
Capiti coronalem .
Pretiosas ingenij merces , quas
Auspice Gregorio cumulauerat ,
Refudit in authorem ;
Dum ab eo excitatum in Vaticano
Sacellum carmine profecutus est .
Periturum , ne carmen credis ,
In æternitatis Templo dicatum ?

A fini-

A sinistris.

RVTILIVS BENZONIUS

Episcopus Lauretanus.

Hic gloriosis infestam nominibus,

Perditurus obliuionem,

Stylum Romana Virtute strinxit;

Volumina omnino sex

Ingenij monumenta explicatissimi

Post annorum innumerabilem

Seriem euoluenda

Commisit famæ,

Cui voce pari dicturæ Rutilium

Vnus potuit Rutilius vocem dare.

HIERONYMVS BADESIUS.

Et hic Musarum Alumnus fuit:

Constructum in Exquilijs

A Sixto V. P. M. Sacellum,

Carminibus exornauit,

Et ybi ad infantis Dei cunabula

Cælites accinunt,

Vox audita Hieronymi est.

Hanc reddit adhuc Echo de Cælo,

Nec patitur interire

Carmen æternitate dignissimum:

58 Descriptio Apparatus

*Posuere Urbanus Amaiden Acad. Parth.
& Philippus Rauenna.*

Duobus quasi brachijs ad amplectendum Arcum VII. ab utriusque Orbis longinquis partibus, coalescere visa sunt

BRACARA, GOA, COCINVM.

Et antiquior Hispaniæ vltioris Conuentus, & recentius Christianorum Patrum Concilium Bracaram nobilitauit; nam ex vtriusque reliquijs sapientia superstes in illo instauratur Collegio, quod ibidem excitarunt HENRICVS LVSITANIÆ REX, & Cardinalis, & BARTHOLOMÆVS A MARTYRIBVS Archiepiscopus, & Primas. Reseminata maiorum virtus in posteris reflorescit: magnum instar parentum est generosa posteritas.

Infra.

Diuitis olim India cognomen tulit, nūc vt sapientis etiam referat Goanum facit Gymnasiū ab IOANNE TERTIO LVSITANIÆ REGE fundatū. Vt nouum

il-

Cocinum in Urbē ad extremam naturæ laciniam non tam relegata, quā prouecta feliciter est nobilis literatura. Sedem hīc habuit se dignam à Ciuibus, qui iam

tum

illum Orbem terræ
disciplinæ illustrarēt,
hanc sibi speculam
delegere; hac illa mē-
te sapit, hoc ore lo-
quitur.

rum sapientes erant
cū honorifico ex-
cipiebant hospi-
tio sapien-
tiam.

*GV LIELMVS GIFFORDIVS Rhemensis,
ET IO: MATTHAEVS CARIOFILVS Iconij
Archiepiscopus Icon vterque virtute, ac scientia tam
similis, ut Hermathene simulacrum condere vi-
deretur. Angelus ille, seu potius Angelus in Haroti-
cos calamo armatus, & gladio; hic Cretensis virtutis,
ac Veritatis Romæ vindex acerrimus Poëtarum men-
dacium refellere voce, & calamo potuit: Cretenses sem-
per mendaces; imitatus Paulum, ut illum genti sua
conciliaret.*

*Quod olim de Platone idem de PAVLO BE-
NIO optimè dictum esse puto, nonnisi illius lingua Io-
nem loquuturum: ab utroque author elogij mutuatur
vel fauos, vel aculeos; quamque Patauij eloquentiam
ille docuerat, hic eam didicerat. Nec à vero abest
Platonem ex Pythagora placito in virumque commi-
grasse. Cū POMPEIVS VGONIVS Sacras
Vrbis stationes stylo, manuque percurrit, visus est cele-
stia stipendia uti emeritus non minùs facere, quàm col-
ligere; in hoc, Pompeio suo dispar, quod ille iactare con-*

60 . Descriptio Apparatus

suenerat uno pede se pedites , equitesque e telluris visceribus editurum , hic Romanis e cineribus non modò thesauros , sed æraria deprompsit , quibus militibus suis & pretia persoluit Deus exercituum , & coronas .

A dexteris .

GVLIELMVS GIFFORDIVS

Archiepiscopus Rhemensis .

En Antistitem vestrum, Rhemenses ,

Qui dum infulis caput obligauit ,

In omnem sapientiæ libertatem

Dissoluit ingenium .

Terminali voluminum puncto

Infinitam inchoauit lineam

Immortalitatis .

Quamuis enim

Linea rerum vltima sit mors ,

Vitam terminare sapientis nequit .

PAVLVS BENIVS .

Si Ficino , & Plotino tertium

Addideris Benium ; absolutum dabis

Platonicae Reipublicae Triumviratum ;

Professus eloquentiam Patauij ,

Pla-

Platonicum expressit Oratorem .
Eruditam de mouendis affectibus
Disputationem luci commisit ,
Mouetque lectoribus admirationem .
Nec tu defines Benium admirari ,
Cuius eruditio propè miraculum est .

A sinistris .

IOANNES MATTHÆVS CARIOFILVS

Archiepiscopus Iconiensis .

Hunc vel eruditum sublimioris
Literaturæ Doctorem admirare ,
Vel constantem Pontificiæ
Auctoritatis venerare propugnatorem ;
Et victoriarum indices , &
Eruditionis obsides paginas habes ,
Quas ille Græcis suis reliquit
Solatia lacrymarum .

Hoc solantur patrimonio
Magni viri
Miseram posterorum orbitatem :

POMPEIVS VGONIVS.

Veterem si cupis Hermetem ,
Hunc tibi reddimus in Vgonio ,

Qui

62 Descriptio Apparatus

Qui sacras Romæ stationes obeuntibus
Eruditus adest, ac fidus interpres.

Ex hac Gregoriana Palæstra
In Romanæ Sapientiæ lyceum descendit,

Vt eo exponeret in Emporio

Quas hic acquisierat merces.

Vis industrij scœnora Nundinatoris?

Totius tulit encomia posteritatis.

Posuit Classis Secundanorum.

*Magnum opus VIII. Arcus quasi ad miracu-
lum clauderat, utpote quo Regiones olim nostro Orbi ob-
scuras inspiciens iactare poterat, eas sibi non amplius,
ignotas, sed ad Cælos iam peruias, postquam illas homi-
num quasi Gigantum vestigia permearunt.*

BAYA, AMACA, NANGASACHIVM.

Quale opus illud est quod Regum duo-
rum est opus. Ad fundandum Bayacense Col-
legium Longas Imperio, Largas Impensis con-
iungere manus DVO LVSITANI REGES,
IOANNES TERTIVS, ac SEBASTIANVS:
Barbaries illa terrarum præclaris artibus exco-
lenda regales dexteræ postulabat, sceptræ pro
ligonibus, & vomeres coronatos. Felices plantæ,
quæ non vna Regia manu sunt satæ.

Tc

Infrà.

Te quoque pars aliqua manebat in hoc Vrbiū Theatro, Vrbs Iaponiæ celebtis Nāgafachium; hanc tibi lucē promeruit tuū illud studioforum, an Martyrum Seminarium. Plures ibi disciplinæ sunt institutæ; sed nulla præstantior, quàm quæ docet Christo viuere, pro Christo mori.

Impenetrabile Sinarum Regnum quā montibus, ac maris immanibus voraginibus, quā periculis, & supplicijs custoditum Collegium Amacanū eruditione instructū peruium fecit; ad Nationem quippe literatam nonnisi per literas patebat accessus atrati vicere calami, nō hastæ argētatæ.

Dignitate præfulgentes PHILIBERTUS MIGLIETTUS, & BALTHASAR CAGLIARESIUS, Taurinensi ille lituo, hic Melitensi virtutes, ac scientias turmatim suum in Ouile Pastores agebant. Hos inter duo maxima quasi sidera coruscabant, GEORGIVS CONÆVS Scotus, Pontificius Cubicularius, nisi quod Scotiam suam à tenebris dictam atramento ipso à tenebris vindicauit; Purpuram ab Urbano Sole suam quasi auroram habiturus, nisi illam inuida mors praripuisset; postquàm apud Angliæ Reginam pro Pontifice assidens à Cælo audiit: Ascende superius, ut pie

cre.

64 Descriptio Apparatus

creditur. Monstrum alter erat *GEORGIUS STRA-*
QUHANS, qui prodigiosa septuaginta linguarum
peritia præditus, sicut totius Orbis linguas in se uno
vindicauerat; ita solam famam elinguem reddi-
dit, suas Babylonis restituens, ut se confusam uno ore
fateretur.

A dextris:

FILIBERTVS MIGLIETTUS

Archiepiscopus Taurinensis.

Hunc etiam ad infulas informauit

Regia Pontificum Roma.

Hinc reuocatus in Patriam,

Et Ecclesiæ Taurinensi præpositus,

Ea sapientiæ nota præluxit,

Quæ tenebras euicit obliuionis.

Huc ades Lector,

Si facem tibi sapientia dederit;

Malignam sæculorum ingruentium

Noctem ride.

GEORGIUS CONÆVS.

Saluta Ciuem tuum, Scotia,

Excultam hic ingenij dexteritatem,

Cuius

Anni Centes. Soc. Iesu. 65

Cuius habent posteri Monumenta,
Probavit in Aula Romana.
Ad Angliæ Reginam allegatus,
Vix inde redux apparuit Romæ,
Cum destinatæ Purpuræ
Immatura morte subreptus est:
Non tamen est ereptus gloriæ,
Quam viuax alit opinio meritorum.

A sinistris.

BALTHASAR CAGLIARESIVS
Episcopus Melitensis.

Crescebat apud nos Balthasar,
Sed vobis interim adolescebat,
Equites Hierosolymitani.
Vestram Antistes niueus gessit crucem,
Inuiolati pectoris indicem,
Et obsidem candidæ probitatis.
Quoniam caremus viuo,
Vultum expressimus mortui;
Hortantur enim ad grandia
Magnorum Imagines mortuorum.

GEORGIUS STRAQVHANVS.

Hunc crede
Vel Mnemosynes filium,

I

Vel

66 Descriptio Apparatus

Vel miraculum generis humani.
Quasi vbiq̃ue gentium natus esset,
Cum omnibus gentibus loqui potuit.
Mirare Scoti hominis prodigium,
Duas, & septuaginta linguas
Vnus calluit.

Par Discipulus huic Collegio,
Quod omnium gentium lingua est.
Posuit Classis Primanorum.

*Nonum huius ambulacri, siue vltimum Arcum,
decorabant duae Hispaniarum Ciuitates*

MVRCIA, GANDIA.

Murcianum, & Gandiense Collegium.
Theatra duo sunt, in quibus duorum insignium
Fundatorum in scenam prodit scitissimè ge-
stum faciens liberalitas; in eo Cartaginiensis
Episcopi STEPHANI DE ALMEIDA ge-
nere, & generositate Lusitani; in hoc vbi pri-
mam Societas habuit Academiam FRANCI-
SCI BORGIAE, quem nominasse solum, est
abundè laudasse.

*Decorem augebant duo Mitra praefulgidi SER-
GIVS RISIVS Damascenus Archiepiscopus, cuius
infr.*

insignia pro Orthodoxa Religione Volumina plurium
Bibliothecarum custodia, pro Thesauris, atque armarijs
habentur, ac IOANNES VELLAMINVS Ru-
chenus, qui postquam Basilij in albo Iosepho nomen
dedit, Catholica Fidei in Lithuania strenuus propugna-
tor ad Metropolitana culmen euectus, nihil sibi reliquum
fecit, quo vite austeritate, scientiarum instrumento, atque
Apostolico zelo suum Basilium sequeretur.

Vt idem Arcus admirabilior appareret, dignus eo
elogio: Vide arcum, & benedic eum: pulchrior ^{Eccl. 43.}
eminebat M. ANTONIVS GOVRGVERS, ^{12.}
qui dum Burdigalensi in Senatu Praeses plurium scien-
tiarum lumine ad veritatis Solem fulguraret, atque
omnium oculos animosque ad se conuerteret, addere
etiam illud poterat: Mille trahit varios aduerso ^{4. Aeneid}
Sole colores. Sed erat, qui maiorem stuporem ex-
citaret GEORGIUS CARMENIENSIS Ma-
renita, eò fortasse admirabilior, quod vitam, quam alijs
medicis artibus, ac prodigijs dabat pluries generoso in-
ter vincula, ac tormenta contemptu prodigeret, haberet-
que pro premijs ipsa supplicia, quae ferebat.

A dextris.

S E R G I V S R I S I V S

Archiepiscopus Damascenus.

Defere Damascum tuam, Sergi,
Magnorum Virorum concursus

68 Descriptio Apparatus

Romam hoc anno est .

Eius tu Libri

Apices omnes noras ,

Vbi nullus est apex ,

Qui non sit fidei vertex .

Ex omni terrarum solo

Messem gloriæ suscepturus ,

Librorum fecisti sementem .

Quid ergo te vocauimus ?

Tuorum huc meritorum

Pondere inclinabaris ;

Vt in hoc Theatro quiesceres ,

Quod sapientum

Nobile centrum esse potest .

MARCVS ANTONIVS DE GOVRGES

Protopræses Parlamenti Burdigalensis .

Nutricem hic habiturus

Partui magno parem ,

E Parente Gallia Romam venit ,

Origine iuxta , & educatione

Gloriosus ;

Hinc ad consilia vocatus fuit

AB HENRICO GALLIARVM REGE IV.,

Neque tu Antonio tuo defuisti ,

LYDOVICE REX ,

Illum

Anni Centes. Soc. Iesu. 69

Illum tu Aquitanico Senatui
Principem præfecisti,
Ereptum verò mortalitati,
Lacrymis excepisti tuis.
Nunquid parum est;
In subditi Capitis funere
Plorasse Regem?

IOSEPH VELLAMINVS

Russia Metropolit.

Quanto Prouinciæ vestræ bono
VELLAMINVM transmisistis ad nos,
Rutheni?

Fervido sapientiæ spiritu,
Ad animorum incendia
IOSEPHI linguam animavit
Roma,

Quæ ignea mundi anima est.
E' Iosepho cognoscere licuit,
Vna incendente Roma,
Sacrorum Oratorum linguas
Ardere.

Nimirum
Ad terrarum eruditionem
Linguas accendere,
Seu Cælum, seu Roma potest.

GEOR-

Descriptio Apparatus GEORGIUS CARMENIENSIS.

Exagitata diu constantia ,
Nobile simulacrum vides .

Tercenties

Coniectus hic in Vincula ,
Impiorum opera fuit .

Nonne vnus Georgij vinculis
Tota potuit mortalitas obligari ?
Solitus ad sanitatem corporum

Pharmaca propinare,
Impietatem ex animis
Profligabat .

Nulla interim ipse lue ,
Perfidia contaminatus .
Quam ille vitare solus potest ,
Cui mixta sapientia pietas
Alexipharmacum est .

*Celum eundem Xystum diceret, qui sequentium
Cardinalium purpura coruscabat, ipsaque in aurora to-
tidem Soles, quot capita parturiret, serenitatis simul, &
eminentia Indices, ac si sibimet dicerent: vos dicetis
cras serenum est, quia rubicundum est Cæ-
lum.*

Matth. 16
2.

Anni Centes. Soc. Iesu. 71

PETRVS ALDOBRANDINVS.

Epigramma.

Aldobrandino Ferraria deditur vni,
Non armis expugnata, sed ingenio:
Cedant arma togæ; detruncat corpora ferrum;
Consilium seruat corpora, corda ligat.
Aldobrandinæ spoliū est Ferraria mentis,
Illa ne mens? Iouis an vertice Pallas erat?

CYNTHIVS ALDOBRANDINVS:

O quæ lumina Cynthium coronant!
Tassi Calliopea, Apollinisque
Querengus Comes, eruditiorum
Et quantum Latium tulit virorum
Cynthi in hospitio manent; At Heros
In strato paleis solo quiescens,
Metit de paleis perennitatem
Nocturnis precibus Deum fatigans,
Et stellas inhians, acuminatis
Tergum nobile stellulis cruentat.
Semper Cynthius es, latere tentas?
En Musæ, paleæ, astra te coronant?

72 **Descriptio Apparatus**

OCTAVIVS BANDINVS.

Epigramma.

Subdio solum sapientia fixit, & altum
Bandini impleuit laurea celsa caput. (vnum
Gymnas erat sophiæ ingenijs satis ampla, sed
Bandini ingenium gymnade maius erat;
Prodiit in Solem puer an Sol ipse futurus,
Spectatore puer Sole probandus erat.

SILVIVS SABELLVS.

Nouere Galli magna quàm foret Roma,
Dum Vaticani splendoras vices gessit
In Gallia Sabellus. Imò vel creuit
Roma hospes, ac in Siluio peregrina,
Auctumque vidit Gregori decus sacrum:
Quàm debuit Romæ esse Purpura magnus;
In quo vel ante purpuram fuit Roma
Ter magna, magni nempe Præfulis digna.

BARTHOLOMÆVS CÆSIVS.

Fulminis haud iactu, pluui, sed Iupiter auro
Iaculatus arcem Cæsiam est;
Sed quæ non fuerat ferro superata, nec auro
Romana Pallas vincitur.

Ser-

Anni Centes. Soc. Iesu. 73

Servat amicitiam constantia ; nutet Olympus,
Romana non nutat fides.

POMPEIUS ARIGONIUS.

Epigramma.

Cui sacra Musarum Collegia debet Iesus,
Qui mens, & Romæ lingua loquentis eras.
Credit inocciduo tibi se cum Sole Philippus,
Pompeique rogat grande patrocinium:
Maximus ille cliens, Rex idem maximus, & tu
Romæ Ciuis es, haud Rege cliente minor.

ANDREAS PERETTUS.

Epigramma.

Virginis è Templo titulos, à Virgine mores
Andreas, Ostrum à Virgine munus habes.
A' te munus habet pretiosam Archangelus ædē;
Angelus ipse tuis moribus alter eras.
In Templo Niuiū situs es, tua plena Deo mens,
Quàm Niueū Templū Virginis esse potest.

PAVLVS ÆMILIVS ZACCHIAS.

Epigramma.

Quē Tagus, & Rhodanus riuale flumine laudū
Vndarunt, vouit cui sua Regna Tiberis,

K

Æmi-

74 Descriptio Apparatus

Æmilium ambiuit murex, & mitra, virumque
Sidereo Clemens ore, manuque sacrat.
Non habet hinc Paulus Regni fastigia? regnum
Obtinuisse minùs, quàm meruisse fuit.

FRANCISCVS DIETRICHSTEIN.

Epigramma.

Purpura cùm niueo te nomine Virginis ambit,
Induis, & titulos Muricis, & Mariæ!
Hinc Lauretana modulatus ab æde Sacellum,
Francisce augusta lætus in Vrbe litas.
Altiùs at templum fabricans in corde, Mariæ
Nemo litat, nisi qui cordis in æde litat.

ROBERTVS BELLARMINVS.

Epigramma.

Lutheri, Bezæque, Erebeaque Monstra iacetis
Sub Bellarmini strata Voluminibus.
Bellarminus enim sonat arma minasq; flagranti
Intonat ore minas, fulminat arma manus;
Virus Auernus agit cōtra; sed auerna nequit vis
Has cohibere minas, has prohibere manus.

IOAN-

Annū Centes. Soc. Iesu. 75

IOANNES BAPTISTA DETVS.

Epigramma.

Germīna nobilium quā pomis nomina feruant,
Ludicra puberibus fors dare regna solet.
Improba fors Detum regno fraudauit, at illi
Crastina regali purpura ab arce venit.
Seria, Dete, fuit tecum fortuna, negata est
Falsa corona tibi, purpura vera data est.

CAROLVS DE COMITIBVS.

Epigramma.

Carolus ad Rhodanū Cauarū laxabat habenas,
Cū sacra Palladio purpura missa Duci est.
Palladio Princeps creuit sub Principe Pallas,
Crescat io mecū Gallia ait Rhodanus. (rum,
Nō mihi mira venis Comitū sacra purpura, mi-
Ni duodena premat grande Tiara caput.

BERNARDVS MACZIEAVVSKI.

Epigramma.

Reginæ Superum qui nomina prima dederunt,
Quatuor ambiuit purpura Parthenios.
Primū at Partheniæ Caput, & Diadema iuuentæ
Bernarde à magna Virgine præficeris.

76 Descriptio Apparatus

Regibus æquavit te purpura, seruus haberi,
Regale Imperium Virginis obsequium est.

INNOCENTIUS DE BVBALIS.

Epigramma.

Sapientum cui Roma nutricem dedit;
Vberaque larga siderum immulsit Deus;
E' flore raptum purpuræ è patriæ sinu
Pullata Roma fleuit Innocentium.
Sibi innocentes innocens Cælum rapit;
Breuis Innocentiæ mora in terris datur.

ERMINIVS VALENTIVS.

Epigramma.

Lumina cui debet generosa Fauentia; raptum
Erminium flerunt Vmbria, & Æmilia.
Impar exequijs erat Vrbs lacrymosa sepulcrum:
Extra Urbem situs est Virginis ad lacrymas.
Astra super tumulū duo sunt insculpta sepulti,
Ad tumulum Solis sidera flere decet.

HIERONYMVS PAMPHILIVS.

Epigramma.

NERIVS interpres superumq; Deiq; , facrabit
Sacra, ait, Heroem Purpura Pamphiliū.

Hinc

Anni Centes. Soc. Iesu. 77

Hinc Orbē amplexus, meritisq; Vicarius Urbē
Pamphilius magno maior in imperio est.
Non dat parua Deus, quæ Nerij ab ore refulsit,
Purpura Pamphilio Numinis ore data est.

FERDINANDVS TABERNA.

Epigramma.

Cui Picenus ager fasces, & regia mundi
Prætori solium maxima Roma dedit.
Quid Fernande duos in sidera bina catellos
Erigis? an Cælum præda futura tua est.
Falleris: haud rapies, rapieris vt alter Orion,
Sydera venaris, tu quoque Sydus eris.

SCIPIO BVRGHESIVS.

Epigramma.

Aurea Chrysogoni Domus, & Domus inclyta
Virginis, & Magni Regia Gregorij: (Claræ
Callisti specus, & templum augustale Sebasti,
Et centum in templo millia Cælicolum,
Scipio vos ornat sua sydera, Scipio quantus,
Sydera vos centum millia solus habet!

78 Descriptio Apparatus

LVDOVICVS DE TORRES.

Epigramma.

Inuehat, vt Clemens Romæ cælestia morum
Sydera, Clementi proxima Turris adest.
Hinc pietas enses, clypeosq; & fulmina sumis;
Religio premis hinc tartara, & astra rapis.
Aut Cælū, aut Armamētaria Turris Olympi es,
Fulmina Turris agis, Sydera Turris agis.

IOANNES GARZIA MILLINVS.

Epigramma.

Thebana bella, & vindices fratrum minas
Hinc Cælaris germanus, hinc Cæsar tonat,
Austriaque scissa pendet è Romæ sinu;
In odia, & arma media Millinus volat.
Designat alterum, alterum seruat, duos
Millina Pallas Cæsares mundo dedit,

*Qui in alium Xystum gressus flexisset, MA-
DRITVM suspexisset, quod quia pro cinibus Populos,
pro Prouincijs Regna numerat, pro pomo non unum,
sed geminum Orbem dextera sustinet, ipsoque totius Hi-
spanie in centro situm, tanti corporis umbilicus potius est,
à quo vterque vitam accipiat; ac tunc maxime plures
Philippos sortitum Reges eos Orbes, quos Alexander
somniabat, præ oculis, ac manibus habet.*

Quis-

Quisquis Madritum hîc suspicis, Cor Hispaniæ plenum animæ magnæ venerare. Hîc arctatur Maiestas, quam Mundus vnum non capit. Hîc Gymnasium floret, quod MARIA fundavit. IMPERATORVM FILIA, CONIVX, PARENS: QVARTVS verò PHILIPPVS REX Optimus scientijs, hoc est anima informavit. Aptè per Hispaniensem Regiam hoc aditur Collegium, quo ne Roma careret, Ignatium Romæ dedit Hispania.

Vno quasi agmine pro Triarijs sequebantur
SIMON MAIOLVS Vulturariensis Episcopus
multiplici eruditione penè Vertunnus, ac Protheus.
FREDERICVS FORNERIVS Bambergensis
Episcopus Suffraganeus, sed omnium quoque suffragiis,
suisque calculis inter sapientissimos ascribendus. PETRVS
ARCVDIVS Corcyrensis, Zelo atque eloquio inter Ruthenos Elias alter, igneoque calamo suo,
fulmine ne dum gladio in Catholice fidei hostes vindex inuictus, ac Victor. Huic ne dispar ARCHANGELVS
MERCENARIUS foret, pro Paradisi foribus versatilem stringens gladium ambidexter videri potuit, ac solius diuinæ gloriæ in tuenda Philosophiæ porticu Mercenarius.

80 Descriptio Apparatus

A dextris.

SIMON MAIOLVS

Episcopus Vulturariensis.

Quàm opportunus ades, Simon,
Dies hic agimus seculares, &
Caniculares,
In hoc literatorum confessu,
Potes antiqua studia renouare.
An miracula desideras,
Quæ calamo prodigioso describas?
At vnus tu non dees, qui
Sæculi nostri prodigium es.
Ob sacrarum Imaginum cultum,
Sæcula omnia cognouisti,
Ne vlli sæculo deesses,
Omnium vtilitati natus.
Ades & ipse in hoc Heroum Theatro
Libentèr spectandus,
Cuius beneficio calami
Habent Posterì,
Quod Diuorum Imagines libentiùs adorent.

PETRVS ARCVDIVS.

Quantùm huic Alumno tuo
Debes, Corcyra?

A qua

Anni Centes. Soc. Iesu. 81

A qua tantum famæ
Habuisti?

Donatus laurea Petrus fuit,
A fundato Græcorum Collegio
Primus.

Tum Ruthenis adfuit verbo;
Græcos verò libris iuuit.

Pedum vfu captus,
Diu sedi affixus vixit,
Sed neque sedendo
Nouerat otari
Negotiator gloriæ sempiternus.
Otia nempè sapientum
Negotia gloriæ sunt.

A dextris.

FEDERICVS FVRNERVS

Episcopus suffraganeus Bambergensis.

An hinc excludi Federicus potest?

Sapientiæ Capitolium

Nulli meliùs,

Quàm ingenijs triumphalibus patet.

Librum hic emisit,

Quem Palmam triumphalem dixit.

An ingenium triumphale non fuit,

E quo prodierunt Palmæ.

E' fortunato germine

L

Hos

82 Descriptio Apparatus

Hos decerpfit
Præcoces gloriæ fructus,
Maturiores subinde decerpturus:
Et quid expectare possit
E' triumphali Palma,
Nisi maturescentis gloriæ
Perpetuam autumnitatem.

ARCANGELVS MERCENARIVS.

Te quoque
In hanc lucem pompæ sæcularis
Tua merita reuocarunt,
Archangele,
Ipfa etiam atramenta,
Lucem dare didicerunt
Authore te,
Cum elucidationibus tuis
Illustrasti Philosophiam.
Quantum inde lucis hausit
Gymnasium nostrum?
Eam Tibi rependimus.
Fruere igitur hac luce nostra.
Iure meritoque suo
In luce literatorum viuit,
Qui vixit in luce sapientiæ.

*Posuerunt Hieronymus Bussius, & Io: Andreas Olinarius
Sem. Rom. Conuictores.*

Quin-

Quinque Arcus, qui in Ambulatione meridiano Soli aduersa sequuntur, habuere ad latera fenestrarum, nullæ enim in hac Porticu Scholarum fores, VRBANI VIII. P. M. egregiè, aut dicta, aut facta numismatum instar Symbolicorum expressa. Quibus laudandis cum solus par esset, qui pronunciauit, aut gessit, singulis nummis Versus, aut Latini, aut Itali, aut Græci symbolis accomodati ex Libro Poëmatum Maphæi Cardinalis olim Barberini adscripti.

Arcum undecimum adornabant Hispaniæ Ciuitates tres

HISPALIS, VALENTIA,
CÆSARAVGVSTA.

Quod antiquæ sapientiæ relegis hac tempestate vestigia MARCO ANTONIO DE ALFARO, alijsque Ciuibus tuis, Hispalis, debes celebris Collegij Conditoribus. Valentini Auctor fæmina, sed Viris magnanimitate non impar DVX MANDENSIS. Cæsaraugustani LVPERTIVS DE ARBICO S. Ioannis Eques, & Commendatarius digna Cæsare Augusto magnificentia.

Primæ fenestræ in latere sese Veritas obijciebat, Palladis instar armata, vel cum inermis se sola circum-
L 2 *data,*

84 Descriptio Apparatus

data, ac semper illo indicio atque elogio *Victrix*: *Veritas* vincit: in clypeo tamen sua pro *Gorgone*, ac *Medusæ* *Serpentino* pro capite *Solem* præferebat, quodum hostes, ac pestiferos angues in lapides vertit, totidem sibi simulacra, atque *Arcus* erigit ad triumphos: in eo quoque *Soli* suo similis, quod non unam *Memnonis* statuam, sed montes ipsos suo lumine soluit in laudes; Nisi illæ etiam sint, quas idem *Urbanus* *Præcursoris* *Sanctissimi* in obitu, & quasi in *Vespere* elegantissimæ ode cantibus, seu potius fletibus voluit parentare, & in *Urna* tributarias quasi lacrymas effundere.

Quia *Angelicum* *Panem*, idest *Manna* *Arca* asseruauerat, opportunè etiam ista sese obuiò occursum dabat è regione: cui propè erat *Goliathensis* pro voto atque anathemate appensus: indicabat eadem falce noxias, & proficuas *demetri* fruges; *Gedeonis* quoque exēplo, cuius *Gladius* antea, ut *Panis* *Madianitica* *Castra* subuerterat. Ut tamen meliùt melleus hic *Panis*, ac *Manna* similis illucesceret, eiusdem monstri quasi *Sampsonis* in *Leone* apes nidificabant, quod ut ferrea bella tanto sub *Pontifice* uti sub *Regijs* apibus à *Catholicis* *Regibus* domita, totque *Victorias* partas ijs debebat *Europa*, quas suo viderat à *Tauro* nasci simul ac parere tamquam si cum *Vate* diceret:

Ouid. 1.
Fast.

Pro Boue mille animas vna necata dedit.

Post subiectos, edomitosque *Errorum* colubros,
quia esuries, & fames locum habet,, benè *Horrea* ab
eodem

eodem Urbano apud Thermas extructa caput attollebāt, utpotē quæ Urbanae charitatis opera caritatem Annonæ in paupertatis subsidium ab Vrbe depulerant. Nec ut miser ille diues, horrea ad exuberandas messes diruperat, sed condiderat simul, & aperuerat; didicerat enim, & docuerat Tarquinij Tiranni messibus in Insula Tiberina coaceruatis, navis figuram, ac molem erectam; Petri verò nauiculam prouidi Pontificis iactura inedia ereptam ē naufragio.

Quod verò propē efflorescebat, vernabatque Rosarium, quia spinas habebat, apes suas imitabatur aculeis ad bellum, fauis ad pacem instructas, & unde roris lac exugunt, inde quoque arma, sed semper ad sapem, atque custodiam Purpure, sanguinem non nisi ab hostibus expressuræ. Ipsaque in aurora Solis prænuncia. Regnantes quoque præmonebant breuitatis, ac mortalitatis suæ, qua humana felicitas in ortu, & in occasu excrescit, ac deficit.

AD LATERA FENESTRÆ.

A dextris.

Veritas non fūco corrupta, aut medicamentis adulterata, sed Palladis hasta, atque egide armata, in cuius tamen umbone nullum Medusæ caput, Sol tantum expressus.

Sed

86 Descriptio Apparatus

Sed licet luceat ; Solis hic fons luminis,
Splendet, & irradiat
Cælo fidereos globos,
Terrarumque plagas, & Maris æquora;
Talis crinibus aureis,
Fronte serena,
Formosisque genis, oculisque micantibus, vlllo
Non corrupta fūco Veritas coruscat .

*Ex Ode de S. Ioanne Baptista Maph. Barberini
postea Urbani VIII.*

HORREVM IN QVIRINALI MONTE *exedificatum .*

Plaude Sion cæli Domino, lætæque perennes
Voce tuo laudes, Vrbs cane sacra Deo ;
Quippe tuas valido portas in cardine firmat ,
Et natos in te fulcit ; & auget ope .
Atque tuos fines secura pace tuetur ,
Teque mero fatiat, triticeaque dape.

Ex Paraphrasi in Psal. 148. Maph. Barb.

A sinistris .

*Arca veteris Testamenti hinc Goliath gladium ,
inde Galeam examen Apum emittentem habens , latus
nimirum Principum melius amore , quàm ense regi signi-
ficabat .*

Sic

Anni Centes. Soc. Iesu. 87

Sic Populorum
Munit amore latus, non ense, aut militis hastis.
Ex Ode de S. Ludovico Maphæi Barb.

ROSETVM
Inanis pompa, & humana felicitatis vera imago.
Ο' λβίς ὅπλοις δ' ἐχὼν φρεσὶ μὲν; δὴ θείῃ
Ὡς ῥόδον: ἀμφοτέρων κῦδος ἐφημέριον.

Idem ex Græco.
Vt felix colitur septus Rex milite! floret
Ceu Rosa utriq; rapit quæ dedit hora decus.
Ex lib. Epigram. Maph. Card. Barb.
Posuit Ioseph Sala.

In Arcu Duodecimo erant.
GRANATA, SASSARIS, CALARIS.

Quatuor Vrbes Vrbs vna complectitur
Granata, hanc Urbium Orbem, ut scientiæ
præsides moderarentur eius Archiepiscopus ius-
sit PETRVS GVERRERVS. At prudens in
Sardinia CALARIS ipsa sibi prospexit doctri-
narum Collegium ædificando. Sassaritanum vero
iam ante ANTONIVS CANOPOLVS Ori-
stanensis Archiepiscopus, & GASPAR VICVS
perpetuò possidendam Apollini, Musisque
concefferant.

Quia

88 Descriptio Apparatus

Quia Pontifex in Vaticano Templo suis Cineribus tumulum daturus erat, in primo numismate Divi Petri sepulcrum usque ad delitias suis floribus, atque apibus exornabat, si mortis Vrbem dices, in qua Petrus, ac Paulus nauigemino pro Castore sunt, eaque Epigraphe non Cycni, sed Columbae filij accumbunt: Ornato SS. Petri, & Pauli Sepulcro.

Numquam magis Urbanus angustias passus, quam cum Capuccinorum pauperie coactus, Templum illis non pro animi sui munificentia condidit; & quia Virgini Conceptae sacrum, illius etiam humilitatem respexit, quae licet omnium Regina, ancillam se prae tulit; & quod maculoso marmore praestare nequijt, candido saltem illius puritatem voluit emulari.

Ne Veteris Urbis Portus minus tutam praebere Stationem, sui muneris, utpote Naucleri, Urbanus duxit, illum opere solidiore perficere, satis dictum ratus si hic illam epigraphem incideret: Nunc re perfecto. Qui, quia Traiani, & ad Centumcellas dictus Portus Optimum Principem vincere voluit, cum apes suas ad aedificium excitans, addere potuit:

Distendunt nectare cellas.

Virg.
Georg 4

Qui verò plusquam Orestis furijs agitatus Rex videbatur, Saul erat plusquam Tigris rabie efferatus, qui Davidis in Cytharam vibrata lancea sauebat: quo in simbolo sicut Tyrannorum in literas dirum odium, ita harum pius amor exprimebatur, qui suis sonis, ac

can.

Anni Centes. Soc. Iesu. 89

*cantibus infernas Furias fulminaret: Nusquam tamen
hoc aptius monitum, quam & in Gymnasio, in quo non
minus vitia à virtutibus expelluntur, quàm Orphei ar-
te, ab orco ad lucem Ingenia reuocantur.*

A dextris.

*Princeps Ara Basilicæ S. Petri cum umbella,
& quatuor columnis aneis coronabatur his verbis:*

ORNATO SS. PETRI, ET PAVLI
SEPVLCHRO.

*Hinc liberali spargis opes manu,
Siue Altaria construis,
Seu Sacras reficis Domos.*

Ex Ode S. Ludouici Maph Barb. postea URB. VIII.

Portus ad Centumcellas cum hoc lemmate:

NVNC RE PERFECTO.

*Urbanus perfecit opus, quod cæperat ante,
Frustratus voto sumptus, & arte labor.*

Ex Inscriptione Portus Traiani ad Centumcellas.

A sinistris.

Templum PP. Capuccinorum his verbis appositis:

BEATÆ VIRGINI CONCEPTÆ.

*A tanto annuntio tu Real Donzella
Consenti, e ti offri ossequiosa Ancella:*

M

Que-

90 Descriptio Apparatus

Questo fù il nodo marital, che à Dio
Ti fè diletta Sposa:
Quando al candor di Vergine amorosa
Di Madre in te fecondità s'vnio:
Fosti ab eterno eletta
E senza macchia original concetta.

*Nell' Epodo 1. Strof. 2. dell' H inno della B. Verg.
del Card. Maffeo Barberino.*

*David Saulis furorem fidibus temperans, quos non
non minùs litera, quàm Lyra sedare possunt.*

Fallor an ex animis lasciui carminis ardor
Aufugit, & morum tabida pestis abit?
Sic malus è Regis narratur corde Saulis
Spiritus expulsus corripuisse fugam.
Dirige iam dociles digitos Ieslæa propago,
Dum mea dextra tuo pectine pulsar ebur.
Itala tu mecum pubes cape nobile plectrum,
Et monstrum Ifacia perge fugare Lyra.

*Ex Elogia primo decori restituenda Maph. Barb.
Posuere Petrus Spoturnus, & Iulius Pallacarius
Acad. Parth.*

*Implebant Arcus XIII. Spatium inauditi apud
antiquos Geographos nominis Urbes*

LIMA, MEXICVM, MANILA.

Ne Peruvia ditior esset auro quàm Sapientia, Limense Collegium IOANNES MARTINVS REMGIEVS condidit. Mexicanum in noua Hispania instructum fuit, nè ipsa veteri Complutum, aut Salmanticam inuideret. At in Philippinis Manila STEPHANVM RODERICIVM DE FIGVEROA celebrat tam largum Principem in Collegio fundando, quàm in fundendis Hostibus fortem Ducem.

Primo in numismate Roma omni meliori metallo sese promebat expressam: Veteri in hoc augustior, ac sanctior, quod non Iani ad reseranda bella, sed Vaticani Templum manibus sustineret, ijs scilicet, quæ Claues habent. Urbini Principatum Petro redditum, atque assertum Epigraphe indicabat: Aucta ad Metaurum ditione, quia ciuili sine sanguine illa eadem è quercu ciuicam promeritus, cui Pacis oleam inseruit, & pro glandibus, suis apibus fauos. Quæ huic Comes, seu potiùs Præses adhærebat; Iustitia erat cum gladio, ac Libra, vel quod Vera Astræa, ac Virgo è Cælo redux arma ipse perpendere debet, vel quod non illi Vis, sed ius præ oculis, ac manibus esse. Nec Epigraphe aliud edocebat: Pax in Virtute tua: ac si diceret: Iustitia, &

92 Descriptio Apparatus

*Pax osculate sunt, celesti sanè connubio, à quo utraque
viuat, ac vincat.*

*Vt Pacis Tabernaculo bellica arx suis tubis, ac
tympanis adsonaret, assurgebat non minus ad obsequium,
quàm ad presidium Hadriana Mobes, ab Urbano varijs,
validisque munimentis instructa, ac si ab eisdem Cæ-
sareæ Aquilæ cineribus Pallas Phœnicis instar emergcret:
ac Michaëlis Archangeli sub hasta hostes fortiùs ful-
minaret.*

*Ne tanta, supremæque Potestati vana gloriæ spi-
ritus obsit, in numismate quarto visebatur Nemo in-
gens incendio totum depastum, deuorante non minùs alta
cacumina arborum, quàm humiles sentes, & herbas, il-
lud idem monens, quod mortis falx, quæ quia nemini
parcit, flores, atque herbas non seligit cùm demetit, at-
que in Orbem sæuit. Hic quoque eiusdem Urbani poëti-
cus lusus fuerat Neronis cantu salubrior, quod sua
incendio Romam ad mortem simul, ac vitam instrueret.*

A dextris.

*Romæ effigies Mineræ similis, Urbinate agrum
Templo D. Petri, quod gestabat in manu, recuperatum.
significans hisce vocibus:*

AVCTA AD METAVRVM DITIONE.

*Restituit pietas almo Crucis auspice signo,
Veraque Relligio victrix dominatur in Vrbe,
Quæ*

Quæ Vaticano figens in vertice sedem,
Imperij latè fines, cultumque propagat.

Ex Poëmate de Mundi Imperijs Maph. Barb.

*Moles Hadriani novis propugnaculis cinctæ, & cir-
cum illam hæ voces:*

INSTRVCTA, MVNITA, PERFECTA.

Non validis inimicus agger
Munitus armis, non ratibus mare
Vires adaugens,
Non terret illum quæ volat horridis
Hinc inde pennis plurima cædium
Globis in ignitis imago,
Seu rapidis faliens ab vndis.

Ex Ode ad Aurelium Vrsu Maph. Barb.

A sinistris.

*Iustitia hinc gladio, inde libra instructa cum hæc
epigraphe:*

PAX IN VIRTUTE TVA.

Otium

Fontem malorum claudit, & amouet
Luxum criminis illicem:
Iustis præmia diuidit,
Prauosque poenæ corrigit timore.

Ex Ode de S. Ludouico Maph. Barb.

Ne

94 Descriptio Apparatus

Nemus ardens, cuius flamma cineres Quercus humilis Myrica confundit, docet ignotos extrema die æquari insignibus.

Ignotos extrema dies insignibus æquat;
Ingentem subitus siluam cum corripit ignis,
Confundūt cineres quercus, humilesq; myricæ.

Ex Poëmate ad Laur. Magalottum Maph Barb.

Posuit Lazzarus Spinula Sem. Rom. Conuict.

Arcum XIV. occupabant tres Nobiles Galliarū Ciuitates

TOLOSA, MVSSIPONTVM,
TVRNONVM.

Tolosanum aurum ab infortunio famosum ominis melioris auro commutare decreuit Urbis nobilissimæ SENATVS: doctrinarum ergo Collegium, hoc est, sapientiæ aurifodinam instituit. Turnonense Gymnasium FRANCISCVS CARDINALIS A TVRNONE Gallia Primas, vt arcem Fidei erexit. Mussipontanum geminis debetur CAROLIS A LOTHARINGIA Caroli Magni posteros se probantibus.

Omniū penē admirationem exhauriebat Diuæ Martinæ Templum ab Urbano prouida munificentia
e. ci.

excitatum. Nec misterio carebat situs eiusdem Capitolij ad radices, ut inde fortissima Martyri palmarum silva pubesceret, quæ Martem uti Victoriæ suæ spoliū ferebat in nomine, quod disiectis Idolis, ac fortissimo turbine vel in obitu de Ioue ipso, ceterisque falsis Numinibus triumphavit.

In tertio verò haud minùs loquebatur aliud Diuæ Bibianæ Templum erectum, in quo cùm prudentem Virginem, vel in lapide dormientem videris disces, somnum mortis Imaginem potuisse illam ad vitam animare; Ea tamen in regione, quæ Ursus dicebatur pileatus, sideream coronam à noua Astræa, ac Virgine fuisse relatum affirmabis.

Parùm erat Domi, atque in Vrbe securitatis, nisi etiam fortissimo munimento Romanæ ditionis in finibus ceteris incursionibus iugum, seu frantum obiecisset, Urbani nomine insignito, ac si diceret, quod Cæsaris olim Cerua suo in torque: Nemo me tangat, & ipsa Piscatoris non arenosa, sed saxea ad retundendas tempestates pro scopulo sit; nec muta, & elinguis, cui epigraphæ ita linguam soluerat:

SECVRITAS PVBLICA.

Ne crederes Urbani Nauarchi solertiam ad vindictam, ac bellum Petri Nauim instruxisse, non quidem illam igneas pilas euomentem vidisses, sed aquarum undique turbines depluentem. Neque enim incendia amabat, quæ non nisi fluctus secum vehebat, ut illa extingueret

96 Descriptio Apparatus

gueret . Apum hoc quoque beneficium erat, quæ Arethusa fontem dum traicerent una cum illa, dulci murmure accinebant :

Virgil.
eclog. 10

Doris amara suas non intermisceat vndas .

A dextris .

TEMPLVM S. MARTINÆ

Ad radices Capitolini Montis .

Martinæ sacri Cîneres , quos condidit olim
Conclusos humili fictilis vrna loco ,
Vos flexis veneror genibus, doleoque tot annos
Ignotum vestrum delituisse decus .
Obsequium, Martina , mei ne despice cordis ,
Digniùs vt posthac te tua Roma colat .
Hanc tibi pro meritis aram, statuamque dicaui ,
Sub qua marmoreus contegit ossa lapis.
Bellonę auspiciũ falsũ, Martisq; peremptum est,
Tu nos cara Deo conciliare potes .
Hostiles pereant motus ad nominis omen,
Da nobis pacem, da requiete frui .

Ex Lib. Epigr. Maph. Barb.

Arx Urbani non procul Bononia cum hoc lemmate:

SECVRITAS PVBLICA.

Armorum strepitus nostris procul esset ab oris,
Hic

Anni Centes. Soc. Iesu. 97

Hic te Christicolæ tenent,
Vt sis certa cadentium
Tutela rerum.

*Ex Adhortatione ad bellum sacrum, & Ode de
S. Ludovico Maph. Barb.*

A sinistris.

TEMPLVM S. BIBIANÆ.

Flos ò Quiritum candide Virginum,
Cæli decus, lux fulgida Martyrum,
Quas ornat effusi cruoris
Purpureum, Bibiana, tegmen,
Votis fauentem Romula te vocat
Pubes: malorum comprime turbines,
Adstesque dum Christo litantes
Thura tuis adolemus aris.

Ex Hymno S. Bibianæ Maph. Barb.

*Navis ad radices Collis Hortulorum varijs tubis
aquam fundens.*

Bellica Pontificum non fundit Machina flamas;
Sed dulcem, belli qua perit ignis, aquam.

Posuit Iacobus Airolus Sem. Rom. Conuict.

Erant in Arcu XV.

AVARICVM, BITVRICVM, FLEXA.

Vixisti citra ætatem, non citra gloriam.

N

Gal.

98 Descriptio Apparatus

Galliarum REX HENRICE Magne, adhuc
viuis in Flexiensi Collegio à te fundato, vbi
cor tuum esse voluisti; cor illud, quod stetit
vnum omnia contra tela hostium, & fortunæ.
Bituricense verò CIVITAS condidit, eiusque
Ciuis Primarius IOANNES NIQVETIVS,
& HENRICVS BORBONIVS CONDÆVS
Princeps accessione Theologiæ auxit.

*Vt symbolum illius serenitatis, ac malaciæ, quas
Innocentia in animis parturit, primo in numismate,
tranquillo in mari Iris discolor arridebat, ac si iste Ar-
cus esset fæderis contra Cælorum tempestatum illuies,
illa Alcionis nidus contra tempestates equoreas; ac dici
Olympicus vir ille, ut Pericles meritò possit, qui omnium
elementorum prælia sub pedibus habeat.*

*Vt secundo in numismate falso crimine obruta
lacrymas ad pietatem Susanna euocabat, ita oculos ad
voluptatem sollicitabat dilapidata calumnia, et quidem
in senibus, quasi illas inter capitem nives Iustitia usque
ad purpuram erubesceret.*

*Ne quis specie se dicipi sinat, circum fraga humina-
scentia, ostroq; superba angues pro sepe tendebant insidias,
ac si vel sub minimis hisce crepusculis noxia lateat nox:
semperque humanus oculus, vel in vanissimis atomis
præstare excubias debeat.*

Nostri inanibus desiderijs, ac laboribus optime
in

in tertio Canis oblatrabat, qui, ut umbram in flumine expressam expiscaretur, carnis prædam, quam indigentibus habebat, amisit. Venator insanus, ac cæcus pro veris inania sectabatur, ac fluxa pro firmis insequabatur.

A dextris.

Mare pacatum cum Iride, quibus Innocentis Cordis tranquillitas adumbratur.

*Absque motu conquiescat vnda cærule,
Summa nautis pacet æquor vitreum pellacia;
Ambiat diffusa cælum quantavis serenitas;
Vna Cordis innocentis maior est tranquillitas.*

Ex Trochaico de placida animi recti quiete Maph. Barberini.

Anguis inter fraga latens. Nocet enim non raro quod allicit.

*Solet nocere sæpius quod allicit;
Parens sit Eua testis.*

Ex vanitatis fuga Maph. Barb.

A sinistris.

*Susanna opem Numinis implorans, salacesque senes lapidibus obruti, sacrum calumnie symbolum.
Blanda probri machinatrix, fæda fraudis artifex,
Dira criminis ministra, cæca dux iniuriæ*

100 Descriptio Apparatus

Nil omittit, aut recusat aggredi, quod expetit;
Testis esto tu Susanna, quam Senum mendaciū
Iam locauerat pudendæ mortis in discrimine;
Tu perosa mentientes pulchra proles tēporis?
Deferens faces micanti luce falsum eliminas,
Ore quippe cū virili Veritas prodis palam,
Labis expers vita, cunctis maior est calumnijs?

Ex Trochaico in calumniam Maph. Barb.

*Canis, qui prædam in amnem excidere patitur
dux umbra in aquis expressa inhiat, ineptire mentem
cæcam, & amorem sui fascinum cordis esse docet.*

Amor sui cor falcinat;
Mens cæca ineptit. Usquequò fugacia
Somnia diligimus,
Et quærimus mendacium?

Ex Via salutis ardua Maph. Barb.

*Posuere Nicolaus, & Antonius Maria Piroti
Acad. Parib.*

*Huius Ambulacri interiorem columnarum frontem
adornabant sola Imagines Barberinorum*

FR. ANTONIVS BARBERINVS

Cardinalis S. Honuphrij Urb. VIII. Frater.

Epigramma.

Tu quoq; Romanæ pars Gymnadis optima, ma.
Cum magno, Antoni, fidere sidus eras. (gnū

Sol

Anni Centes. Soc. Iesu. 101

Sol erat Urbanus, tu stella simillima Soli,
Non Sol alter eras, purpura Solis eras;
Proximus Urbano es? Lux ille est publica mūdi,
Laus erit Urbani prima, secunda tua est.

FRANCISCVS BARBERINVS

Cardinalis Urb. VIII. Nepos.

Epigramma.

Mundi pondera portat, & nouenos
Vnus bis superat superstes annos,
Et plures superabit vnus annos
Urbanus Pater; hos Atlantis annos
Alcides renouasque prosperasque
Francisce, assiduus tumultuosi
Mundi pondere, qui leuas parentem,
Et Romæ feris, ac metis quietem.
Non durant violenta, non perennat
Vis armata Neronibus, cruenti
Iouis fulmina non manent; Potestas
Iuuandi ardua, & ima sempiterna est.

ANTONIVS BARBERINVS

Cardinalis Urb. VIII. Nepos.

Epigramma.

Quātus es Antoni, cui Roma est paruula, qui dū
Montibus Urbis ades, mœnibus Orbis ades.

Quem

102 Descriptio Apparatus

Quē non Roma capit, capient hæc Atria? nostro
Vt capiare sinu, factus es ipse minor.
Nec minor ipse, basis nos crescimus infinita;
Tu nostro tamen in corde colossus eris.

CAROLVS BARBERINVS

Pontificij Exercitus Imperator, Urb. VIII. Frater.

Epigramma.

Carole luce cares, ne res Romana careret
Præsidio, vitam non tibi Roma refert?
Pars est Roma tui, voluisti viuere Romam?
Viuit, & vt viuas se tibi Roma refert.
Non potes ergo mori; dū Sol animauerit Urbē,
Carolus Urbano Sole superstes erit.

IO: DONATVS BARBERINVS

Urbani VIII. Frater.

Epigramma.

Cui Latiae charites, & Græca volumina cordi,
Cui rerum causas noscere cura fuit:
Figit in Astra gradum, metamq; Deumq; petenti
Donato faciles Astra fuere gradus.
Astra super, Cælumq; super, super vltima Mūdi
Mænia currenti quid nisi meta Deus?

LAV.

Anni Centes. Soc. Iesu. 103

LAVRENTIVS MAGALOTTVS

Cardinalis.

Epigramma.

Laurea cui virtus, cui diuitis aurea linguæ
Copia, cui regnum nobile pectus erat.
Mortis in articulo ridens cælestia magnis,
Laurenti, legas munera Principibus.
Ad cælum inuitas, namq; ipse potitor Olympi;
Nonnisi Rex alijs Regibus astra dares.

THADDÆVS BARBERINVS

Vrbis Præfectus Vrb. VIII. Nepos.

Epigramma.

Vrbi præficeris, succedis in arma Parenti,
Mellea, Thaddæe, inter bella laborat Apis?
Miles in Æmiliæ felicia rura ruebat,
Prædo futurus erat, sed tibi præda fuit.
Vertitur vltrices clementia mitis in iras;
Fert mel in ore Leo; sed tamen ille Leo est.

NICOLAVS BARBERINVS

Vrb. VIII. Frater.

Epigramma.

Humana bellum est vita, Victorem sonat
Te Nicolaë nomen; Urbanus tibi

Vexil.

104 Descriptio Apparatus

Vexilla, & arma charitatis expedit :
Hinc Victor armis, Astra bellator subis .
Quid ni triumphes Nicolæe ? Maximus
Urbanus arma, Lauream Cælum dedit .

*Nobile hoc Apum examen verè suo in Collegio
Romano fauis est operatum .*

*Ne tamen omnium compendium deesset, insequen-
tem Arcum, dum Parisios suspendebat, Archimedis ar-
tem, ac Machinam emulatum dixisses in qua Terra,
Cælique vertiginem unusquisque suspiceret, & quod
vnius est Hominis Microcosmus, nisi magnum animo,
studioque complexus, Parui cognomentum spernens, ad
maiores se verteret .*

LVTETIA PARISIORVM .

Quis in Galliam è Græcia migrasse putet
Athenas, & tamē Parisiense Gymnasium à Cla-
ramōtano Episcopo GVLIELMO A PRATO
fundatum, Atheniensem Porticum, Academiā,
Lycæum non desiderat . Hic ergo Societas
nondum Societas didicit, quod Orbem terræ
doceret . Opportunus per Gallicam Regiam
ad Templum patet accessus, ut enim Sacrorum
cultum, & frequentiam persuaderet, Ignatium
Romæ Gallia erudiuit .

Manum

Manum sibi mutuò dabant duo insignes Romanae Rotæ Auditores ALEXANDER BVCCABELLA Romanus, ac IOANNES BAPTISTA REMBOLDVS Germanus, quorum alter Theologicis facultatibus pollens Sanctæ Inquisitionis in censura diu exercitus, ea in Rotâ assidère meritò debuit, in qua maximarum rerum causæ, ac vota versantur; alter legum peritia, ac praxi munitus utriusque Iustitiæ enssem, ac libram alternare optimè calluit: Uterque Principibus carus, sed supremo Iudici carior, à quo præreptam in terris coronam in Cælo perciperet.

A dextris.

ALEXANDER BVCCABELLA

Sacra Rotæ Romanæ Auditor.

Qui vultum Alexandri vides,
Agnosce Romanum Areopagitam.
In eorum hic Iudicum cætu sedit,
Qui lites audiunt Vniuersitatis;
At inter diffidia litigatorum
Eam seruare pacem nouit,
Quæ grandes animas decet;
Quas pares Olympo
Nulla tempestas quatit.
Negotiorum oppressus mole,
Ferendo cæteroqui Cælo par,

O

In

106 Descriptio Apparatus

In mortem succubuit Atlas magnus .

Quæ tunc Romæ cura fuit ,

Cùm debuit Atlanti tanto

Parem Herculem subrogare ?

A sinistris .

IO: BAPTISTA REMBOLDVS

Sacrae Rotæ Romanæ Auditor .

Hic etiam in ea Rota sedit Auditor,

Quam sistere

Vnus Iustitiæ clauus potest .

Ad aureas Astreæ lances

Examinare suffragia consueuerat

Nè Iustitiam exanimaret,

Cuius anima

Iudicis integritas est .

Vt iniqua rogantibus obmutesceret,

Obsurduerat auro .

Malè quippe apud omnes audit

Nimium bonus auri auditor .

Nunquam inclinatum in noctem

Habebit diem , cuius Libram

Nunquam aurum inclinauit .

Posuere Hieronymus Ginus , & Ioannes Maria

Contelorus .

*Primum atque ultimum Arcum huius Ambula-
cri, quasi in Orbem circumflexum duodecim Cardinalium
Imagines decorabant: totidem diceret Romani Zodiaci
signa, suis insignita splendoribus, nisi quod nulla in
illis monstra præter ea, quæ calamo domuere.*

HORATIVVS SPINVLA.

Epigramma.

Quem sibi stellifera Ferraria ab Arce Parentē,
Et famulo supplex arsit in amne Padus,
Pastorem amplexa est Ligurū Regina, brevisq;
Purpura de solio languit in tumulum. (astris
Spinula ceu Rosa pompā aperisque, perisque, sed
Fundit adhuc similes spina relictæ rosas.

BONIFACIVS CAIETANVS.

Epigramma.

Vraniæ comes, ac Sophiæ Bonifacius æthram
Scandit, & alta sinu Templâ, Deumq; capit:
Hinc diues redit in terras, similisque Tonanti
Numinis in Templo Numinis ore tonat.
Non caneret diuina, Deum qui corde gerebat?
Sydera fundebat? sydere plenus erat.

108 Descriptio Apparatus
HORATIVS MAFFEIVS.

Epigramma.

Florem iuventæ mentis autumnno senem
Sacræ in Senatum Purpuræ Paulus legit;
Sed candidatum æternitatis Purpura
Florem in Senatum siderum legit Deus.
Places Horati Numini, & Romæ places,
Sine labe candor vbique candidatus est.

MICHAEL ANGELVS TONTVS

Cardinalis à Nazaret.

Epigramma.

Purpureo niueos geris in cognomine flores,
Pietatis & Collegio coronaris;
Eligis hæredes Michaël Pietatis Alumnos;
Piosque in agro Palladis feris mores.
Haud igitur sterili geris in cognomine flores,
Nazarea Pallas fructibus coronatur.

FABRITIVS VERALLVS.

Epigramma.

Certatim Heluetij, Meliteque operosa merenti
Purpurea agglomerant vellera Fabritio.
Septimus ipse suū Vrbanus laudabat Alumnū,
Laus eadem à Paulo Principe quanta fuit?

Vota

Vota quid enumerem Romæ ? meruisse duorum
Urbani, & Pauli Oracula, non satis est ?

IO: BAPTISTA LENIVS.

Epigramma.

Carole te Diuis adscribit Roma, tibi que
Lenius hæredi templa superba locat.
Aurea Templa locat; sed mens pretiosior auro
Se Borromæi collocat in gremio.
Caroli at in manibus rutili mens induit aurum
Numinis, hoc auro hæc gemma liganda fuit.

ALOYSIVS CAPPONIVS.

Epigramma.

Cui Clypeus niger, & niueus? noctemq; diemq;
Palladis in Clypeo gestat Aloysius.
Clarius est speculû, cui subditur vmbra: nigellæ
In tunicæ amplexu clarior est oculus.
De Clypeo speculum fecit prudentia: rerum
Exitus opposito cernitur in speculo.

PHILIPPVS PHILONARDVS.

Epigramma.

Quo se Relligio armat, & timetur,
Amictum horridulum tenens Philippus,
Hac

110 Descriptio Apparatus

Hac in veste Deus triumphat, inquit,
Tanti purpura nostra non est? ò vim
Paupertatis amabilem, coruscum,
A quo sydera mutuantur aurum,
Paupertas vbi Numen explicauit,
Sordet Purpura: purpurantque sordes.

PETRVS PAVLVS CRESCENTIVS.

Epigramma.

Animos beandi cura cui maior? gregem
Pane Angelorum pascit augusta manu,
Solique Luna lumen, & ceram refert;
Facit hoc Kalendis singulis Crescentius;
Deo dat ille: nemo maiori dedit:
Deum dat ille: maius hoc nemo dabit.

IACOBVS SERRA.

Epigramma.

Aurea Vela dedit, dedit arma Georgius, auro
Serra triumphali Cæsaris arma iuuas.
Pannoniæ inde Salus, & Cæsaris: inde cadentum
Sanguine Turcarum purpura parta tibi est.
Cæsaris in lauro collega silebere? in hostem
Collega armati Numinis ire potes.

Anni Centes. Soc. Iesu. III

HORATIVS LANCELLOTTVS.

Epigramma.

Consultissime Romuli Nepotum
Lancelotte, magistra quem docentem
Prudentissima Roma consulebat:
Te ademptum sibi cor, suamque linguam
Fleuit Purpura, pulla Roma fleuit.
Cordatissima lingua conticescis;
Hoc prudentia corde cogitabat:
Hoc mundi Caput ore ius docebat.

ROBERTVS VBALDINVS.

Epigramma.

Dum fugit è terris, & se transcribit Olympo,
Et Leo diuini more Leonis obit.
Vbaldinus adest spectator, & æmulus, hæres
Hinc Vbaldino Numinis vna Fides.
Hæredem moriens, Numenq; Fidemq; reliquit,
Nil habet hic moriens? astra Leonis habet.

*Sequebatur Ambulacrum Orienti Soli aduersum,
in cuius Arcu XVII. depicta*

LVGDVNVM, AVENIO, DOLA.

Lugduno Roma facundiam debet, vnde
pri-

112 Descriptio Apparatus

primum habuit eloquentiæ, Tullijque Magistrum: alios nunc etiam spectat ex Collegio ibidem à Consulibus Urbis fundato. Tu verò quos iactas Gymnasij tui Conditores Auenio? præter Ciuitatis CONSVLES, Pontifices duos PIVM QVINTVM, & QVINTVM DECIMVM GREGORIVM. At DOLA noluit alijs debere, quod sibi prodesset.

E regione altera ad Orientem obuersa, ipsaque in fronte Arcus XVII. aperiebat duo veluti lumina, duos Romanos Proceres IOANNEM ANTONIVM VRSINVM Sancti Gemini Ducem, ingenio non minus quàm sanguine clarum, ipsarumque Musarum Cynosuram, vel Helicem Vrsarum spoliū pro humanitatis victoria preferentem. Alter erat CAROLVS MVTVS Canismortui Dux, utpote qui pro Sabando Duce Romæ Orator ironiam augebat, dum lingua Principi suo nec mutus, nec adulator, Summi Pastoris ad pedes nulli oblatrans oscula figeret.

Purpureæ iamē clarore fulgebant CHRISTOPHORVS BVSSONIVS, ac ROBERTVS MILDETONVS Angli, quorum ille tredecim, hic undecim Sociorū agmine stipatus, mortem cum immortalitate pro Catholica Fide mutantes mutuati sunt, non sine fenore, momentū illud, undependet æternitas; ipsisque vel atramenti, vel sanguinis guttis Lauērunt stolas suas in sanguine Agni.

A dextris :
IO: ANTONIVS VRSINVS
Dux S. Gemini .

Quid importunè deblateras,
Raram in Aula Principum
Inquilinam apparere sapientiam?
Suspice quot hìc sapientiæ
Studiosi Principes sedent?
Et inter hos venerare
Ioannem Antonium Vrsinum;
Cuius ingenium
Ab omni parte Romanum
Excoluere
Musæ mansuetiores,
Vt gentilitiæ Coronæ
Lauream inferere potuerit.
O' gloriam vestram, Musæ,
Quæ fronde vestra
Coronare potuistis
Vrsinam frontem.

CRISTOPHORVS BVSSONIVS
Cum XIII. Socijs ab Hæreticis in Anglia interfectis .

Falleris, qui solùm ad vmbra
Delicatos hìc ali milites putas;

114 Descriptio Apparatus

In solem etiam educendi
Feliciter educantur,
Et sudorem è frontibus
Spargere
Gregoriana Pallas docet.
Ex hac Palæstra prodire
Quos hinc milites
Laureatos vides;
Ornarunt hi Academiam sanguine;
Dum auxere Bellatoribus Cælum:
Ita suam probauere scientiam Deo.
O' quantum didicit
Qui cum virtute didicit mori!

A sinistris.

CAROLVS DVX MUTVS.

Ergò licuit & Muto
In suarum encomia laudum
Eloquentem facere posteritatem.
Quidni?

Virtutum vox vna superstes
Famam reddere facundam solet;
Hæc Elogiorum magistra est,
Ijs hinc artibus ingenium
Carolus informauit,
Quibus magnis Principibus

Pla.

Placere posset.

Placuit Carolo Emanueli

A' Sabaudia,

Cuius Orator apud Pontificem vixit.

O' fortunatum Oratorem!

Cui famam meritis parem

Habere contigit Oratricem.

ROBERTVS MILDETONVS,

Et XI. Socij ab Hæreticis in Anglia interempti.

Hi quoque vulnerum ore

Professi sapientiam sunt,

Iam verò laureati

Mortales docent.

Quin huc adestis Spectatores?

Discite fusi pro Christo sanguinis

Centrum esse Cælum.

Cùm è vulneribus manat cruor,

Rectum iter ad Deum parat.

Quid ergo Lacteam in Cælo

Fingitis ad Iouem viam,

Nigra Capita Poëtarum?

Veriora vos Oracula docetis

Fidei Propugnatores inuicti:

Quæ ducit ad Numen via

Sanguinea est.

116 Descriptio Apparatus

*In Arcu XVIII. Depictæ erant tres aliæ Gallicanæ
Civitates*

BVRDIGALA, RHEMI,
CASTRVMPALVM.

Spirat adhuc in antiquis monumentis
consepulta Burdigala, magnique ossa cadaue-
ris, quali spiritu fuerint animata, testantur.
Erudiunt ipsa rudera veteris dignitatis ignaros;
quam etsi tacerent Historiæ, saxa loquerentur,
Sed mutis laudatoribus non est opus, vbi fun-
data à FRANCISCO BOLONO Senatore
Academia, quot studiosos numerat, tot habet
Burdigalensis gloriæ præcones.

Infra.

Palense in Benear-
nia Collegium tuæ
magnificentiæ munus
est, LVDOVICE
REX optime cogno-
mento Iuste. Qua in
vrbe maiores tui Re-
giam Principatus, &
Curiam collocarunt;
illic tu regnatricem
& præsidem omnis

Cu-

Doctos olim viros
complures Rhemen-
sis vrbs peperit, ho-
dieque parturit con-
cipiente ingenio, dili-
gentia obstetricante.
Prouidit hoc FRAN-
CISCI BRVLAR-
TII sagacissima mēs,
vbi Rhemense Col-
legium condidit ad

pro-

Curia sapientiã præ-
esse iussisti.

propagandam erudi-
torum hominum na-
tionem.

*Eo in Arcu in prospectu erant CONSALVVS,
DE CORDUBA in Germania proque Catholica
Fide nescias Dux sanguine, an vulneribus clarior.
Nullo quasi discrimine distabat PHILIPPVS
CAETANVS Sermoneta Dux, qui quia suæ Gentis
Caput Aquilas, atque undas suas quatuor Cardinalium
purpura rubescere docebat, dum albicarent. Quando verò
IOANNES BAPTISTA, ac CAESAR STELLA
tantum splendoris nomine non præferrent, sat erat in illo
Pontificiæ Signaturæ decus, in hoc humaniorum litera-
rum fulgor ille, qui uni Phæbo, nempe Soli debetur.*

A dextris.

CONSALVVS DE CORDVBA

Mediolanensis Gubernator.

Magnum hîc vtriusque Palladis
Alumnum vides.

Post informatum literis animum;

Armauit ille dexteram ferro.

Hostium Principi suo rebellium

Victor in Italiam venit,

Vt in hoc terrarum Capitolio triumpharet.

Mediolano præfectus à Rege,

Tro-

118 Descriptio Apparatus

Trophæum sibi posuit famæ linguam ;
Hæc dicet perpetuò Consaluum .

IO: BAPTISTA STELLA .

Ne Cælo nostro sidera deessent,
Effecit familia Stellarum .
Ex his emicuiſti Ioannes Baptista ,
Quem splendida literarum merita
In ædem Vaticani Solis intulere ;
Libellos illic illi supplices dabas ,
Vt haustam inde gratiarum lucem
Spargeret æmula Solis manu ;
Dixissem pari, si nocte vinci posses ;
Omnem tu noctem vinctes : Stella es.

A sinistris .

PHILIPPVS CAETANVS

Dux Sermonetæ .

Coronatæ nobilitatis auro
Gemmam inseruit sapientiæ Philippus .
Vna hæc pretium coronæ addit, & decus .
Hinc gentilibus Aquilis euectus
Per ora omnium volat .
Per vndas verò suas
Lactea tranquillitate pacatissimas,
Enauigauit ad memorem posteritatem .

In

In vndis quippe Caëtanis
Æternum fecit obliuio naufragium.

IVLIUS CÆSAR STELLA.

Sed tu quantum poëtico Cælo
Luminis attulisti Iuli Cæsar?
Qui magna illa lumina literarum
Muretum, Victorium, Magnum, Curtium,
Fuluium Vrsinum, Bargæum, Querengum,
Et purpuratæ Principem sapientiæ
Alexandrum Farnesium, admiratores
Habuisti.

Quem Columbus reperit, ornasti mundū versu:
Et verò Mundum ornare, Stellarum est.

Posuere Petrus Schinchinellus, & Mutius Bonioannes.

Arcum XIX. Adornabant duæ nobiles Ciuitates

GRÆCIVM, ET TYRNAVIA.

Quis nouum Olympum neget esse Ger-
maniam, vbi literata quies est supra nimbos,
tempestatesque bellorum; eruditas aures arma
circumtonantia non exurdant: dissonos inter
strepitus bombardarum numerosè sonans au-
ditur Poëticæ suauitas Lyra. Quod si Mars,
&

120 Descriptio Apparatus

& Apollo in Germania verè Germani mutatis inuicem armis, identidem colludunt, & gerere scribendas, & res gestas scribere, vt Cæsarum est, ita Germanum.

Infra.

Austriacæ magnificentiae splendorem si quis ignorat, extra Vniuersitatē sit oportet Austriaci nominis gloria iam plenam. Quicumq; tamen in hoc Sole caligat, ad Græciensem Academiā ab ARCHIDUCE AVSTRIÆ CAROLO fundatam, oculos, mentemque conuertat.

Habuit Hungaria Mæcenatem suū PETRVM PAZMANVM Cardinalem; is doctorum hominū amans, quia doctus, Tyrnauensem Academiam excitauit, vt quæ gens magnam Othomanicæ subiecta lunæ noctem patitur animorum, ad sapientiæ conuersa Solem aliquid lucis hauriret.

Ne crederes APPII, ac TORQUATI nomina tantum Romana esse, en tibi duo filij Romana è familia verè Comites, qui ne sua degenerarent ab arbore, Cæsareis in Germania Aquilis non minùs laureas dedere quàm fulmina: illud certè promeriti elogium: Duo fulmina belli Scipiades duri bello, & te maxime Cæsar, pro

pro quo nunquam sine victoria militarunt. Sed quia
supremi Oraculi vox prima est: Imperatoriam Maie-
statem, non solum armis decoratam, sed & legibus oportere esse armatam, non abs re ac linea venerant
PROSPER FARINACCIUS, atque **OLIVERIUS BELTRAMINVS**, in Criminalibus, Ciuilibusque materijs innoxius, ac perhumanus uterque, nec minus hic in opusculis, quam ille in operibus, sua supellectile diues, atque omnia bona secum portans.

A dextris.

APPIVS DE COMITIBVS

Exercitus Pontificij Ductor.

Dedit etiam Heroas Marti Gregoriana Pallas;

Hinc Appius profectus in Belgium

Alexandrum inuicti nominis Ducem

Farnesium habuit Institutorem.

Tum renunciatus in Gallia

Pontificij exercitus Imperator

Ereptus terræ properauit ad Heroas;

Heroum nempè familiam cumulare,

Vestra, Comites, cura est.

OLIVERIUS BELTRAMINVS.

Mundo se literario notabilem

Reddidit Beltraminus;

Q

Cum

122 Descriptio Apparatus

Cùm GREGORII XV. Pontificis decisiones
Luculentis illustravit notis.

Nulla non ætas venerabitur

Positum ingenio monumentum,

Cui Ludouisianum in fronte nomen

Spondet vna cum pretio perennitatem.

Quin dente rodi sæculorum nequit,

Quod opifice sapientia solidatur.

A sinistris.

TORQUATVS DE COMITIBVS

Dux Guadagnola.

Et hic via regia grassatus ad gloriam est,

Ad Martem è Pallade dilapsus,

Danum à se Regno pulsum,

Cæsare annuente, redonauit Regno.

Gustauo Regi

E Baltico mari

Armis aliena inuadenti

Pectus obiecit verè Romanum,

Eoque absente nouit Germania

Quantum esset habere Torquatum.

PROSPER FARINACCIUS.

Reorum inexorabilem vindicem

Venerare, Mundo venerabilis Roma:

Amorem virtutis eximium

Testatus est hic odio vitiorum:

In

In Reos acriùs animaduvertere
Viuentis Prosperi studium fuit.
Hoc suis in libris mortuus docet.

Sed quid ego mortuum dixi?
Ius morti nullum in illos est,

Quos immortalitati Iustitia commendauit.

*Viennam Austriae, atque Austriaci Imperij ca-
put Arcus XX. coronabat, eo Roma augustius, quod una
in Domo quatuordecim Cæsares numerat, & pluribus
Aquilis quàm Romulus Vulturibus, Romano maius sibi
Imperium auspicatur.*

VIENNA.

Si duas Orbis terrarum caperet Romas,
Vienna earum esset altera: gaudet Vrbs Vr-
bium Capite generis Christiani triplici diade-
mate coronato, & Germanica Roma secum,
habet Romani Caput Imperij pluribus victo-
rijs Laureatum; opponit illius Tiberi Danu-
bium suum, maiorem aquarum mole, gloria
non minorem, & eum quoque binominem.

Amplectere Itala Roma Germanam.

Infrà.

Salue sedes Impe-
rij, Vienna, specie di-
gna Imperio: coro-
nantur alibi Cæsares,

in

Ad erudiēdos Cæ-
sares qualis Palæstra
requiritur; in qua
nempe ludimagistra

Q 2

fit

124 Descriptio Apparatus

in te nascuntur. Ut
opportuna sis Cæsa-
rum patria, sapientia
perficit, per quā Re-
ges regnant; hanc tibi
FERDINANDI
CÆSARES PRI-
MVS, & SECVN-
DVS in Collegio fun-
dando, amplificando-
que insinuarunt.

fit seriò ludens in Or-
be terrarum sapien-
tia; vbi liber Princi-
pum exponatur, nar-
ratio rerum præclarè
gestarum. Hoc Vien-
nensis Collegij decus
est proprium, vt sit
Schola Impera-
torum.

Cedren.
in Basi-
lica.

Qui IACOBVS, ac GREGORIVS BON-
COMPAGNVS inibi, vt proprio in solo duo veluti
eiusdem Domus fastigia, caput attolebant, sola mode-
stia non erant elingues, vt GREGORIVM
suum eiusdem Collegij conditorem omninò tacerent, Gen-
tilitiumque Draconem ad amenissimi ingenij custodiam
non loquerentur appositum. Quod si Bizantina in Bi-
bliotheca draconis in visceribus totus Homerus conde-
batur, quanto hic maior, licet dimidius, qui tot sapien-
tum volumina inuoluebat?

At quia Anglicani Collegij Alumni eundem GRE-
GORIVM agnoscebant Parentem, eiusdē sub alis RO-
DVLPHVVS SHERVINVS, & GREGORIVS
SAIRVS non vnum se calamo Cœclitem ostendebant
pro Patria in Ponte pugnantem, dum Romam non minùs
Patriam, quàm Pontificiam propugnabant.

IA-

A dextris .

IACOBVS BONCOMPAGNVS

Dux Soræ .

Tua, Iacobe, familia,
Cuius munere alios laudamus,
In omnium celebratur Elogijs .

Gregoriani te Collegij
Lapides ipsi loquuntur .

Nos ingrati fileamus ?
Excipiunt alios Musæ ,

Te non hospitem ,
Sed beneficum Patronum
Gratiæ pro Musis excipiant .

RODVLPHVVS SHERVINVS.

Hic Anglorum Collegio Primus
Sapientiæ laudem peperit.

Equleum, vt suggestum ascendit,
Vulnerum ore, sanguinis voce,

Oracula veritatis exposuit.

Pro laurea laqueum impietas

Coronis nobiliorem dedit .

Loquentis non excisam linguam ;

Sed cor miraris euulsum ?

Sciebant cordatè loquutum .

GRE-

126 Descriptio Apparatus

A sinistris.

GREGORIUS BONCOMPAGNVS

Dux Soræ.

Parum ne, Gregori,
Hæc Sapientiæ Regia
Genti tuæ deberet;
Nisi etiam coronatus Auditor
Gymnasia nobilitasses ingenio?
Quid mirum,
Si tuum hoc Lycæum
Illustrari à te potuit,
Qui Mathematico radio,
Lucem syderibus attulisti.

GREGORIUS SAYRVS.
Spirantem Sayri effigiem
Eius in libris expressam cerne;
Stylo, non penicillo
Sapientiæ vultus expingitur;
Literarum notæ
Ingenij lineamenta sunt.
Quid libri quamplurimi,
Nisi multiplex ingenij fætus?
Aliam ne quære imaginem:
Viua Patris Imago in filiis est.
Posuit Oſtavius Oldoinus.

Con-

Continuabant adornare Arcum XXI.

Germania Ciuitates

INGOLSTADIVM, FRIBVRGVM,
DILINGA.

Bauarica nè Virtus in bello, an in pace magnificentia magis Germaniam illustrauerit incertum est: Ingolstadiensis certè Academia Bauariæ Ducis ALBERTI liberalitate fundata, pacificam hanc laudem tam altè sustollit, ut iam triumphum canere videatur; nimirum armis vita mortalibus eripitur, literis Immortalitas datur. *Infra.*

Tua sacra Purpura, OTHO CARDINALIS, TRVCHSESI Dilingano Collegio aurora fuit, quæ diem aperuit, non horarum, sed doctrinarum varietate distinctum; qua te luce non Vaticani Cæli sy-
dus, verum Solem quoque Germaniæ declarasti.

Et Friburgense Gymnasium à magno conditore magnum est. Quid enim ei gloriæ nō affudit Archidux Austriæ LEOPOLDVS. Aspexisti Roma Principem, & suspexisti ignotum vulgò, sed luce proditū sua; Maiestas tanta Collegium hoc impleuit, & beauit.

Vi-

128 Descriptio Apparatus

Vigesimo primo in Arcu, quia Germania sibi vindicabat cetera Vti ornamenta, Cesaream Maiestatem Caesarina Domus illustrabat, dum IULIANUM, ac IOANNEM GEORGIUM in lucem ederet, ab ea nēpē progenitos, quae sicut Vexilliferos Romano Populo praeficit, ita etiam ingenijs literisque antesignanos, ipsoque in Capitolio pro laurea Statuam assecutos, eo tamen è lapide, quem Parnasi è visceribus animae referunt Immortales.

Neque tamen sua in sublimitate viros dedignantes eximios, GABRIELEM nēpē CHIABRERAM, qui in nouo quasi Poësis genere suum amulatus Columbum, Ligur verē Cycnus suam in Italiam thesauros non modò, sed fodinas inuexit. Vt Americum alterum ANDREAM SALVATORIUM ab Etruria quoque genitum dicas, facit diues non minùs Martyrum sanguine vena, quàm totius Rosarij purpura. Hortum ne dicas, ac Erythraeum? Sacra lauro dignior, quod Cypriam contemneret Myrrhum.

IVLIANVS DVX CÆSARINVS

S. P. Q. R. Vexillifer.

Nomen fortitus à Iuliano,

In Synodo Florentina

Purpuratorum Principum flore,

Ab eo miram ingenij alacritatem

Hau-

Hausisse visus est.
Vt si coronam fortuna denegasset,
Coronatus tamen apparuisset.
Ingenium quippe Cæsarinum ne,
An Cæsarianum?
Esse Iuliano poterat pro Coronâ.

GABRIEL CHIABRERA.

Non expectat elogium nostrum,
Qui elogium habuit
Ab Urbano Pontifice VIII.,
Dum huius sæculi Poëtarum
Etrusca Lyra præstantium
Principem Chiabreram dixit.
Si quid ultra cupis?
Nescis quantum sit;
VRBANVM habuisse laudatorem.

A sinistris.
IO: GEORGIUS DVX CÆSARINVS
S. P. Q. R. Vexillifer.

Tibi verò, Georgi, quantum gloriæ
Maiores, & fratres afferrent?
Quantum enim præ cæteris daret
Virginus nostri sæculi Phoenix?

130 Descriptio Apparatus

Cuius ingenio factum est,
Ne Mirandulæ Picum inuideat Roma;
Nisi tu volatu Cæsarinis proprio,
Ipsum gloriæ culmen tenuisses;
Vbi nidum locare consuevit
Aquila Cæsarina.

ANDREAS SALVATORIVS.

In sinu Floræ natus, nutricem
Habuit Palladem Gregorianam.
Nouit ingenium triumphale
Donatrix augusta Laurearum,
Poëtico imbutum spiritu,
Remisit in Patriam.
Excepit Dux Magnus Etruriæ
Dixitquæ Poëtam suum:
Tantus Achilli tanto debebatur
Homerus.

*Posuere Laurentius de Philippis Acad. Parib.
& Generosus de Angelis.*

In Arcu XXII. specie peregrina oculos alliciebant.

PADERBORNA, ET OLOMVCIUM.

I nunc, & Mundi Mundum esse Romam
infi-

inficiare, si potes, en quot Vrbes ad hanc vnam confluunt, eique partem aliquam, imò florem delibatum offerunt cui; Romana ergò Sapientia eadem est atque humana, & iure Collegium hoc, vbi tam Variæ nationes vna viuunt anima, sapiunt mente, lingua loquuntur, non Urbis, sed Vniuersitatis voluit esse Gregorius.

Infra.

Vt amænitate frugifera suum pasceret Gregem sedulus animorū Pastor THEODORVS PADERBORNENSIS PRÆSVL, ac Princeps Imperij, disciplinarum Seminarium excitando, Pindum ipsum visus est in Urbem, quam Sacro regebat imperio, transferre.

Olomucium etiam debuit in hoc lumine collocari, cuius Collegium fundatū quidem fuit à GVLIELMO PRVSI-NOWVSCHI DE VRZKOVA Episcopo eius Urbis, & Principe, ac maximè auctū à FERDINANDO SECVNDO CÆSARE, qui alijs Principem, Societati Iesu Patrem se gessit.

Nulli præteritorum Arcuum XXII. sua decora inuidebat, ijs scilicet Imaginibus, quæ uti fumosa soli inuidiæ lacrymas elicerent, lumina æmulationi præberent:

132 Descriptio Apparatus

An non si facem hinc præferebat HENRICVS DVX
CAESIUS *Aquæspartæ Dux Hymeneus* Videri po-
tuit, qui sibi met sapientiam, quam ex animo ardebat,
despondebat. Nec locum defereret, ac cederet IOAN-
NES CAROLVS MARCHIO BADENSIS,
atque Imperij Princeps, proprijs non minùs dotibus, quàm
auiis titulis diues. Quibus fasces suas Laureis ador-
nabant LVDOVICVS CARBO, ac MARCVS
ANTONIVS BONCIARIVS, quos meritò Poë-
tarum Senatus duo culmina Pindi dixisset, nullo tamen,
vix Olympus, fulmine quatienda.

A dextris.

HENRICVS DVX CÆSIVS.

Clarissimum hunc ingeniorum oculum

Venerare, Lector:

Nec fuisse oculum dubita,

Qui in Academia Lynceorum

Sedit Princeps.

Vt plausibus hisce sæcularibus interesset;

Anticipata præmisit

Suffragia meritorum.

Miraris ad hæc tempora perdurasse?

At gloriam habuere conseruatricem.

LVDOVICVS CARBO.

Proh quantum lucis ex vno carbone
Traxere literarum Alumni?
In ara Vestæ Gregorianæ
Ignem concepit, quo Gymnasia
Reliqua conflagrarunt.
Impertita terris luce librorum,
Occidit extinguendus nunquam.
Cælum suspice, si qua flamma
Carbone splendidior micat?
Tantum est, igne Gregoriano succendi.

A sinistris.

IO: CAROLVS MARCHIO BADENSIS

Princeps Imperij.

Adest hic quoque Princeps ludis nostris
A patrio Septentrione.

In hac Romanæ Religionis Palæstra
Artes didicit contra Fidei desertores,
Quos armis fregit, & autoritate;
Cæsari simul, & Cæsarum Domino
Fidelis;

Dum quæ Cæsaris nouit, Cæsari dedit,
Quæ Dei sunt, asseruit Deo.

MAR-

134 Descriptio Apparatus MARCUS ANTONIVS BONCIARIVS.

Oculorum hic luce cassus
Musarum oculus vixit.
Hinc Perusia iactat Homerum suum :
Oculos transtulit in Cælum fama,
Geminam ad portum gloriæ
Nauigantibus Cynosuram.
Tu verò gaude, Antoni,
Nunquam de te non recte loquetur
Erudita mortalitas;
Quæ à te habuit artem rectè loquendi.
Posuit Carolus Bottintrochus Sem. Rom. Conuictor.

*Ut sequens Xystus suis intercolumnijs plurimum
Cardinalium imagines sustinebat, ita omnium spectato-
rum oculos erudiebat: posse etiam sapientes, atque opti-
mos viros sibi inuicem dicere saniori consilio, & inge-
nio: coronemus nos rosis.*
Sap. 1. 8.

TIBERIVS MUTVS.

Epigramma.

Candida vita fuit Fidei cui victima: quid ni
Ante aram Fidei mors pretiosa foret?
Mutus enim moriens morientē amplexus Iesum
Credo, ait, & geminans oscula, mutus obit.
Lu-

Anni Centes. Soc. Iesu. 135

Lucifer est diuina Fides : Fidei, illa loquentis
Non morientis erant verba, orientis erant.

IVLIVS SABELLVS.

Epigramma.

Inter fulmina Ibera, martiosque
Motus ; Allobrogumque Galliæque .
Pacis Iulius vnus, es sequester;
An hoc à genitricibus Sabellis,
An in regia sceptrâ, Cæsaresque
Sex à Pontificum trahis Tiaris ?
Quid ni ? condita ab Vrbe semper Orbis
Pacem, & bella, Sabellus administrat.

SCIPIO COBELLVTIVS .

Epigramma.

Hæredem appellas Aciem, cui ductor Iesus,
Instructamque libris patria in vrbe locas .
Annua corporibus præbes alimenta, dapemque
Vescendam ingenijs Bibliotheca docet.
Quæ fuit hac pietas magis ingeniosa, magistros
Scipio, te iuuenem qui docuere, doces.

FRANCISCVS CENNINVS.

Epigramma.

Regnat, & vndantes ridet Salamandra fauillas,
Et regnatricis flamma corona suæ est .

Cen-

136 Descriptio Apparatus

Cennini ante pedes Tagus aurifer impulit vn̄
Auriferumq; Tagū non tetigere manus. (das,
Aurum qui ridet, dominatur habentibus aurū,
Infra habet hīc reges; hoc Iouis Imperiū est.

STEPHANVS PIGNATELLVS.

Epigramma.

Vaticana iacet sacro sine Principe Sedes,
Et dignum quærit sacra Tiara caput.
Hanc implet demum Urbanus, quē feligit ipsa
Virtus, cui Stephani est mens operosa comes.
Optimus eligitur: qui feligit optimus: ergo
Gloria magna sibi mutua vterque fuit.

LVDOVICVS LVDOVISIVS.

Epigramma.

Loyolæ Templum posuit regale Parenti
Ludouicus, opus grande nec esse putat:
Ipse suo ingentem Loyolam in corde locauit,
Par Templum Heroi grande cor esse putat.
Ludouice tuū Cor imagine nullus adumbret;
Pectoris hoc Templum regia imago tui est.

Anni Centes. Soc. Iesu. 137

ANTONIUS CAETANUS.

Epigramma.

Qui Mariamnæi carmen regale cothurni,
Consulis & Crispi nobile syrma trahis :
Ut Panigarolæ teris ignea Caetanus
Fulmina, ut è Sophiæ puluere victor abis !
Purpurei plausere Patres : è plausibus illis,
An de fulminibus facta corona tibi est ?

FRANCISCUS BONCOMPAGNUS.

Epigramma.

Sexaginta tibi Collegas aspice Reges ;
Regia quos Orbi Gregoriana dedit .
Boncōpagne, quid ad te lumina tanta ? Parentem
Regibus in tantis aspice Gregorium.
Cætera terrarum releges Collegia ? Mundus
Gregori ab ingenio Gregorianus erit .

COSMVS DE TORRES.

Epigramma.

Sarmatiam Osmanes igni, ferroque premebat ,
Cum Vaticana Cosmus ab arce volat .
Sarmata adesse Deū sēsit, rapuitque propinquæ
Turris ab aspectu pallida Luna fugam.

S

Tur.

138 Descriptio Apparatus

Turre tonat patria Cosmus, turrita tonantis
Non ferri possunt ora : quis arma ferat ?

OCTAVIVS RODVLPHVS.

Epigramma.

Lex formosa fuistis imperandi
Rodulphi, Charitesque, Caritasque ;
Nulli illi famuli fuere ; at omnes
Caritas sibi liberos vocabat.
Cætus hinc popularium imperantis
Rapti ab impetu amoris ominosæ
In discrimina mortis irruebant.
Hæc sunt regna parentis, imperantis,
Hæc liberrima amoris est catena ;
Quam nectit fabra caritas catena,
Non est illa Gatena, sed Corona.

ALOYSIVS CAETANVS.

Epigramma.

Missæ per Heroum fasces, Atauumque Tiaras,
Venit ad hæredem purpura Aloysium.
Vnius ingenium, & Romanæ curia mentis
Omnis regali in pectore seruat Ausos.
Dignam Rege Domum ornauit sibi, nã tot Auorum
Ornamenta, nisi regia non caperet.

ER.

ERNESTVS ADALBERTVS
AB HARACH.

Epigramma.

Ne spoliare fide, spoliatus ab hostibus auro es:
Nè pereat pauper, tu quoque pauper eges.
Hinc spoliāt inopes, spoliant hinc sæuius hostes:
Non, Erneste, tamen purpura nuda tibi est.
Diues es ipse Deo, gemma, & thesaurus amanti
Cui Deus est; auri copia vile lutum est.

BERNARDINVS SPADA.

Epigramma.

Igneus ante fores Paradisi fulgurat ensis,
Et tria tergemino Lilia ab ense virent:
Felsina es hoc flore, hoc ferro defensa, recisa est
Triplici ab ense lues, reddita flore salus.
Floribus arma iugat sapientia Bernardini;
Lilia Pallas habet: fulmina Pallas habet.

LAVDIVIVS ZACCHIAS.

Epigramma.

Argus amor centum dederat cui lumina, terror
Cui sopitus erat, sed vigilabat amor,
Laudiuio Adriaci plaussit Regina profundi,
Risit, & Urbano Sole, serena domus.

140 Descriptio Apparatus

Hæc ars regnandi, stragem intonat ira, sereni
Rectio nam Mundi, non furor, harmonia est.

IVLIUS SACCHETTUS.

Epigramma.

Iuli, cui meritum clementia nomen, & alti
Consilij palmam Regia Ibera dedit.
Felsina plura tibi posuit monumenta, sed ingēs
Vrbis in ingenti pectore tu statua es.
Sacrat in hoc Templo tua te clementia, templū
Quid renuas? animos tēpla animata decent.

IACOBVS DE CAVALERIIS.

Epigramma.

Fœneret vt Cælo terreste Datarius aurum,
Agmen pauperum alit grande Caualerius:
Purpura, & immenso cū fænore redditur æther,
Altorique suo redditur ipse Deus.
Nempe Dei gaudet Deus esse Datarius; vnum
Si se non dederit, nulla dedisse putat.

LÆLIUS BISCIA.

Epigramma.

Eminus tria lustra puer, fora terna patronus
Implet, & attonita Lælius Vrbe tonat.

Inde

Anni Centes. Soc. Iesu. 141

Inde patrocinium Regumq; Ducumq; cliētum,
Inde inopum in causis mille patronus ouat.
Victor eras, Læli, tibi nam mendicus Iesus,
Numinis in causa Numinis ora dabat.

HIERONYMVS VIDONVS.

Epigramma.

Mortem vides adesse, non segnis iaces:
Sed stas, & alto corpore, & mentis statu
Mortem minorem ludis, & calcas: iaces,
Vidone, postquam spiritus Cælum subit?
Stat vita Cælo digna, si corpus ruit,
Non vita, vitæ carcer ad terram ruit.

MARTIVS GINETTVS.

Epigramma.

Gymnade ab Heroum Ginette Vicarius Vrbi,
Quantus, & armati pacifer Orbis ades.
Vrbs trāquilla filet, dū sanguine fluctuat Orbis,
Orbis tu laceri in vulnera missa Rosa es.
Urbani ad Reges, o donum missile: Regum
Iunge animos: gemini sic Rosa Regis eris.

142 Descriptio Apparatus

FABRITIUS VEROSPVS.

Epigramma.

Romani Patris os referens, Regumq; Senatum
Fabritius, magni Cæsaris ora subit.

Audijt orantem Cæsar, se seque minorem

Numine confessus, maximus inde fuit:

Purpura defensa est; Regumq; Deique patrono

Quàm data iure suo purpura Fabritio est.

*Tandem circumactō, absolutoque huius Xysti cur-
riculo, atque orbe, qui aternitatem refert, maximam
ianuam, ut illam obtineret, attingebat potiùs quàm
pulsabat ea dimidia pars, in qua PRAGA BOE-
MIAE Caput suum agnoscebat, nempe Cæsarem, cu-
ius quasi ad pedes Arcus XXIII. accidebat.*

PRAGA.

In Boemia Hercynijs coronata sylvis Re-
gina Praga, nil tamen habet sylvestre: ad mu-
nimentum illis cingitur, an ad ornatum? Syl-
uescere non potest quæ sapientiam colit men-
tium excultricem: hanc ei præfecisti FER-
DINANDE CÆSAR istius nominis Prime,
Pragensem instituens Academiam: nam quid
hoc aliud fuit, quàm in media silua doctrinis
humanis hortum conferere, diuinis Paradisum.

Qua

Qua Caius quondam Popilius Sabellus Antiochum Regem Aegypto incumbentem circulo quasi ad deditio- nem simul, ac discessum coëgit: eadem è gente erant PAVLVS ALBANI PRINCEPS diu Romæ pro Cæsare Orator, eiusque frater IOANNES PALUMBARIAE DUX omnium literarum encyclo- pediam nactus, qua semet ampliorem quasi diademate redimiret. Magneticam diceret catenam, in qua unus annulus ad se traheret alios. Hi fuere ROBERTVS FORNERVS humanis sacrisque scientijs ad inuidie supercilium admirandus, ac MARIANVS VAL- GUARNERA, cuius sapientie omnigenæ Panormus debet, ut nec illi Patriæ Ciuem, ut olim Homerum, inuideat.

A dextris.

PAVLVS SABELLVS
Albani Princeps Cæsaris Orator.

Ex Augusta Cæsarum Regia,
Diuerte tantisper ad nos,
Paule Princeps.

Te quoque præstolatur
Magnorum hoc virorum Augustale;
Locum tuum hic recognosces,
Quem, cum ad magna informabaris,
Non inglorius occupasti.
Nostræ te pompæ spectatorem

Cu.

144 Descriptio Apparatus

Cupimus,
Quem non sine gloria
Vidimus auditorem.
Hinc Cæsarum Orator,
In adita Pontificum immigrasti.
Quantum Licæi nostri decus est,
Tantum dedisse Cæsaribus Oratorem.

ROBERTVS FORNERVS.

Hunc non vltimi nominis Oratorem
Collegio Romano
Debet Ingolstadiense Lycæum.
Vna formare nouit Oratores,
Roma,
Quæ Mundo Principem Oratorum
Tullium dedit.
Si quam hinc haufisti dicendi
Facultatem, Roberte, redderes;
Stylo te laudarem pari.
Quod in elogio tuo peccaauerim,
Crimini vertes tibi,
Si nimiùm laudis promeruisse
Crimen est.
Modica nempè laude
Puniri, nimiam qui meruere solent.

IOAN.

A sinistris.

IOANNES SABELLVS.

Dux Palumbarie.

Nec Tu è Marcelli Theatro,
Vnde subiectam oculo dominatori
Spectabas Romam,
In Theatrum nostrum
Descendere recusasti Ioannes
Princeps verè theatralis?
Hic tibi sedem designasti,
Quam sæcularibus ludis occupares.
Vnum te vacua expectauit,
Minorem Sabello Principe
Non passura sefforem.
Græcis addictus literis
Exemplo tuo legem dedisti,
Qua monerentur vniuersi,
Linguam colere peregrinam.
Scilicet esse pro legibus
Exempla Principum solent.

MARIANVS VALGVARNERA.

Et antiqui splendor sanguinis,
Et Romæ nota sapientiæ lux,
Obuium dedit oculis è Sicilia

T

Ma.

146 Descriptio Apparatus

Marianum,
Theologum, Philosophum, Historicum,
Et Græca, Latina, Etruscaque lingua
Insignem Poëtam.

Habuit in delicijs Urbanus
Generis humani delictum.

Præclara doctrinæ luce monumenta
Posteritati reliquit,

Et quidem ære perenniora;
Vt quæ aurea vis exegit ingenij.

Hæc æui comitem fui,
Laudem Literatorum trahunt.

Posuit Ferrantes Cauenagus Sem. Rom. Conuict.

*Trium Sacri Imperij Principum in Arcu XXIV.
tria Domicilia spectabantur.*

MOGVNTIA, HERBIPOLIS, AVGVSTA
TREVIRORVM.

Quanta sapientia opus habet Moguntina
Sedes, quanta eloquentia, quæ inter alias Cæsa-
res Mundo imponit, atque ex omnibus eligit,
qui omnibus imperet. Diuinum ergo tuum
DANIEL AB HOMBVIRGO Septemuir, &
Archiepiscopo, consilium fuit, ibi condendæ
doctrinarum fedis, vnde suffragia prodeunt
felicitatis humanæ.

Infra.

Augusta Treuiro- Amæno fluuio tam
rum olim Augustorū amæna Herbipolis
Regia, nunc vt pristi- est, vt Apollini per-
nā gloriam, aut æqua- suaferit, & Musis He-
ret, aut vinceret, facta licone deserto hic nō
est Augustale sapien- hospitium habere, sed
tiæ; Treuirense quip- domum. Hanc, & se
pe Collegium ab Ar- dignam, & illis FRI-
chiepiscopo Septem- DERICVS eiusdem.
uiroque IOANNE vrbis Episcopus fa-
A PETRA fundatū, bricauit, meritis, vt
sapientiæ basilica est nunquam ab Apolli-
Imperatoribus impe- ne fileatur, & Mu-
rantis. sis.

*Aderant ad augendam suis infulis lucem DO-
MINICUS MARINUS, qui post aliarum Vr-
bium, ac Prouinciarum regimen, ipsius Romæ in guber-
naculo positus, feliciter ipsum propè Nauarchum, na-
uim traxit in portum. Clauum iterum in puppi regens
cū Hieresolymitanus Patriarcha, ac Genuensis Ar-
chiepiscopus in patriam remeavit, Marinus verè Ty-
phys, ac Iason. Precul ex ultimis finibus, suo nempe
è Libano visus appellere MOYSES HANAISIVS
Maronita, ac Cypri Archiepiscopus, qui dum Vnicornis
instar errorum venenum suis è populis pellere nititur,*

148 Descriptio Apparatus

alio extinctus inibi est, quod ab hostibus, ut ab anguibus hausit; mortuus tamen in osculo Domini, à quo vitam bibit eternam.

Qui proximos Ioui suo, uti Pallas, honores occupavit fuit IULIUS ARESIUS, Supremus in Mediolanensi Senatu Praeses ea prudentia, ac sapientia praeditus, ut eius e capite exorta viderentur. At qui suberat AVGVSTINVS PALLAVICINVS Aristotelis e vertice editus videbatur ad lucem, quam eidem clarissima paraphrasi reddidit, Atheniensi in Porticu non modò locum, sed statuam meritus.

A dextris.

DOMINICVS MARINVS.

Patriarcha Hierosolymitanus, & Archiepisc. Genuensis.

Excipe Praetorem tuum, Roma,
Qui Mundo moderando praebuit parem se,
Cum potuit moderari te, compendium
Mundi.

Et vos adeste Hierosolymitani,
Quibus si non oris praesentia,
Adfuit certè nominis autoritate.
Tu verò venerare filium tuum Genua,
Quem Antistitem venerabaris;
Potuit auferre Dominicum mors;
Venerationis auferre meritum nequit.

IVLIVS ARESIVS.

Veterum augusto cætui sapientum,

Quis adscribi Iulium vetat?

Certè sapientia iubet Imperatrix;

Hæc Mediolanensium Senatui

(Qualem dicimus Arcopagum)

Præsidem Aresium dedit.

Nunc consilia magni Consulis rogas?

Quam suorum ille dictorum, factorumque

Consciam habuit,

Consule famam.

A sinistris.

MOYSES HANAISIVS

Archiepiscopus Cypri.

Romam hic è Monte Libano venit,

Vt meliori sapientiæ cedro

Animum imbueret in Vaticano.

Cypri renunciatus Antistes,

Cyprijs flammis pudoris obiecit niues.

Sed arsit contra Fidei desertores,

Quorum perfidia sublatus veneno est.

Quid, nisi venenum pararet Cyprus!

Quæ Mundo venenariam Venerem dedit.

O' quàm vicinum Veneri venenum est!

AV-

150 Descriptio Apparatus
AVGVSTINVS PALLAVICINVS.

Antiqui claritatem generis
Noua is æquauit ingenij prærogatiua.
Adiunctam Augusto nomini Palladem
E' Græca Ligusticam fecit.
Philosophiæ illustria monumenta
In lucem publicam edita,
Lucem seculo amplificauerunt.
Potuisset è fæcundo capite
Nouam extundere Mineruam,
Sed voluit æmulari propiùs Iouem.
Posuit Christophorus Archintus Sem. Rom. Conu.

Complebant Arcum XXV.

VILNA, MOLSHEMIUM, DVACVM.

Vigilantem egit Episcopum Vilnæ VALERIANVS, dum eam propugnaculo muniuit, quod non ferrum, non flamma dirueret. Vilnense Collegium velut Arcem extruxit ad publicam tutandam securitatem. Arietent in hanc hostilia tormenta, si possunt, quæ pro fundamento virtutem habet, pro munitione doctrinam. Inanis pugna omnis est, vbi propugnat ingenium.

In.

Infra.

Non solùm armis
circumsonat Belga-
rum nomen, literata
etiam fama tubam,
hìc animat suam. Fe-
cistis operæ pretium
IOANNES LER-
TAILLERI Abbas
Aquicinctine, &
IOANNES DE
LONGOI Marchia-
nensis Abbas, qui
Duacense Athenæū
excitando in campo
Martis Mineruam
triumphare iussistis.

Vt in hac luce Ro-
mana Molshemiū ap-
pareret, Author fuit
IOANNES Episco-
pus è familia Comi-
tum à MANDER-
SCHEIT Molshe-
mientis Collegij fun-
dator. Non poterat
intra vnius vrbs, aut
prouinciæ fines libe-
ralitas tanta coerceri;
voluit in hoc Mun-
do compendiaro
spectari.

*Herculeæ fortasse Columnæ videri in littore po-
terant COSMVS BARDVS patriæ suæ Archiepi-
scopus Florentinus, ac Firmanus Archiepiscopus ALE-
XANDER STROZZIVS: neuter nominis augurio
carens; nam sicut ille Mundum, sic iste Macedo-
nem præferebat; ac si Vterque genio, ingenioque ma-
ior diceret: vnus non sufficit. De duobus verò, eo ipso
quod vltimi erant, iure dici etiam potuisset: ascende
superiùs: MUTIO nempe RICCERIO Cardina-
lium*

152 Descriptio Apparatus

lium Collegio à Secretis, nisi quod clariora latinis è
musis transcribens oracula, verum ipse in carminibus
fuerat exemplar. *AVRELIO* tandem *VRSO* sat
maximo pro elogio erat, *VRBANO VIII.* fuisse
carissimum, ut famam referret æqualem; sed pretium
simul ac premium illi, tanti Principis iudicium fuit,
cui suauiores in Apolline deliciae eadem latina carmi-
na erant, ac Gentilitiæ Apes Floræ in hortis exortæ
dulciora mella condere dederant.

A dextris.

COSMVS BARDVS

Archiepiscopus Florentinus.

Meliorẽ hunc Tiberis Arnò
Restituit, quia fecerat
Romana Minerua doctiorem:
Creditum sibi Florentinum Gregem
Cura custodiuit oculatissima.
Dicerem Argo parem,
Si semper ille vigilasset.
Vigilauit perpetuò Cosmus,
Facturus sibi vigilem posteritatem;
Hinc ludis nostris adest, & famæ suæ.

MVTIVS RICCERIVS.

Non hic cum Scæuola manum armauit ferro,
Sed calamo munivit erudito.
Nec opus habuit illam purgare flammis,
Quam ardore Poëtico purgarat satis.
Diuorum merita carmine prosecutus,
Effigiem insuper Beati Magni
Poëticis coloribus animauit.
Se interim feliciter expinxit:
Quo penicillo quæris?
Quem adhibere pietas nouit.

A sinistris.

ALEXANDER STROZZIVS

Archiepiscopus Firmanus.

Debemus tibi, Florentia, Cæli nostri
Decus illustre, Strozianas Lunas,
Quas hic luce literarum auctas,
Ad Picenos transtulit Alexander.
Firmanò Cælo affixæ Prouinciam
Afflatu saluberrimo recrearunt.
Occidit Alexander,
Lucet adhuc augusta Lunarum trias:
Non enim ea nouit occasum Luna,
Cui pro Sole pietas, ac sapientia est.

154 Descriptio Apparatus

AVRELIVS VRSVS.

Vos huc laureas afferte Belgæ:
Alexandrum nempè Belgicum illum,
E' Familia Farnesia triumphatorem
Dixit hic versu planè triumphali.
Sed vota præuertit nostra gentium
Coronata regnatricis Roma,
Quæ Urbani VIII. laudatoris manu
Giuem suum laurea redimiuit.

Si parum id est;

Maiorem quære maximo Coronarium.

Posuit Comes Michaël Angelus Caballus Sem. Rom. Con.

*Claudebat toti operi Ianuam, seu spectatoribus
ora sequens Cardinalium agmen, nouo quasi portento,
quod occasum diemque aurora suis purpuris obseraret.*

ALEXANDER CÆSARINVS.

Epigramma.

Seruat Alexander Regum conclaue, tuendis

Par tot Alexander Regibus vnus erat.

Vaticana legunt Urbanum sidera Solem,

Et regnatrices flagitat Orbis Apes.

Urbanū Vrsa fauis inhians scrutata parētem est,

Nulla magis niueos repperit Vrsa fauos.

IO:

Anni Centes. Soc. Iesu. 155

IO: BAPTISTA PAMPHILIUS.

Epigramma.

Quæ Pallas ore Pamphili loquebaris?
Mundi arbitram vox vna figebat Rotam:
Rotabat eadem vox Iberiæ Solem:
Ignatium locabat in Cæli sinu:
Quæ Pallas ore Pamphili loquebaris?

PETRVS PAZMANVS.

Epigramma.

Fœderat ingenio Proceres, Turcamq; furẽtem
Victor ab extremo Cæsaris Orbe fugat.
Ferro hostes, auro Pazman deuincit amicos,
Auro inopes, auro templa, Deumque ligat:
Aurũ cũ ferro domat omnia; sed tua, Pazman,
Ferrum, aurumq; potest vna domare manus.

ANTONIVS SANCTACRVCIVS.

Epigramma.

In quo magnanimũ venerata Polonia Romã est,
Grataque Publicolas Felsina vidit Auos.
Illius & Soboles, Helene cui maxima in Urbem
Credidit Heroi dona gerenda Crucem. (hoc
Hanc geris, Antoni; quod stẽma superbius? vno
Stemmata nobilius non tulit ipse Deus.

156 Descriptio Apparatus

IO: BAPTISTA PALLOTTVS.

Epigramma.

Prætor eras Urbis, Romani ad Cæsaris Orbem
Mitteris, & magni Cæsaris ore places.
Purpura te reuocat: superũ rapis igne Quirites;
Et Lauretanæ Virginis ore beas.
Roma fauet, Cælumq; probat, Pallote; nec Vrbi
Cæsaris ore places, Virginis ore places.

GREGORIUS NARVS.

Epigramma.

Cui Romana Fides aurum, mundi; Tribunal,
Altorique suo credidit Orbis opes,
Gregorio accendit regales purpura flammæ,
Et Themis hinc humeros integit, inde Fides.
Gregori in astra fugis: Cælumq; Deumq; petenti
Non tibi lana soli, purpura Solis adest.

LVCAS ANTONIVS VIRILIS.

Epigramma.

Cōtigit hoc nulli; geminat tibi Roma Curules,
Et munus gemini Iudicis vnus obis.
Regia te blandum mirata est Orphea Quercus,
Vrbinum Urbano reddere cui licuit.

Dex-

Anni Centes. Soc. Iesu. 157

Dextra Virū loquitur, par rebus mille gerendis,
Non muliebris erat dextra, Virilis erat.

CYRIACVS ROCCIUS.

Epigramma.

Pectoris ingenui tenet alta Sacraria candor,
Araque candoris mens oculata sui est.
Regia cui frontis referatæ & regia mentis
Regia non via, sed lactea Cyriaco est.
Nescius est falli, qui nescit fallere; nunquam
Qui Sol est alijs, non sibi candor erit.

AVGVSTINVS OREGIVS.

Epigramma.

Tergeminas vno decurrit Oregius anno
Gymnadas: ingenio nā mora nulla mora est.
Dux fuit ingenio Virtus: ad sidera anhelæ,
Quid ni virtuti purpura meta foret?
Purpurat ingenium in libris: tamen altiùs Astris,
In libro Vitæ purpurat ingenium.

Eodem in Cælo hætenus rubescente nescias Hesperum, an Phosphorum referrent, tres Sacri Imperij Electores, Pontificio quoque in Sacello siti cum Senatoribus terræ, ac sicut Cæsari pro Germania à Secretis,

ita

158 Descriptio Apparatus

*ita Germanico in Collegio didicerant eiusdem ab Aquil-
lis pennas accipere, eo quoque Pyrrhi referentes respon-
sum: Sed pennæ vos estis.*

*Erant trisulcum quasi fulgur tres IOAN-
NES SCHVVICARDVS, GEORGIUS FRI-
DERICVS, & ANSELMVS CASIMIRVS
Moguntini Archiepiscopi, vel tunc ea Chlamyde di-
gni, cum Diui Apollinaris in templo sanguineis erant
Vestibus insigniti.*

IOANNES SCHVVICARDVS

A CRONBERGH

Archiepiscopus, & Elector Moguntinus.

Epigramma.

*Quæ Mariana canunt oracula Ferdinandum
Elector magnæ Virginis ore legis.
Collegam elegit Mariam, sed Cæsar eandemq;
Imperij Augustam, militiæque Ducem.
Cæsaris & Magni, & Magnæ quoq; Virginis idem
Ioannes est Elector: id eligere est.*

GEOR-

Anni Centes. Soc. Iesu. 159

GEORGIVS FRIDERICVS
GREIFENCLAVRI

Archiepiscopus, & Elector Moguntinus.

Epigramma.

Perfidiae domitor, Fideique adamantinus Atlas,
Sæpè Palatini vocibus Angelus es.
Qui toties aras superum violauerat, illi
Inuiolata tui nominis ara fuit.
Cæcus adulator laudator amicus amici est,
Sincerissima laus hostis ab ore datur.

ANSELMVS CASIMIRVS
WANBOLD AB VMBSTAT

Archiepiscopus, & Elector Moguntinus.

Epigramma.

Nomine ab Anselmi Cicero Germanicus audis,
Vsq̃ue adeò immenso cum Cicerone tonas.
Si tamen Imperij pro Maestate tonandum est,
Nō modò lingua, sed & dextra disert̃a tua est.
In causis alijs nomen Ciceronis adoptas,
Cæsare pro Magno Cæsar es, & Cicero.

Obfi-

160 Descriptio Apparatus

Obfignabant tandem ultimo in Numismate plurima siue diplomata, siue Volumina omnium Dignitatum uno quasi in fasce inuoluta, & coaceruata ad uberrimam messis pompam insignia, eo Romanis fascibus augustiora, quod pro virgis, ac securibus non nisi Sceptra, ac Coronas, Pada, & Mitras, Gladios, & Cydares ostentarent; omnia simul, atque optime una loquebatur Epigraphæ: **SVPPLNT INSIGNIA VVLTVM**, aliorum Heroum in Imaginibus excusans silentium, quibus loci angustie velum, ac siparium in scena ultima obducebant: ac tantum oculorum damnum

Plin. lib.
6.

umbræ potius, quàm lumina illustri caligine confundebant, imitata Pictoris solertiam, qui desperans totam Gi-

gantis molem una tabu-

la exprimere, non-

nisi illius di-

gitum

pinxit, quem plures Satyri

calamo metirentur.

tur.

SVP-

SUPPLENT INSIGNIA VULTVM.

Quid hìc ego de Vobis addam,
Qui superestis adhuc innumeri?
Excessit angustias Theatri nostri
Vestrorum

Interminata meritorum amplitudo.

Nec ea in breuem huius orbis

Ambitum cogi potuere,

Quæ vos in Orbis Terrarum

Immensitatem explicastis.

Dolerem sanè,

Et Theatro vos exclusos;

Et destitutos Elogio;

Sed nec Elogium vobis deesse,

Nec Theatrum potest;

Quibus pro Elogio Fama,

Pro Theatro Mundus est.

162 Descriptio Apparatus

Sed ad maius totius Theatri ornamentum dispersita fuere supra Epistylia varia antiquorum praesertim Aegyptiorum symbola, veluti sparsa reliquia lacerti Obelisci, in quem si connectebantur, consurgebant. Continebant illa Pontificum, & facultatum, quorum signa Gymnasium exornabant, laudes varias, habebantque singula suam interpretationem è regione positam lingua dissimili: omnes percepisset, qui quinque supra triginta, totidem enim erant, linguas calluisset.

Nouum Theatrum, cui apparando saeculo integro opus fuit, primi omnium spectatum venerunt FRANCISCUS, & ANTONIVS CARD. BARBERINI, ac THADDAEVS BARBERINVS eorum frater Urbis Praefectus, pars ipsi quoque spectaculi. Postridie Kal. Augusti patuerunt primum valuae Collegij, & copia omnibus spectandi facta, discessere omnes admiratione pleni. Eadem die P. IO: BAPTISTA ANDRIANVS Primarius Rethor sequentem Panegyricam Orationem dixit in Aula maiori Urbano VIII. Gregorio XIII. & Gregorio XV., habuitque inter alios auditores praedictos tres Barberinos Principes.

ORATIO.

A Destis aliquando tandem ea oculis vsurpaturi spectacula, quæ iam dudum prænunciante fama, immisso in hanc disciplinarum Regiam animo prælibastis A A. Patet aliquando Theatrum illud, in quo scenam exhibente sapientia, gestum solemniori ritu facturæ prodeunt Artes bonæ, tota spectante simul, ac plaudente huc sese deportantium Vniuersitate Nationum. O' fortunati Rhetoris egregiam fortem, cui studijs vestris occurrere datum est primo! faciam proinde, vt arbitror, muneri meo satis, si de tota rerum serie vos erudiam paucis. Quos igitur anno à fundata Societate Centesimo, in hoc Theatrum Sapientiæ reuocauimus Sæculares ludos, eos cæterarum gentium prima spectauit seria Terrarum omnium Imperatrix Roma; cuius annum quemque Centesimum ea gestientium animorum significatione celebratum accepimus, vt passim per Urbem choreas ducerent immixta puerorum coetibus agmina puellarum, quæ cum ijsdem solemnia inter saltandum carmina identidem ingeminabant. Frequentissimus verò per eos dies Ordinum omnium concursus erat ad aras, ac delubra, vbi conceptis preci-

164 Descriptio Apparatus

bus pro collatis in Urbem beneficijs gratias agebant Dijs suis. Celebritatem hanc sanctiore nos instituto reuocauimus, Auditores, vt quoniam pro acceptis integro sæculo beneficijs gratias Deo agere soli non poteramus, Romæ totius, atque omnium penè gentium auxiliares veluti preces haberemus. Et ne quid antiquæ pompæ Roma recentior desideraret, quemadmodum illa Sæculares ad ludos Capitolium ascendebat, vt etiam inter ludicra triumpharet; ita nos in hoc triumphantium Capitolio Doctrinarum solito spectabilius, atque ornatius aperiri curauimus Amphitheatrum, in quo Ædilis Sapientia daret hoc anno Sæculares ludos. Sæcularis autem Carminis loco, eorum hîc per octo dies encomia prædicabimus, qui totum inferioris Peristylj ambitum, circumductis in coronam suis ipforum imaginibus, exornant, quod olim ingenio, simul ac laureata diligentia coronarunt. Quare primum hunc Pontificum elogijs addictum diem excipient, non longo à Pontificibus interuallo dissiati Cardinales, eorum nempe Purpuratorum Patrum, & altioris fortunæ Principum encomia crastinus exequetur Orator, quos hîc à fundato Collegio habuimus Auditores. Eos luculento Panegyrico

rico Tertius exornabit, qui post excultum hic bonis artibus ingenium, vel eruditis laboribus sæculum illustrarunt, vel eximia morum probitate, & rerum gestarum gloria perillustres supra mortales reliquos emicuerunt. Illos tandem cæteri laudabunt, quos in Italia, & Sicilia: in Lusitania, & India Orientali: In Hispania, & India Occidentali: in Gallia, & in Germania, Belgio, ac Polonia munificos Academia- rum Fundatores habuit Ignatiana Familia. Egre- gium ergò Pontificum Triumviratum, quẽ ad augustiorem Theatri speciẽ oculis exhibuimus, geminos nempe GREGORIOS, BONCOM- PAGNUM, & LVDOVISIVM, nomina illa Societati nostræ fortunatissima, & VRBANVM VIII. Gymnasij nostri lumen primum, ac decus, quo tenuitati nostræ licuerit elogio cumulatam accipite, Quirites, & quamquam animos geri- tis Cælo pares, nullam tamen imparem hic ex- timescite dictionis humilitatem, vbi in om- nem dicendi sublimitatem attollere poterit oratorem supremo proxima Numini Pontifi- cia Maiestas.

Sed antequam in interiora Gymnasij ora- tionis impetu proueamur, in ipso tantisper vestibulo subsistere non erit ab re. Tu verò pro- perantem aliò remoraris oratorem, IGNATI, qui

166 Descriptio Apparatus

qui ludis nostris, ne dicam an tuis? non tam spectator, quàm spectaculum ades, introeuntibus primum, exeuntibus verò postremum. Ex illa enim Concha, quæ vile tectorium exuta, pretiosum paulò ante superinduit argenti velamentum, interesse Te spectaculis nostris eximiè gratulamur, quia ipsa sibi concha niues gratulatur in sinu, quod tot annorum interuallo, vacuam vno tandem contigerit impleri Te, qui gemma es, & margarita Sanctitatis; conchas enim implere non nisi gemmarum est. O' gemmam non Cælo plorante conceptam, sed inter Cæli super hominum poenitentia gestientis gaudia procreatam! plorante quippè veriùs, quàm rorante Cælo margaritæ concipiuntur, vt non possimus effusam in nos Cælestium Orbium benignitatem non admirari, quorum, lacrymæ dum fætura mirabili transeunt in margaritas, in amabiles interim abeunt risus auaræ mortalitatis: ita suis etiam è lacrymis gaudia moliri nostra consuevit Cælum. Tu verò non è Cæli lacrymis in gemmam descisti Pater, sed cùm tuis ipse lacrymis (ò lacrymas Cælestium seminarium nobile margaritarum!) cùm lacrymis inquam tuis Manrefiam tu rupem irrigabas; tunc gestiente, ac plaudēte Cælo candidam formabaris in margaritam,

ritam, quam in ærario Diuinitatis inferendam, vno gloriæ pretio redimeret Negotiator pretiosissimus æternitatis. Quàm opportunè magnorum Te Virorum coronæ addidimus, quæ non tam nostrarum Reginam hanc Academicarum, quàm Princeps hoc sæculum coronauimus tuum. Non alia debuimus gemma orbem claudere annuli nostri, quo in annorum seriem feliciorē asserere placuit annum hunc Sæcularem. Et quoniam pretiosioris naturæ oculus gemma est, quo lumen illa rebus addit, ac decus; ades Academia nostræ gēmeus custos oculorum pretiosissime, vt cui nascenti manus olim obstetrices adhibuisti, eiusdem nunc adultæ vigiles incolumitati: gemma scilicet excubante custodiri potest nostrorum hæc Gymnasiorum nobilissima gemma. Et sanè quem Ignatio meliorem Athenæo nostro possimus admo- uere custodem! qui non tam oculata diuinæ caritatis flamma splendide gemmascit, quàm igne suo luculentissime candescit. Certè alterum à Romulo Romanorum Regem Pompeium, ignem in ara Vestæ perpetuum asseruari voluisse memoriæ proditum est, vt ad simulacrum Cælestium syderum Custos huius Imperij flamma vigilaret, ad nostrarum proinde rerum custodiam excubare immortalium.

flam-

168 Descriptio Apparatus

flammarum, & sacrorum ignium munus est. Huc ergò vigiles ignes tuos affer IGNATI, vt eorū incremento ardor ille crescat in dies, quo ad æternam bonarum artium custodiam exeat & excubitor oculatissimus Boncompagnus Draco. Atque hìc, vt ad XIII. GREGORII laudationem propiùs accedamus; opportunè facta mentio Boncompagni Draconis monet. Tametsi tam difficile est celebrare GREGORIVM, cui celebrando vix esse satis rerum Vniuersitas potest. Quo die Cælum inmissilia luculentè effusum vniuersam Terrarum immensitatem obruit ignearum fortuntissima tempestate linguarum, ea redimitum, corona GREGORIVM nouimus, quæ regnantis in Cælo Diuinitatis Vicariā in terra Maiestatem notat. Tota se tunc Vniuersitas Cælestibus linguis instructam vidit, tota vt olim de Pontificum celsissimo Gregorio loqueretur. Loquetur autem, nunquam à præconio cessatura; donec illa stabit incolumis, & æui comitem sui laudem Gregorij trahet; vtpotè quam vnus ipse amplissima caritate comprehendit, bonarum artium studijs illustrauit vnus, vnus denique in omnium sæculorum æternitatem beneficijs animauit. Et qualem vos mente concipitis animam, Auditores, dum auream Gregorianæ

rianæ beneficentiæ animam auditis? quæ potuit
 vna in GREGORII laudes animare terrarum
 Vniuersitatem. Præclara cum Platone philo-
 sophantium familia in eam venit hac de rerum
 Vniuersitate sententiam, vt spiritu per immen-
 sos Cæli, Terræque tractus diffuso, idoneis ve-
 lut absolutissimi corporis artubus, infuso di-
 xerit animari. Sed fuerint hæc, vel ingenio-
 rum somnia delirantium, vel somniantium
 deliramenta Philosophorum. Equidem dum
 Gregorianæ beneficentiæ spiritu animatum ad
 encomia suspicimus Orbem terrarum, ani-
 mam esse aliquam intelligamus, quæ immane
 hoc, verèque magnæ animæ capacissimum cor-
 pus, animare possit. Eam verò auri animam,
 esse quis neget? pretiosior metalli principis
 medulla auri anima est, eaque vsque adeò vul-
 garium metallorum contumacia vinci perhibe-
 tur, vt si fortè illius portione modica resperga-
 tur, vitam subito induat augustiorem. Nouerat
 id fortasse GREGORIUS, & quamquàm glo-
 riæ cæteroqui fastidiosissimus, cùm tamen præ-
 ter numeratæ pecuniæ subsidia non exigua, qui-
 bus Imperatorem, Reges, plurimosque Euro-
 pæ Principes, ac Dynastas iuuit, quadraginta
 millia supra vicies centena aureorum millia
 erogauit in pauperes, verè auri anima Vniuer-

170 Descriptio Apparatus

sitatem asperfit, nullam, vt nationem reperire fas sit, vel moribus adeò ferreā, vel adeò ingeniorum hebetudine plumbeam, quæ GREGORIVM non prædicet, cuius beneficio contigit ingenium induere mitius, & in mores abire aureo sæculo pares. O' auream sæculi melioris instauratricem manum tuam, GREGORI, qua inspirato vitalis veluti beneficentiæ spiraculo totam in tui præconia mortalitatē animare potuisti! Fauete linguis, Auditores, & quæ de parietibus istis eloquentissimè GREGORIVM dicunt excitata ubiq; locorum, ac gentium veteris æmula Maiestasis Athenæa, suis adhuc è regionibus Gregorianam testantia liberalitatem accipite. Nonne auditis ex Austria Viennense, Græcense de Styria, Pragense de Boëmia, Olomucense de Moravia, & de Prussia Brusbergense, è Lotharingia Mussipontanum, è Lithuania Vilnense, Claudiopolitanum ex Transilvania, Augustanum simul ac Dilinganum è Germania, è Saxonia Fuldense, Rhemense de Campania? Num ex Iaponia extrema illa cadentis Mundi, naturæq; lacinia, quam insulam ex frequentibus argenti fodinis antiqua nuncupatione Argentariam, deriuato illuc liberalitè auro, Aurariam GREGORIVS fecit? Num inquam ex Iaponia non excipitis Funaiense, Ari-

Arimense Anfuchanum ? Num ex Italia Lauretanum Illyricorum, & Heluetiorum Mediolanense ? Id autem quid est aliud, rogo vos, nisi totam in sui laudes eloquentem fecisse gentium Communitatem ? Ex hac verò Terrarum Epitome augustissima, quis voces Græciæ non audit, cuius Alumnis, & Zenonis porticu magnificentius, & Aristotelis Lycæo nobilius, & Platonis augustius Academia, Gymnasium excitauit ? Quis non excipit ex hoc loco Germaniam, cuius nationi generosissimæ palæstram extruxit, è qua tot in dies aduersus Lutheranam Hydram Hercules prodeunt, quot in Septentrionem bonarum artium armis instructi transmittuntur Atletæ. Addit Germaniæ voces suas Anglia, cuius Ephæbæum ne dixerim, an exulantis è Patria Religionis Asylum ? tot celebrando GREGORIO præcones nutrit, quot ad Religionis, ac Fidei propugnationem belatores alit. Vos verò Libani montis accolæ laudatissimi Maronitæ, num vestra cedro dignissima præconia GREGORIO non offertis ? Sanè si sculpitur ex vna cedro Mercurius, vos in eloquentiæ præsidem Deum cedros vestras effingere, atque animare debetis vniuersas, tot vt Mercurijs GREGORIVS exornetur, quot habet Libanus cedros. Hæc autem quæ, inter-

172 Descriptio Apparatus

prete me, fundatorem suum laudat Sapien-
tiæ Regia, quot vni laudando GREGORIO
format oratores? Annis quippè singulis Aula
hæc earum laudum tributa GREGORIO suo
persoluit, quas ille fecit sibi ex omnium morta-
lium ordine vectigales. Ita qui beneficia semi-
nat, linguarum noualia seminator egregius co-
lit, vnde messem sempiternam colligit enco-
miorum. Iam verò nostram ad se orationem re-
uocat XV. GREGORIVS, cuius posita hic olim
facinorum tyrocinia illustrium, meritò in
sui laudes excitant memorem posteritatem.
TERTIODECIMO GREGORIO decessori
suo cognominis voluit Ordinem nostrum non
absimili caritate complecti, quod si non
adeò prolixa, ideò fuit, quia votis erga nos con-
ceptis enimuerò magnis, obstitit inimica mors,
cuius vnicum votum est, magna vota immatu-
rè præcidere. Sed inclinatus in mortem Ponti-
fex optatissimus immortalia nobis reliquit mo-
numenta beneuolentiæ suæ. Excessisti tu qui-
dem, vti spes est, ad Superos, GREGORI, feli-
citatæ æternæ præproperus occupator, è no-
strum tamen memoria vsqueadeò non excessi-
sti, vt excessurus nunquam, hic apud nos æter-
nùm viuas. Debemus fortunæ nostræ simul,
& modestiæ tuæ, quod ex amplitudine Basilicæ
Vati-

Vaticanae demigraueris ad angustias nostras, quæ tamen tunc fieri visæ sunt angustiores, cum angustissimas exceperunt exuias tuas. Scilicet huius etiam patrimonij nos institutos hæredes voluit magnus ille tuus Cardinalium vertex Ludouisius, qui cum bona nos suarum diuitiarum portione donasset, voluit etiam eo cari cineris pignore cumulare. Ita quasi nihil haberet amplius, quod in nostrum congere-
ret sinum largitor ille propemodum infinitus, nihil vt sibi reliquum faceret, ipsas etiam suorum mortuorum reliquias nobiles impertiuit. Voluit enim, nisi me fallit opinio, futurorum, ille prouisor oculatissimus, vt proximis è cineribus tuis igne quotidie caritatis excitaremus ad amandum te Patrum suum; ratus videlicet pari non posse caritate GREGORIVM diligere, si non ea Gregoriana sit; tametsi opus ita facto non fuit, vbi flammæ nutrit beneficentia viuacissimas. Et verò num amore te sempiterno nō amabimus, GREGORI, qui IGNATIVM, & XAVERIVM Proceres nostri Ordinis primos sacris altaribus admouisti? Profectò quoties IGNATII, & XAVERII nomina Societati nostræ suauissima iteramus (iteramus autem frequentissimè) toties in GREGORIVM nouo caritatis igne succendimur, cuius benignitate nostras

174 Descriptio Apparatus

stras ad preces inclinata, in Sanctorum numerum coopertos Parentum nostrorum Principes adoramus. Quinimmò cum Ordinem nostrum, vel in Cælo beneficijs occupaueris, si qua gratiarum, & amoris cura Superos tangit (quæ verò non tangat in Regno caritatis, & gratiæ constitutos) gratias & illi suadente caritate referent immortales. Atque ita fiet, ut qui Cælum simul, & Terram beneficentia complexus es, in æterna tui præconia Terra simul conspiret, & Cælum. Sed fortassè nimis diù vestram ego expectationem detineo (Quirites) qui votis omnibus, & optatis, ad extrema iam encomia deposcitis VRBANVM. Illud ergò præstabimus, quod periti facere conuiuatores solent, quorum eò tota collimat industria, ut exeunte conuiuio bellaria in mensam inferant, iucundum absoluti iam epuli condimentum. Quis autem dū celebrari sentit VRBANVM non intimam subito medullam mellis animo delibat, cum Principem nouerit suauissimo conditum nectare omnium gratiarum? Melli tam vndique dulcedinem stillat, qui totus gentilium Apum opificio descendit in fauum. Haustum è Florentino Cælo florem ingenij alendum ille Gregorianæ Palladi commisit. Hic enim sedit Auditor MAPHÆVS, tota semel

audiente mortalitate seffurus in Vaticano Interpres Oraculorum VRBANVS. Hic illum nobis erudire datum est, quem aliquando æmulum Pindari debebamus audire doctorem. In exedris hisce nostris in spem Imperij magnam adoleuit VRBANVS. Suspexere maiores nostri non sine posterorum inuidia egregiam indolem, natumque ad laureas caput, & frontem illam augusta maiestate plenissimam demirati, iam tunc nescio quid magnum certa præsagientis animi præsentione diuinabant. Ut mirandum propterea non sit, si cùm ex ephæbis excessisset, magnus sapientiæ prætextatus, suamque in negotijs pertractandis dexteritatem Pontifici probauisset, Nuncius in Galliam fuerit allegatus ad Regem, ut à quotidiana Regum consuetudine disceret, quid esset in Purpura Regibus æquiparari. In ea verò Regum Aula, quæ ingenij prudentiæque miracula dispensabat? ut inde omen acceperit Gallia, quæ Nuncium suum Vaticano destinavit Imperio. Æqualis ergò Regibus à Régum omnium Principe Paulo Pontifice V. renunciatus, Romam è Gallia rediuit, hoc est à Regum Patria Ciuitatem repetijt Regum. Obijcite hic vobis animis (Quirites) è sublimi Alpium vertice descendentem MAPHÆVM Cardinalem
BAR.

176 Descriptio Apparatus

BARBERINVM, dicetisq; in illa montium celsitudine eorum vestigiis rudimentum nobile posuisse, quibus olim per Vaticana culmina graderetur. Illuc enim Te tuorum meritorum vestigia deportarunt, VRBANE ab ea die, quæ iam propius appetit, reuehitque felicitatis nostræ primordia, septem supra decem annos eo in folio regnasti, vnde iura dixit Vniuersitati Regnator in Terris Deus. Quantum rogo vos Academia nostræ decus accedit, Auditores, cui tantum Ecclesiæ Romanæ Pontificem, tantum Regnanti in Terris Diuinitati Vicarium contigit educasse. Pignus nos immortalitatis statuum Alumno magno posuimus, at ijs exprimere lineamentis VRBANVM nequiuimus, quibus Principem æternitate dignissimum in Theatro gloriæ manu sua sculpsit æternitas. Atque vt olim, qui de gentibus deuictis triumphabant Imperatores, inter pompæ fercula subiectarum Urbium simulacra, vt bellicæ virtutis indicia deferebāt; ita nos cū Te in hoc Sapientiæ Capitolum inueximus triumphantem, egregiorum quæ gessisti operum simulacra expressimus, futura posteris VRBANÆ virtutis illustra monumenta. Ita nempe triumphare Pontifices decet. Reliquum iam est à Romanis habitas ludis sæcularibus preces, sanctiore nos affectu

fectu repetamus. Salutem illi Populo, & incolumitatem precabantur Imperio sempiternam, æquiore nos iure dum Societati nostræ salutem, & maiora consecuturo seculo precamur omnium incrementa virtutum; secularem interim, hoc est, absolutam seculi felicioris incolumitatem rerum in terris Imperatori Maximo precamur Urbano.

Coronam fecere eodem in loco varij Scholarum Magistri per septem dies diuersas orationes recitando: Primus laudauit Purpuratos Patres; Secundus alios omnes, quorum vultus per ambulationem dispersi. Tertius Collegia Italia, & Sicilia; Quartus Lusitania, & Indie Occidentalis; Quintus Hispaniarum, & Indie Occidentalis; Sextus Galliarum; Septimus Germania, Polonia, & Belgij. Post quos idest 8. Augusti VRBANVS VIII. Pont. Max. ut nouis, & inexpectatis certè indiçijs eam beneuolentiam significaret, quam erga Societatem Uniuersam semper conseruauit, & Romanum præcipuè Collegium, in cuius scholis teneros annos omni illa eruditione, atque doctrina excoluit, quæ ei deinde inter literatos facile principatum obtinere; Purpuratis Patribus octo, scilicet S. Onufrij, Francisco, & Antonio Barberinis, Pallotto, Bichio, Cesarino, Brancacio, atque Columna; Palatina nobilitate, & Prætorianis equitum, peditumque cohortibus septus de Quirinali Palatio descendere non dedignatus, nouam

178 Descriptio Apparatus

S.IGNATII Basilicam primùm adiit, adoratque Numine, in Aulam excipiendis ab Urbe adeuntibus, Gymnasio proximam, se contulit. Hic è solio iam ante erecto, quapro tanta beneuolentia, atque humanitate publicè grates ab vno è Societate, SFORTIA nempe PALLAVICINO (quem postea vidimus S.R.E. Cardinalem ab ALEXANDRO VII. creatum) agebantur, audiuit sequentem breuem Orationem.

Circumspicies, quæ tua est clementia, BEATISSIME PATER, velut eruditæ famæ Theatrum, in quo Gymnasium nostrum spectandos exhibuit, quos foetus ipsum ediderat vnus intra seculi ambitum sapientiæ, ac Religionis bono in spem aliquam æternitatis. Etenim ad hoc Theatrum, spectaculum veriùs quàm spectator accedis. Scilicet frequens ista iuuentus sacræ, Vaticanoque militantis Palladis cohors in Te vno Principe, ac Parente suo viuum, vegetumque suspicere gestit, atque adorat, quidquid eruditionis, gloriæ, sanctitatis nuper adumbratum contemplabatur per inanimas hæc etelas magnarum tot animarum effigiem referentes. Enimuerò non Stoa, non Academia, non Lycæum, non vniuersa illa Græcia, quæ Musarum sese matrem iactabat, comminisci vnquam potuit per fabularum audaciam, vel Alumnum adeo memorabilem, vel plausorem

rem excelsum adeo, qualem veritate adstipulante gloriatur literaria hæc Palæstra in VRBANO VIII. In Urbano, inquam, qui sacri Regni ditione, vel terrarum fines prætergressus, eos insuper sapientiæ dominatu sibi submisit admiratores, quos rebellis superstitio non finit Regalis Cathedræ sanctimoniam reuereri. Non est tamen cur vllam modestiæ laudem vindicet sibi minima nostra Societas, quod hic nullam domesticorum suorum imaginem ostentauerit, quin profectò gloriosum ipsa elogium de se protulit per breuem illam ingentium tuorum in nos beneficiorum enumerationem, quam tuo subscripsit simulacro atrij huius honestamento; siquidem amplè se laudat, qui plurima se accepisse commemorat ab Optimo, & sapientissimo Principe, nihil extrà virtutes adamante. At verò tantis beneficijs proh quantum hodierna luce cumulum addidisti VRBANE? Meministi porrò adiudicatum à vetere Philosopho potentiæ supra sapientiam principatum, eo nomine, quod sapientes in ianuis Potentum excipiuntur. Iam per Te domui nostræ contigit, vt non ampliùs hoc titulo sapientia succumbere pertimescat, quando Tu Regnator humana, diuinaque sapientia Maximus Te conspiciendum præbere non de-

180 Descriptio Apparatus

dignaris in harum ianuis ædium, vbi Sapientia ipsa non postremum familiæ suæ domicilium collocavit.

Interim oblatum libellum, quo expressa extremo penicilli acumine ex rerum ab eo gestarum symbolis in Atrio depictis, positoque signo apographa continebantur; accepit lubens, voluebatque. Tum singulas Porticus, & conuersa ad cauedium simulacra lustrauit, & per otium contemplatus est. Decantabant interim, dum ille gestatoria sella (quam prima Societatis capita præcingebant) circumferebatur, Varij è superioribus ambulacris Chori Paraphrasim in Psal. 116. musicis tum quidem numeris, ac poëticis olim ab ipsomet Pontifice cum in minoribus adhuc esset, sic ligatam:

Laudate Regem Siderum,
Gentes per Orbem diffusæ,
Omnes Populi canant
Dixæ laudis honores.

At Iuuentus intereà non temerè per ambulationes vagari, non ruere effusa, aut alterno æstu refundi videbatur, sed Literarum ludis inclusa adorauit è limine prateruentem. Ille ad singularum Scholarum fores interquiescere paululum paterno vultu, ac Pontificio ritu Adolescentibus fausta omnia precari. Atque vbi Magistros & Discipulorum quemlibet centenariò extraordinariarum, quas vocant, Indulgentiarum numero diuitiores fecit, discessurus in ipso limine, Collegio

gio uniuerso Apostolicam dextera lustrationem imperti-
tus: tum plenus letitia, eadem, qua venerat pompa, in
Quirinale Palatium se recepit.

Hæc fuit non inanis pompa, aut friuola iactan-
tiæ adumbratio, sed apparatus omnium oculis digni de-
lineatio qualiscumque. Has tamen Viator, ac Lector
seu satur, seu latus veteres Imagines, pius ut Aeneas
ab Illo profugus tecum domum in oculis, atque animo
porta, totum nostrum seculum, quod mortalibus aridet,
ac displicet tot fecundum, atque onustum. Viris immor-
talibus humeris, ac brachijs sustine, & quoniam canitie
simul, ac fumo splendidas umbras tot per porticus, tot-
que per atria perlustrasti, tecum reputa, quod Valerius
Maximus suos olim Romanos voluere voluit: Idcirco
in prima ædium parte poni solere, ut eorum virtutes
Posteris non solum legerent, sed imitarentur:
abi, & Vale.

Virg.
Æneid. 6

INDEX EORVM, Quæ in hoc Libro laudantur.

PONTIFICES.

Gregorius XIII. Situs, & elog.	pag. 14.
Gregorius XV.	19
Vrbanus VIII.	8

*Cardinales, qui Scholas Collegij Romani frequentia sua
antequam ad Purpuram peruenirent, nobilitarunt.*

A

Alexander Cæsarinus. Situs, & elog.	154
Alexander Montaltus.	43
Aloysius Caetanus.	138
Aloysius Capponius.	109
Andreas Perettus.	73
Antonius Barberinus.	101
Antonius Barberinus Card. S. Honuphrij.	100
Antonius Caietanus.	137
Antonius Sanctacrucius.	155
Augustinus Oregius.	157
Augustinus Valerius.	42

B

Bartholomæus Cæsius.	72
Benedictus Iustinianus.	44
Bernardinus Spada.	139
Bernardus Maczicauski.	75
Bonifacius Caetanus.	107

Index.

C

Carolus de Comitibus.	75
Cosmus de Torres.	137
Cynthius Aldobrandinus.	71
Cyriacus Roccus.	157

E

Erminius Valentius.	76
Emestus Adalbertus ab Harach.	139

F

Fabritius Verallus.	108
Fabritius Verospius.	142
Ferdinandus Taberna.	77
Franciscus Barberinus.	101
Franciscus Boncompagnus.	137
Franciscus Cenninus.	135
Franciscus Dietrichstein.	74
Franciscus Toletus.	45

G

Gregorius Narus.	156
------------------	-----

H

Henricus Caetanus.	43
Hieronimus Mattheius.	44
Hieronimus Pamphilius.	76
Hieronimus Rusticucci.	42
Hieronimus Vidonus.	141
Horatius Lancellottus.	111
Horatius Maffei.	108
Horatius Spinula.	107

I

Iacobus de Caualerijs.	140
Iacobus Serra.	110
Innocentius de Bubalis.	76
Ioannes Baptista Detus.	75

Ioan-

Index.

Ioannes Baptista Lenius .	109
Ioannes Baptista Pallottus .	156
Ioannes Baptista Pamphilius .	155
Ioannes Garzia Millinus .	78
Iulius Sabellus .	135
Iulius Sacchettus .	140

L

Laudiuius Zacchias .	139
Laurentius Magalottus .	103
Lælius Biscia .	140
Lucas Antonius Virilis .	156
Ludouicus Ludouisius .	136
Ludouicus de Torres .	78

M

Marianus Perbenedictus .	44
Martius Ginettus .	141
Michaël Angelus Tontus à Nazaret .	108
Michaël Bonellus .	42

O

Octavius Bandinus .	72
Octavius Pallauicinus .	45
Octavius Rodulphus .	128

P

Paulus Aemilius Zacchias .	73
Petrus Aldobrandinus .	71
Pompeius Arigonus .	73
Petrus Paulus Crescentius .	110
Petrus Pazmanus .	155
Philippus Philonardus .	109

R

Robertus Bellarminus .	74
Robertus Vbaldinus .	111

Index!

S

Scipio Burghesius.
Scipio Cobellutius.
Stephanus Pignatellus.
Siluius Sabellus.

77

135

136

72

T

Tiberius Mutus.

134

Virorum Illustrum, qui easdem Scholas frequentarunt.

A

Alexander Buccabella.
Alexander Strozzius.
Andreas Saluatorius.
Anselmus Casimirus.
Antonius Volfradt.
Appius de Comitibus.
Archangelus Mercenarius.
Augustinus Mascardus.
Augustinus Pallanicinus.
Aurelius Vrsus.

105

133

130

159

35

121

82

52

150

154

B

Balthasar Cagliarefius.

65

C

Camillus de Lellis.
Carolus Barberinus.
Carolus Mutus.
Christophorus Buffonius.
Consalius de Corduba.
Cosmus Bardus.

39

102

114

113

117

152

D

Daniel Malonius.
Dominicus Marinus.

41

148

Index.

F

Federicus Furnerius.

Franciscus Diotalleuius.

G

Gabriel Chiabrera.

Georgius Carmenienfis.

Georgius Coneus.

Georgius Fridericus.

Georgius Kalkenreid.

Georgius Straquanus.

Gregorius Boncompagnus.

Gregorius Sayrus.

Gulielmus Giffordius.

H

Henricus Dux Cefius.

Hieronymus Badefius.

I

Iacobus Boncompagnus.

Ioannes Adolphus.

Ioannes Boterus.

Ioannes Sabellus.

Ioannes Suicardus.

Ioannes Tetzels.

Ioannes Tomchus.

Ioannes Carolus Marchio Badensis.

Io: Antonius Vrsinus.

Io: Baptista Remboldus.

Io: Baptista Stella.

Io: Donatus Barberinus.

Io: Georgius Cæfarinus.

Io: Mattheus Cariophilus.

Io: Petrus Vulpinus.

Ioseph Vellaminus.

Iulia-

Index.

Julianus Cæsarinus .	128
Iulius Aresius.	149
Iulius Cæsar Stella.	119
L	
Laurentius Frizolius .	56
Lælius Pellegrinus.	19
Ludouicus Carbo .	133
M	
Marcellus Francolinus.	37
Marcus Antonius de Gournes.	68
Marcus Antonius Bonciarius.	134
Marcus Sitticus ab Altemps .	32
Marianus Valguarnera.	145
Martius Alterius .	36
Moyfes Anaysius .	149
Mutius Riccerius.	153
N	
Neapolio Comitulus .	38
Nicolaus Alemannus .	32
Nicolaus Barberinus .	103
O	
Oliuerius Beltraminus.	121
P	
Paulus Benius.	60
Paulus Aemilius Sanctorius.	56
Paulus Sabellus.	143
Petrus Arcudius .	80
Petrus Trigofius.	48
Philibertus Migliettus.	64
Philippus Cactanus.	118
Pompeius Vgonius.	61
Prosper Farinaccius.	122

Index.

	R	
Rodolphus Sheruinus.		125
Robertus Fornerus.		144
Robertus Mildetonus.		118
Rutilius Benzonus.		57
	S	
Simon Rifus.		67
Simon Maiolus.		80
	T	
Thaddæus Barberinus.		103
Thomas Dempsterus.		33
Torquatus de Comitibus.		122
	V	
Vvolfangus Theodoricus.		33

Index Ciuitatum.

	A	
Amaca.		63
Auaricum.		97
Auenio.		111
Augusta Treuirorum.		136
	B	
Baya.		63
Bituricum.		97
Bracara.		58
Burdigala.		116
	C	
Cæsaraugusta.		82
Calaris.		87
Castrumpalum.		116
Cocinum.		58
Conimbrica.		54

Index.

	D	
Dilinga.		127
Dola.		111
Duacum.		150
	E	
Ebora.		49
	F	
Flexia.		97
Friburgum.		127
	G	
Gandia.		66
Goa.		58
Granata.		87
Græcium.		119
	H	
Herbipolis.		146
Hispalis.		83
	I	
Ingolstadium.		127
	L	
Lima.		91
Lugdunum.		111
Lutetia Parisiorum.		104
	M	
Madritum.		79
Manila.		91
Mantua.		37
Mediolanum.		37
Messana.		34
Mexicum.		91
Moguntia.		146
Molsheimium.		150
Murcia.		66
	Mussi.	

Index.

Mussipontum .		94
	N	
Nangasachium .		63
Neapolis .		46
	O	
Olomucium .		130
	P	
Paderborna .		130
Panormus .		34
Parma .		37
Praga .		142
	R	
Rhemi .		116
Roma .		30
	S	
Saffaris .		87
	T	
Tolosa .		94
Turnonum .		94
Tyrnauia .		119
	V	
Valentia .		82
Vienna Austriae .		123
Vilna .		150
Vlisippo .		49

Index Scientiarum .

	A	
Astronomia .		20
Arithmetica .		22
	D	
Dialectica .		16

E thi-

Index.

Ethica.	E	18
Geometria.	G	21
Grammatica.		27
Historia.	H	26
Lingua Græca.	L	22
Lingua Hebræa.		II. 12
Metaphysica.	M	15
Poësis.	P	25
Physica.		17
Rhetorica.	R	24
Scientia Sacrarum Literarum Interpres.	S	10
Theologia.	T	10. 11
Theologia Moralis.		13

FINIS.

Publica
Fr. Joseph Carionus Ord. Pres. Rev. P. Magi
S. A. Pol. Socius.

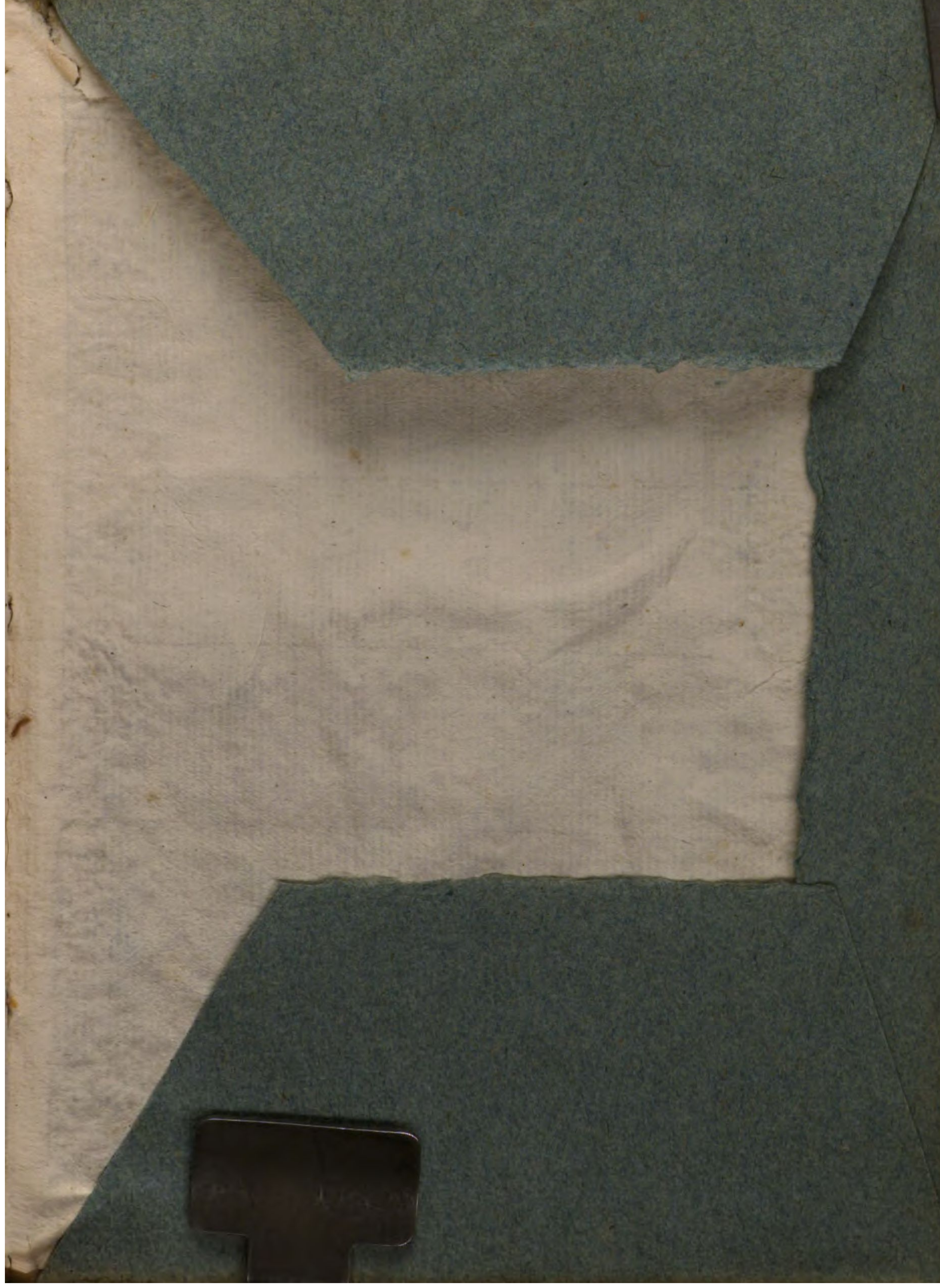

Index.

13	E	Editor.
21	G	Grammar.
27	H	Grammar.
28	H	H. John.
28	I	I. John.
28	I	I. John.
28	I	I. John.
28	M	M. John.
28	P	Metaphysics.
28	P	Physics.
28	P	Physics.
28	R	Rhetoric.
28	S	Science.
28	T	Theology.
28	T	Theology.

FINIS.

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including a large signature that appears to read "John Smith" and other illegible cursive text.

Longobardi, Francesco de

Descriptio apparatus ... in festo S. Ignatii 1640

Roma 1683

4 Jes. 145

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10521048-2